

Nr 234.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker m. m.; given Stockholms slott den 31 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Lingman.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Den allmänna lönereglering, som den 1 juli 1947 genomfördes för stats-tjänstemän och befattningshavare inom viss statsunderstödd verksamhet, omfattade icke övningslärarna vid de statliga och statsunderstödda kommunala skolorna. Anledningen härtill var, att sedan längre tid pågingo undersökningar, huruvida icke dessa lärares ställning i främsta rummet borde förbättras genom organisatoriska åtgärder, som medförde att lärarna i större utsträckning än nu finge full tjänstgöring eller eljest mera omfattande tjänstgöring. Denna fråga löstes i princip genom beslut vid 1948 års riksdag, enligt vilket undervisning vid olika skolor och i olika ämnen skulle i största möjliga utsträckning sammanföras till enhetliga tjänster. Samtidigt fattades beslut om grunderna för en blivande lönereglering för övningslärarna och om statsbidrag m. m. I förevarande proposition framlägges förslag till avlöningsreglemente för övningslärare, avsett att träda i kraft den 1 juli 1950.

I den nära halvsekelgamla frågan om en reformering av kyrkomusikernas tjänstgörings- och anställningsförhållanden fattades efter omfattande utredningsarbeten principbeslut vid 1949 års riksdag. Enligt principbeslutet skall den hittills brukliga kombinationen av kyrkomusikalisk tjänstgöring

och tjänstgöring såsom folk- eller småskollärare till enhetliga tjänster bibehållas för kantorernas del. Frågan om kyrkomusikernas anställningsförhållanden äger emellertid även visst samband med frågan om övningslärrartjänsternas anordnande. Enligt principbeslutet skall nämligen heltids-tjänstgöring beredas organisterna, i den mån så befinnes möjligt, genom att den kyrkomusikaliska tjänstgöringen och tjänstgöring som musklärare i skola kombineras till enhetlig tjänst. Vid 1949 års riksdag fattades jämväl beslut om grunderna för en lönereglering för kyrkomusikerna, avsedd att genomföras i anslutning till den förändrade organisationen. I propositionen framlägges nu förslag till avlöningsreglemente för kyrkomusiker, vilket föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1950 och träda i tillämpning för de särskilda kyrkomusikerna efter hand som den nya organisationen blivit bestämd genom lagkraftägande beslut.

Genomförandet av den för övningslärarna och kyrkomusikerna förutsatta tjänstekombinationen ger upphov till en rad tämligen invecklade och svår-lösta detaljproblem i avlöningshänseende. I propositionen tages ställning till frågan, på vad sätt dessa problem böra lösas.

I propositionen föreslås slutligen, att ämneslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor erhålla samma arvode för sin undervisning som utgår till timlärare vid folkskolan.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför statsrådet Lingman.

Vid den redogörelse, som i innevarande års statsverksproposition (för flera huvudtitlar gemensamma frågor, punkt 3) lämnades för löneregringsarbetet och vissa därmed sammanhängande frågor, erinrade föredragande statsrådet om att 1949 års riksdag lämnat utan erinran ett av chefen för finansdepartementet i propositionen 1949: 200 gjort uttalande, att han ansåge det kunna förutsättas, att det bleve möjligt att genomföra löneregringarna för övningslärare och kyrkomusiker den 1 juli 1950. Med beaktande av att frågan om löneregring för ifrågavarande tjänstemannagrupper varit aktuell under en lång följd av år föreslogs i statsverkspropositionen, att dessa löneregringar skulle genomföras vid sålunda förutsatt tidpunkt, ett förslag som ej heller föranledde erinran från riksdagens sida (statsutsk. utl. nr 13, r. skr. nr 26).

För egen del har jag vid anmälan av frågan om grunderna för höjning av löner enligt statens löneplansförordning m. m. (prop. 1950: 41) haft anledning — närmast med hänsyn till att statstjänstemännens organisationer i samband med överläggningar angående det rörliga tillägget framhållit, att lönestabiliseringen under år 1950 icke borde få innebära ett ytterligare uppskov med vissa löneregringar — att fästa uppmärksamheten på spörsmålet om dessa båda löneregringars genomförande. Jag anhåller nu att få anmäla frågan om de avlöningsbestämmelser, som erfordras för genomförandet av övningslärar- och kyrkomusikerlöneregringarna, och upptager i samband därmed jämväl frågan om en reglering av löneförhållandena för ämneslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor.

I. Avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker.

1. Inledning.

Den tidigare behandlingen av frågan om löneregring för övningslärare och kyrkomusiker. Beträffande uppkomsten av och den fortsatta behandlingen av den s. k. övningslärarfrågan må nämnas följande.

För övningslärarna vid olika statliga och kommunala skolformer tillämpas mycket skiftande anställnings- och tjänstgöringsförhållanden. Lärarna kunna endast i mindre omfattning erhålla full tjänstgöring, varför avlöningsförhållandena äro mindre tillfredsställande. Detta har föranlett, att frågan om löneroglering för särskilda grupper av övningslärare redan under 1930-talet blivit föremål för öfvervägande. Det har emellertid ansetts nödvändigt att frågor om löneroglering för övningslärarna vid statliga och statsunderstödda läroanstalter upptagas i ett sammanhang och att därvid närmare undersökes möjligheten att fast anställa lärare i övningsämne för undervisning vid flera undervisningsanstalter, även av olika slag. En löneroglering för övningslärare har sålunda förutsatt lösandet av organisatoriska problem av betydande räckvidd. Med beaktande av ett uttalande av 1941 års riksdag (r. skr. nr 284), att det enligt riksdagens mening vore befogat att spörsmålet om en tryggare ställning för övningslärarna gjordes till föremål för utredning, igångsattes år 1941 en undersökning av hela problemkomplexet. Utredningen uppdrogs åt 1941 års lärarlönesakkunniga. Dessa hade emellertid därjämte att utreda frågan om en revision av avlöningsbestämmelserna för folk- och småskollärare och erhöilo i fortsättningen flera utredningsuppdrag av brådskande natur med avseende å anställnings- och avlöningsförhållandena för lärarpersonal.

Lärarlönesakkunniga avgåvo den 23 januari 1947 betänkande med förslag till löneroglering för övningslärare. I betänkandet framlades förslag såväl i organisationsfrågan som beträffande övningslärarnas löneställning, och betänkandet innehöll jämväl förslag till erforderliga författningsbestämmelser. På grundval av betänkandet fattades vid 1948 års riksdag beslut (prop. nr 136; r. skr. nr 390) beträffande principerna för lönerogleringen. Med dennas genomförande ansågs emellertid böra anstå, och förslag till avlöningsbestämmelser förelades därför icke nämnda års riksdag. En av ledningarna härtill var, att det av 1941 års lärarlönesakkunniga upprättade förslaget utformats med utgångspunkt från det lönesystem, som innefattas i civila avlöningsreglementet av år 1939 och folkskolans avlöningsreglemente av år 1942, och att avsevärda ändringar i detta lönesystem kunde förutses framgå såsom en följd av de resultat, till vilka 1945 års lönekommitté kommit vid sina förhandlingar med tjänstemännens huvudorganisationer. Det ansågs också välbetänkt att grundliga undersökningar rörande organisationens ordnande i detalj vidtoges, innan bestämmelser i ämnet trädde i kraft.

Att lönerogleringen för övningslärare icke ännu genomförts sammanhänger i viss mån även med det läge, vari frågan om en löneroglering för kyrkomusikerna befunnit sig; organisterna ha i viss utsträckning ansetts böra ha möjlighet att erhålla fyllnadstjänstgöring såsom musiklärare i skola och under sådana förhållanden har det ansetts önskvärt att övningslärar- och kyrkomusikerreformerna genomföras samtidigt.

Beträffande den s. k. kyrkomusikerfrågans uppkomst och behandling må nämnas följande.

Frågan om en reformering av kyrkomusikernas tjänstgörings- och anställningsförhållanden är närmare ett halvt sekel gammal och har visat sig vara mer än vanligt invecklad och segsliten. Under de första decennierna av detta århundrade framlades förslag i ämnet av tre särskilda sakkunngberedningar, men förslagen ansågos icke kunna realiseras. Frågan har emellertid kommit närmare sin lösning, sedan ett nytt förslag i ämnet ut-

arbetats av år 1942 tillsatta sakkunniga, 1942 års kyrkomusikerutredning, 1946 års kyrkomöte och 1947 års riksdag godkände ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om kyrkomusiker, och därefter utfärdade Kungl. Maj:t berörda lag den 27 juni 1947 (SFS 1947: 275). Därigenom åstadkommas vissa konstitutiva stadganden för en lösning av frågan. Lagen, som trädde i kraft den 1 juli 1947, innefattar emellertid inga konkreta bestämmelser om kyrkomusikens ordnande samt kyrkomusikernas anställnings- och tjänstgöringsförhållanden efter reformens genomförande; enligt lagen skola dylika bestämmelser meddelas av Kungl. Maj:t, vissa av dem i enlighet med av riksdagen godkända grunder. Frågan om kyrkomusikens ordnande samt kyrkomusikernas anställning och tjänstgöring blev ej heller upptagen till prövning i samband med tillkomsten av lagen om kyrkomusiker. Förslag i ämnet hade visserligen framlagts av 1942 års kyrkomusikerutredning, varefter Kungl. Maj:t inhämtat kyrkomötets yttrande beträffande vissa närmare angivna grunder för nyorganisationen av kyrkomusikertjänsterna; att de avsedda grunderna likväl icke underställdes riksdagen för godkännande samtidigt med förslaget till lag för kyrkomusiker berodde bl. a. på att kyrkomusikerfrågan enligt 1942 års kyrkomusikerutrednings förslag på visst sätt sammankopplats med organisations- och lönerегleringsproblemet för övningslärarna och på att en framställning till 1947 års riksdag i övningslärarfrågan icke medhålls. Vid kyrkomusikerfrågans fortsatta beredning framkom dessutom behov av en allsidig överarbetning av de förslag, som framlagts av 1942 års kyrkomusikerutredning. Redan under 1947 verkställdes dels av 1941 års lärarlönesakkunniga och dels av särskilda inom ecklesiastikdepartementet tillkallade utredningsmän en partiell överarbetning, varjämte företogs en omfattande speciell undersökning, församling för församling, som hade till sitt egentliga ändamål att utröna de konkreta förutsättningarna för de nya kyrkomusikertjänsternas anordnande enligt de särskilda för dem tänkta tjänstetyperna. Det visade sig emellertid påkallat att verkställa en mera genomgripande översyn av kyrkomusikerutredningens förslag till nyorganisation av kyrkomusikerbefattningarna och att överarbeta de framlagda författningsförslagen med beaktande av den år 1947 genomförda lönerегleringen för statliga m. fl. befattningshavare. Detta medförde, att förslag i ämnet ej heller kunde föreläggas 1948 års riksdag samtidigt med frågan om principbeslut angående lönerегlering för övningslärare. Uppdrag att verkställa fortsatt utredning i kyrkomusikerfrågan lämnades den 19 mars 1948 åt 1941 års lärarlönesakkunniga.

Lärarlönesakkunniga avlämnade den 1 mars 1949 betänkande med förslag till kyrkomusikerstadga samt till grundläggande avlöningsbestämmelser för kyrkomusiker (lönegradsplaceringar och kantorstillägg m. m.). På grundval härav fattades vid 1949 års riksdag beslut rörande grunderna för kyrkomusikerorganisationen samt för kyrkomusikernas anställnings- och avlöningsförhållanden (prop. nr 199; r. skr. nr 127). Beslutet avsåg dels organisationsfrågor i egentlig mening, såsom frågor om indelningen i kyrkomusikerdistrikt, om de olika tjänstetyper som skola förekomma och om kyrkomusikernas tjänstäligganden, dels ock frågan om kyrkomusikernas löneställning. I sistnämnda hänseende fastslogos emellertid endast principerna för en lönerегlering. Detaljförslagen avsågos skola föreläggas innevarande års riksdag i samband med detaljförslagen beträffande lönerегleringen för övningslärare.

Den beslutade övningslärar- och kyrkomusikerorganisationen. Vad först angår räckvidden av det fattade principbeslutet rörande lönerегlering för övningslärare må nämnas följande.

Beslutet avser en lönereglering för folk- och småskoleseminarierna, statens skolköksseminarium och hushållsskola, de allmänna läroverken, läroanstalterna för blinda och för dövstumma ävensom vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, de högre tekniska läroverken, de högre kommunala skolorna, folkskolan och fortsättningsskolan. Däremot omfattas icke de kommunala gymnasierna, enskilda skolor, folkhögskolorna eller de centrala verkstadsskolorna av beslutet; med hänsyn till att det i stor utsträckning förekommer, att lärare inom skolform, för vilken löneregleringen skall gälla, tillika tjänstgör vid skolform, som icke ingår i denna, öppnas likväl lönetekniska möjligheter för att tjänstgöringen vid sistnämnda skolformer skall kunna inräknas i lärarens tjänst.

Vad angår de ämnen, som omfattas av löneregleringen, avser denna övningslärare i teckning och välskrivning, musik, sång vid folkskolan samt sång och pianostämning vid läroanstalt för blinda, gymnastik med lek och idrott, manlig slöjd, kvinnlig slöjd samt hushållsgöromål, i vilket ämne även ekonomilära och barnavård skola kunna inräknas, om undervisningen omhänderhaves av lärarinna i hushållsgöromål; i undervisningsskyldigheten för lärare i manlig eller kvinnlig slöjd skall kunna ingå, förutom träslöjd och metallslöjd respektive sömnad, även pappslöjd. Ämnet kindergartnerarbete ingår icke i löneregleringen. Ej heller ingår i denna ämnet trädgårdsskötsel vid folk- och småskoleseminarierna; -en omprövning av löneställningen för lärarna i detta ämne har emellertid avsetts skola ske.

Löneregleringen skall i princip begränsas till befattningshavare, i vilkas tjänstställganden i huvudsak endast undervisning och härmed förenade arbetsuppgifter ingå. Beträffande läroanstalterna för blinda och dövstumma skall i varje särskilt fall prövas, om tjänsten skall anses vara övningslärartjänst eller ej. Vid de högre kommunala skolorna ha lärare i praktiska läroämnen och yrkesämnen genom 1943 års lönereglering jämförts med lärare i teoretiska ämnen, men de skola vara skyldiga att å sina tjänster undervisa i motsvarande övningsämnen; å andra sidan skall det kunna åläggas övningslärare att undervisa i motsvarande praktiska läroämne eller yrkesämne, i regel dock endast om vederbörande äger erforderlig kompetens för sådan undervisning.

Den beslutade övningslärarorganisationen är baserad på förutsättningen att *undervisningsskyldigheten vid full tjänstgöring* skall vara bestämd till 30 veckotimmar utan annan variation än den, som i principbeslutet anges eller som i speciella fall kan betingas av särskilda omständigheter. Då undervisningen vid fortsättningsskolan ej är knuten till visst läsår med fastställda ferier utan tjänstgöringens omfattning för vecka kan variera under olika tidsperioder av året, har undervisningsskyldigheten vid full tjänstgöring vid sådan skola i stället bestämts till 1 080 timmar för redovisningsår; härvid må medräknas högst 30 timmar i veckan.

Beträffande *anställningsformer m. m.* för övningslärarna innebär beslutet i huvudsak följande.

Anställningsformerna skola vara ordinarie och extra ordinarie anställning samt anställning som timlärare.

Såsom ordinarie tjänster skola framdeles endast heltidstjänster kunna inrättas. Dessa tjänster få samma karaktär som motsvarande ordinarie ämneslärartjänster, så att den för tjänsten angivna lönen utgår även om timtalet å tjänsten i något fall skulle sjunka under det, som motsvarar full

tjänstgöring. Antalet ordinarie tjänster vid de statliga skolformerna skall liksom hittills bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen. Kungl. Maj:t skall äga att, där särskilda skäl därtill föreligga, ålägga högre kommunal skola att inrätta ordinarie tjänst i övningsämne och vidare, såvitt angår folkskolan, ålägga skoldistrikt att inrätta ordinarie tjänst i hushållsgörö-mål. Med hänsyn till att inrättandet eller indragning av en ordinarie öv-ningslärartjänst kan komma att beröra samtliga skolor i närheten skall fråga därom underställas Kungl. Maj:ts prövning och avgörande även då fråga är om kommunal övningslärartjänst.

Extra ordinarie anställning skall även i fortsättningen kunna tillkomma övningslärare, jämväl om de icke ha full tjänstgöring; minimigränsen skall emellertid vara 15 veckotimmar för alla övningslärare. De extra ordinarie lärarna skola kunna åläggas mera omfattande tjänstgöring än som följer av minimigränsen, i första hand inom intervallen 15—30 veckotimmar, men därutöver ytterligare 4 veckotimmar, liksom de ordinarie övningslärarna. Det nuvarande extraordinariebegreppet för övningslärarna utbytes mot ett begrepp, som i huvudsak motsvarar det för folkskolans lärare gällande; övningslärarna skola sålunda i princip efter en viss minimitjänstgöring er-hålla extra ordinarie anställning, så snart tiden för anställningen uppgår till minst en termin och tjänstgöringen omfattar minst 15 veckotimmar; minimi-tjänstgöringen skall uppgå till 600 timmar efter vederbörlig examen eller be-hörighetsförklaring.

Såsom timlärare skall anställas övningslärare dels å varje tjänst med mindre än 15 veckotimmars undervisning, dels å tjänst om 15 veckotimmar eller mera, om tjänstgöringen icke omfattar hel termin eller om läraren icke äger med avseende å utbildning eller tidigare tjänstgöring föreskriven behörighet för extra ordinarie anställning eller tjänsten icke ledigförklarats, då så föreskrives.

Såsom förut anförts är undervisningen vid fortsättningsskolan icke orga-niserad på sådant sätt, att man lämpligen kan knyta rättsverkningar till an-talet undervisningstimmar för vecka. Undervisningsskyldigheten å extra ordinarie anställning vid fortsättningsskolan skall i stället uppgå till minst 720 timmar för redovisningsår.

Såsom i det föregående angivits har frågan om lönereglering för övnings-lärarna till en väsentlig del ansetts innefatta åtgärder i syfte att bereda övningslärarna ökad tjänstgöring genom att undervisning vid olika skolor, vare sig vid samma eller olika skolformer, samt undervisning i olika ämnen förenas till *enhetliga tjänster*. Det fattade principbeslutet innebär härvidlag sammanfattningsvis följande.

Tjänstgöring vid olika skolor. Undervisning vid en skolform, som ingår i löneregleringen, skall kunna kombineras med undervisning vid varje annan sådan skolform, där så befinnes lämpligt. Härvid skall undervisning vid olika skolor kunna förenas till enhetliga tjänster, dock endast om det sam-manlagda timtalet vid skolorna uppgår till så stort antal veckotimmar, att det berättigar till extra ordinarie anställning. Vidare skall, om en tjänst å minst 15 veckotimmar med undervisningen förlagd till olika skolor uppe-hålles av timlärare, denne anses ha enhetlig anställning på samma sätt som ordinarie och extra ordinarie lärare. Till grund för övningslärarnas kombi-nerade tjänstgöring skall läggas ett system med huvudtjänst och fyllnads-tjänstgöring. Övningslärartjänsten skall sålunda vara placerad vid en enda skola, i regel vid den skola, där större delen av tjänstgöringen fullgöres. Öv-

ningslärarna skola i princip vara skyldiga men ej äga rätt att utföra fyllnadstjänstgöring; skyldigheten skall endast avse sådana skolformer, som omfattas av löne regleringen, samt kommunala gymnasier. I vissa fall skall man vid fyllnadstjänstgöring kunna bortse från mindre brister i lärarens behörighet. Vid kombinerad tjänstgöring skall all avlöning utbetalas vid den skola, där huvudtjänsten är placerad, och lönen utgå som om hela tjänstgöringen fullgjorts vid denna skola; timlärararvode skall dock alltid utgå med det belopp, som gäller för den skola, där undervisningen fullgöres, och efter den ortsgrupp, till vilken nämnda skola hänförs. För i anledning av fyllnadstjänstgöring företagna resor skall en övningslärare efter skolöverstyrelsens prövning erhålla ersättning, i vissa fall även traktamentsersättning. De beslutande myndigheterna för den skola, där huvudtjänsten är placerad, skola beträffande läraren ha i huvudsak samma befogenheter — i den mån dessa icke överlåtits på central myndighet — som om läraren haft hela sin tjänstgöring vid skolan i fråga; dock skall även den andra skolan ha möjlighet att bevaka sina intressen.

Tjänstgöring i två övningsämnen m. m. Ordinarie tjänster skola kunna inrättas i ämneskombinationerna teckning — manlig slöjd, teckning — kvinnlig slöjd och hushållsgöromål — kvinnlig slöjd. Ordinarie tjänst i två övningsämnen skall tillhöra samma lönegrad som ordinarie tjänst i det av ämnena, som medför den högre lönegradsplaceringen; med hänsyn härtill bör ordinarie tjänst i olika övningsämnen icke inrättas, om ordinarie övningslärartjänst i det ämne, som berättigar till den högre lönegraden, lämpligen kan inrättas genom att till en tjänst förena undervisningen vid olika skolor å samma ort, och vidare bör det ämne, som berättigar till den högre lönegraden, omfatta minst hälften av den med tjänsten förenade undervisningsskyldigheten eller i regel minst 15 veckotimmar. — Icke-ordinarie tjänst skall kunna inrättas i varje kombination av övningsämnen, därest tjänsten kan tillsättas med lärare, som har föreskriven kompetens i båda ämnena, och därest sådan tjänst i övrigt får anses önskvärd med hänsyn till förhållandena i varje särskilt fall.

Särskilda bestämmelser äro avsedda att gälla vid fortsättningsskolan; vid denna skola 36 undervisningstimmar anses motsvara 1 veckotimme.

Vid 1948 års principbeslut i övningslärarfrågan har vidare tänkts, att skolundervisning i musik och tjänstgöring som kyrkomusiker skola kunna förenas till en tjänst. Närmare ställning härtill har, såsom framgår av det följande, tagits genom 1949 års riksdagsbeslut i kyrkomusikerfrågan.

Den nya kyrkomusikerorganisationen innebär till sina grunddrag följande.

Distriktsindelning. Stiften skola indelas i kyrkomusikerdistrikt, därvid varje territoriell församling skall bilda ett kyrkomusikerdistrikt, såvida ej Kungl. Maj:t av särskilda skäl föreskriver, att församling skall uppdelas på skilda distrikt eller helt eller delvis förenas med annan församling eller del därav till ett distrikt. Distriktsindelningen fastställas av domkapitlet, i den mån icke Kungl. Maj:t i enlighet med vad här sagts tager befattning därmed.

Tjänstetyper, tjänstebenämningar och anställningsformer. I regel skall i varje kyrkomusikerdistrikt finnas en *organisttjänst*, d. v. s. en självständig kyrkomusikalisk tjänst med vilken dock kan förbindas skyldighet till fyllnadstjänstgöring vid vissa läroanstalter, eller en *kantorstjänst*, vilken anges bestå av kyrkomusikalisk tjänst och folk- eller småskollärartjänst. I kyrkomusikerdistrikt, som omfattar stiftsstats domkyrkoförsamling,

skall finnas en ordinarie organisttjänst, domkyrkoorganisttjänst, med vilken särskilda åligganden äro förbundna. Annan organisttjänst, vilken kan vara ordinarie eller extra ordinarie, må, därest ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver, inrättas endast i kyrkomusikerdistrikt med högre invånarantal än 5000; för inrättande av ordinarie organisttjänst fordras, att tjänstgöringsskyldigheten (i förekommande fall med inberäkning av fyllnadstjänstgöring) minst motsvarar 30 veckotimmar, och för inrättande av extra ordinarie organisttjänst fordras, att tjänstgöringsskyldigheten minst motsvarar 15 veckotimmar. Kantorstjänst, vilken alltid är ordinarie, får, därest ej Kungl. Maj:t annorlunda föreskriver, inrättas endast i kyrkomusikerdistrikt med högst 5 000 invånare.

I kyrkomusikerdistrikt, där arbetsuppgifterna det kräva, skall efter medgivande av Kungl. Maj:t kunna vid sidan av tjänst såsom organist eller kantor inrättas en eller flera *biträdande kyrkomusikertjänster*. Anställningsformen för biträdande kyrkomusiker bestämmes av Kungl. Maj:t.

Å andra sidan kunna finnas kyrkomusikerdistrikt, där de kyrkomusikaliska uppgifterna äro av så ringa omfattning, att det icke kan bliva fråga om inrättande av organisttjänst, och där av skolorganisatoriska eller andra särskilda skäl kantorstjänst ej lämpligen kan anordnas. I sådana fall kan en särskild kyrkomusikalisk tjänst undvaras och finnes möjlighet att i stället anställa en s. k. *orgelspelare*. Fortbeståndet av sådan befattning skall omprövas vart femte år. Tjänstetyp och anställningsform skola, utom i särskilt angivna undantagsfall, fastställas av vederbörande domkapitel.

Behörighetsvillkor. Sökande till ordinarie eller extra ordinarie organisttjänst skall ha avlagt högre organistexamen, högre kantorsexamen eller musiklärarexamen. Extra organist och sökande till kantorstjänst skola ha avlagt lägst organist- och kantorsexamen. Kompetensfordringarna för sökande till tjänst såsom biträdande kyrkomusiker bestämmas av Kungl. Maj:t vid medgivandet till tjänstens inrättande. Uppdrag såsom orgelspelare förutsätter att vederbörande företer intyg, vilket bör vara utfärdat av organist eller kantor, om nöjaktig färdighet i spelning av koraler m. m.

Tjänstäligganden. Bland tjänstäliggandena äro de kyrkomusikaliska obligatoriska för alla kyrkomusiker. Dessa åligganden, som äro desamma för organist och kantor, skola för biträdande kyrkomusiker framgå av instruktionen. För orgelspelare kunna tjänstäliggandena vara mera begränsade.

Kyrkomusikerna skola emellertid åläggas även vissa andra arbetsuppgifter än de rent kyrkomusikaliska. Domkyrkoorganist skall ha vissa särskilda arbetsuppgifter såsom musiksakkunnig i domkapitlet. Organist (varje extra ordinarie organist samt ordinarie organist, om det stipulerats vid ledigkuningörandet) skall vara skyldig att fullgöra fyllnadstjänstgöring i läroanstalt; huruvida och i vad mån skyldigheten skall uttagas beror på dels de kyrkomusikaliska åliggandenas omfattning och dels om fyllnadstjänstgöring kan medgivas med hänsyn till skolans intressen. Vidare skall organist vara skyldig att meddela viss fri musikundervisning; en plan skall årligen fastställas för denna undervisnings bedrivande, och vidare skall skolöverstyrelsen äga rätt att under vissa förutsättningar föreskriva, att den fria musikundervisningen skall helt eller delvis anses ersatt av fyllnadstjänstgöring vid skola till motsvarande antal timmar i veckan. Att i kantorstjänst alltid ingår lärartjänstgöring framgår av det föregående.

För bedömande av om en organisttjänst skall kunna inrättas såsom ordinarie eller extra ordinarie, för beräkning av det antal veckotimmar fyllnadstjänstgöring, som skall kunna uttagas av en organist, och för beräkning av lönen vid alla kyrkomusikertjänster måste möjlighet finnas att i timal uppskatta omfattningen av de kyrkomusikaliska tjänstäliggandena.

Detta har tänkts ske så att i en tabell angivas vissa tal såsom normerande för beräkningen av veckotimtalen i normalfallen, varjämte angivas vissa särskilda förhållanden, som i kyrkomusikerdistrikt av olika storlek och olika allmän eller kyrklig struktur mera påtagligt kunna anses inverka på tjänsteuppgifternas omfattning, och huru dessa särskilda förhållanden skola inverka på veckotimtalen beräknande. Domkapitlen skola emellertid ha möjlighet att göra en slutlig avvägning med hänsyn även till omständigheter av mera obestämbart art, som kunna inverka på arbetsuppgifternas omfattning, och Kungl. Maj:t äger, där särskilda skäl så påkalla, fastställa timantalet enligt andra grunder.

Den beslutade löneställningen för övningslärare och kyrkomusiker. Den vid 1948 års riksdag beslutade lönegradsplaceringen av ordinarie och extra ordinarie övningslärare framgår av följande tabell.

T j ä n s t	Ordinarie lönegrad	Extra ordinarie lönegrad
I <i>teckning, musik eller gymnastik med lek och idrott</i>	Ca 21	} Ce 20
dock vid högre allmänt läroverk och högre tekniskt läroverk.....	Ca 23	
samt vid folkskoleseminarium och småskoleseminarium.....	Ca 25	
I <i>hushållsgörömt</i>	Ca 18	} Ce 17
dock vid kvinnligt folkskoleseminarium, småskoleseminarium, kommunal flickskola och statens normalskola	Ca 20	
samt vid statens skolköksseminarium och hushållsskola	Ca 25	
I <i>kvinnlig slöjd</i>	Ca 16	} Ce 15
dock vid kommunal flickskola och statens normalskola	Ca 18	
samt vid kvinnligt folkskoleseminarium, småskoleseminarium och statens skolköksseminarium och hushållsskola	Ca 23	
I <i>manlig slöjd</i> högre kompetens	Ca 18	Ce 17
lägre kompetens	Ca 16	Ce 15
dock vid manligt folkskoleseminarium	Ca 23	Ce 21

Härvid är att beakta, att lönen för extra ordinarie lärare skall minskas med $\frac{1}{30}$ för varje veckotimme, varmed tjänstgöringsskyldigheten understiger 30 veckotimmar.

Frågan om löneförmånerna för timlärarna har icke närmare behandlats i samband med principbeslutet i övningslärarfrågan.

Vad härefter angår löneställningen för kyrkomusiker enligt 1949 års riksdagsbeslut, framgår lönegradsplaceringen för *organister* och *biträdande kyrkomusiker* av följande sammanställning.

Befattning	Lönegrad
Domkyrkoorganist	Ca 26
Annan ordinarie organist:	
a) som uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor i fråga om avlagda examina	Ca 24
b) som icke uppfyller nämnda behörighetsvillkor	Ca 23
Extra ordinarie organist:	
a) som uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor i fråga om avlagda examina	Ce 24
b) som icke uppfyller nämnda behörighetsvillkor	Ce 23

Befattning	Lönegrad
Extra organist:	
a) som avlagt högre organistexamen, högre kantorsexamen och musiklärarexamen	Cg 21
b) som avlagt minst en av nämnda examina	Cg 19
c) som avlagt organist- och kantorsexamen	Cg 16
Extra ordinarie biträdande kyrkomusiker,	
därest för innehav av tjänsten kräves högre organistexamen, högre kantorsexamen och musiklärarexamen	Ce 24
därest för innehav av tjänsten kräves minst en av nämnda examina	Ce 21
därest för innehav av tjänsten kräves organist- och kantorsexamen	Ce 18
Extra biträdande kyrkomusiker: vid vikariat å tjänst med kompetenskraven	
a) högre organistexamen, högre kantorsexamen samt musiklärarexamen	Cg 21
b) minst en av nämnda examina	Cg 19
c) organist- och kantorsexamen	Cg 16
dock att extra biträdande kyrkomusiker, som icke uppfyller de för tjänsten uppställda kompetenskraven, icke skall placeras i högre lönegrad än hans egen utbildning skulle berättiga honom till vid anställning såsom extra organist.	

Även för dessa befattningshavare är den s. k. trettiondelsregeln tillämplig i den mån de ej inneha ordinarie tjänst med heltidstjänstgöring; erinras må att vissa domkyrkoorganisttjänster och alla andra ordinarie organisttjänster äro heltidstjänster.

Därest Kungl. Maj:t bestämmer, att biträdande kyrkomusikertjänst endast skall vara förenad med arvode, förutsättes att Kungl. Maj:t även fastställer arvodets storlek.

Kantorerna skola utöver lön å folk- eller småskollärartjänsten erhålla kantorstillägg, beräknat med utgångspunkt från lönen i 20 löneklassen, om vederbörande avlagt minst organist- och kantorsexamen, och eljest från lönen i 18 löneklassen. Kantorstillägget utgör ett belopp motsvarande $\frac{1}{30}$ av årslönen i löneklassen för varje veckotimme, dock minst $\frac{3}{30}$ av årslönen.

Vad slutligen angår *orgelspelare* erhålla dessa arvode beräknat med utgångspunkt från lönen i 18 löneklassen, om vederbörande avlagt minst organist- och kantorsexamen, och eljest från lönen i 10 löneklassen.

Föreliggande förslag. 1941 års lärarlönesakkunniga (f. d. undervisningsrådet D. E. Andersson, ordförande, kanslichefen K. A. V. Arvidsson, undervisningsrådet K. G. E. Källquist, generaldirektören A. E. V. Swartling och jägmästaren K. G. L. H. Tamm) ha med skrivelse, dagtecknad den 31 december 1949, avlämnat betänkande med förslag till avlöningsreglemente för övningslärare m. m. (stencilerat). Över betänkandet ha infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret, statens lönenämnd och skolöverstyrelsen. Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha i en promemoria utvecklat sina synpunkter på de i betänkandet framlagda förslagen. Därjämte ha facklärarförbundet och Läroverkslärarnas riksförbund inkommit med vissa framställningar i ämnet.

Lärlönesakkunniga ha vidare den 9 februari 1950 avgivit betänkande med förslag till avlöningsreglemente för kyrkomusiker (stencilerat). Jämväl över detta betänkande ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av *statskontoret*, *statens lönenämnd* och *skolöverstyrelsen*. Centralstyrelsen för *Sveriges allmänna organist- och kantorsförening* har inkommit med en skrift, varit utvecklas vissa synpunkter på frågan om avlöningsbestämmelser för kyrkomusiker.

De av de sakkunniga utarbetade förslagen till avlöningsreglementen för övningslärare och kyrkomusiker torde få fogas såsom bilagor vid statsrådsprotokollet i detta ärende (*bilagor 1 och 2*).

2. Allmänna synpunkter.

1941 års lärlönesakkunnigas förslag.

Lärlönesakkunniga ha, såsom av det föregående framgår, framlagt förslag till två nya avlöningsreglementen, benämnda avlöningsreglementet för övningslärare och avlöningsreglementet för kyrkomusiker.

Det föreslagna övningslärarreglementet är till en början avsett att tillämpas å de övningslärare, som omfattas av det av 1948 års riksdag fattade principbeslutet, nämligen övningslärarna vid folk- och småskoleseminarier, allmänna läroverk, högre tekniska läroverk, läroanstalter för blinda, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, läroanstalter för dövstumma, högre kommunala skolor, folkskolor samt fortsättningsskolor. Vid läroanstalter för blinda och dövstumma kan i vissa fall tvekan råda om vad som skall anses vara å ena sidan praktiskt läroämne och å andra sidan övningsämne, och enligt principbeslutet skulle frågan härom lösas från fall till fall. Lärlönesakkunnigas förslag innebär härvidlag, att övningslärarreglementet skall gälla för de lärare vid dessa anstalter, vilka inneha eller uppehålla tjänster som förklarats vara övningslärartjänster genom beslut av Kungl. Maj:t, vad beträffar ordinarie tjänster, och av skolöverstyrelsen i fråga om icke-ordinarie tjänster.

Enligt lärlönesakkunnigas förslag böra emellertid såväl den förutsatta övningslärarstadgan som avlöningsreglementet för övningslärare givas en sådan utformning, att författningarna täcka även vissa lärarkategorier vilka icke inbegripits i 1948 års principbeslut. De sakkunniga ha erinrat om att föredragande departementschefen i propositionen 1948: 136 uttalade, att det vore önskvärt att löneregleringen, allt eftersom erfarenheter vunnes, utsträcktes att omfatta ytterligare skolformer och att det exempelvis syntes böra övervägas, om övningslärarna vid de statsunderstödda privatläroverken kunde innefattas i löneregleringen, därest en allmän lönereglering komme till stånd vid dessa skolor. Lärlönesakkunniga ha utformat sitt förslag till avlöningsreglemente från utgångspunkten, att reglementet jämväl skall gälla för övningslärare vid privatläroverken och folkhögskolorna; enligt av särskilda sakkunniga framlagt förslag skulle nämligen övningslärarna vid privatläro-

verken inordnas i samma lönesystem som övriga övningslärare, och vidare hade lärarlönesakkunniga själva i annat sammanhang föreslagit, att övningslärarna vid folkhögskolorna skulle inordnas i samma lönesystem. Det upprättade reglementsförslaget innehåller sålunda bl. a. ett flertal specialbestämmelser för övningslärare vid folkhögskolor. I den mån löneregleringen uppsköttes för sådana lärarkategorier, som medtagits i reglementsförslaget oaktat beslut om lönereglering för dem icke fattats, kunde de enligt de sakkunnigas mening undantagas från reglementets omedelbara tillämplighet genom lämplig utformning av föreskriften i fråga om reglementets ikraftträdande.

I formellt hänseende har tillämpningsområdet för övningslärarreglementet ansetts kunna angivas sålunda, att det äger tillämpning å lärare, som avses i stadgan för övningslärare.

Det föreslagna kyrkomusikerreglementet har angivits skola äga tillämpning å organister, biträdande kyrkomusiker, kantorer och orgelspelare, som avses i kyrkomusikerstadgan.

De båda föreslagna avlöningsreglementena innefatta icke i alla delar de materiella bestämmelser, som skola tillämpas, utan innehålla i vissa avseenden endast hänvisningar till andra avlöningsreglementen, såsom statens allmänna avlöningsreglemente (Saar) eller avlöningsreglementet för folkskolan (Arf).

Till allmän motivering härav anföra de sakkunniga i anslutning till övningslärarreglementet, dels att reglementet skall tillämpas vid skolor, där Saar, Arf eller det av de sakkunniga föreslagna avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter skall tillämpas, dels att, vad angår folk- och fortsättningsskolans lärare, skolstyrelserna skola i fråga om placering i löneklass m. m. inhämta yttrande av statens folkskolinspektörer, vilka ha tillgång till Saar.

En undersökning rörande den omfattning, i vilken dylika hänvisningar till andra reglementen förekomma, utvisar bl. a. följande. I det föreslagna övningslärarreglementet hänvisas till vad som gäller för övriga lärare vid respektive skola, såvitt angår orternas fördelning på ortsgrupper, de orter å vilka kallortstillägg skall utgå och dessa orters fördelning å olika kallortsklasser, ersättning för flyttningsskostnader, tjänstebostad samt sjukvård eller sjukvårdersättning; vidare hänvisas till Saar beträffande löneklassplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst. I det föreslagna kyrkomusikerreglementet hänvisas till vad som gäller enligt Saar, såvitt angår orternas fördelning å ortsgrupper, löneklassplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst, de orter på vilka kallortstillägg skall utgå och dessa orters fördelning å olika kallortsklasser; hänvisning göres till Arf, såvitt angår kantorernas rätt till sjukvård och begravningshjälp samt beräkning och utbetalning av deras kontanta löneförmåner, under det att motsvarande frågor för organisternas del regleras genom i reglementet intagna, delvis mycket utförliga bestämmelser, som i allt väsentligt äro likalydande med de i Saar och Arf intagna.

Gränsdragningen mellan bestämmelser, som anses böra inflyta i avlöningsreglementet, och bestämmelser, som anses böra meddelas i annan ordning, har i vissa avseenden skelt på annat sätt i de föreslagna reglementena än i de nu gällande.

Till en början ha bestämmelser, vilka motsvara vissa, särskilt i Saar men även i Arf meddelade stadganden, här tänkts i stället skola meddelas i respektive stadga; bl. a. regleras tjänstemännens anställningsform icke i förslaget till övningslärarreglemente utan i förslaget till stadga. I anslutning till förslaget till avlöningsreglemente för kyrkomusiker ha de sakkunniga givit uttryck åt följande synpunkter på denna fråga.

Det av de sakkunniga den 1 mars 1949 framlagda och av Kungl. Maj:t för 1949 års riksdag framlagda förslaget till kyrkomusikerstadga innehåller vissa av de förvaltningsbestämmelser, som äro intagna i 2 avd. av Saar. Detta är förhållandet med bestämmelserna om tjänsters inrättande, om tjänstetillsättning, om förening av lönegradsplacerade tjänster och förening av tjänst med tjänstebefattning eller uppdrag, om förflyttningsskyldighet samt om icke-ordinarie tjänstemäns entledigande. Bestämmelser i dessa hänseenden saknas således i det förevarande förslaget till avlöningsreglemente för kyrkomusiker. I kyrkomusikerstadgan insatte de sakkunniga också de bestämmelser rörande tjänstebostad, som ansågos böra förekomma. Saars bestämmelser om tjänstebostad äro betydligt utförligare. Vid avlöningsreglementets utformande ha de sakkunniga övervägt lämpligheten av att låta tjänstebostadsbestämmelserna utgå ur stadgan och ersättas av bestämmelser i avlöningsreglementet, motsvarande Saars utförligare regler. Emellertid ha de sakkunniga — huvudsakligen med hänsyn till det relativa fåtalet tjänstebostäder för organister — ansett lämpligast att behålla de föreslagna, mera summariska bestämmelserna i stadgan.

Å andra sidan ha i reglementsförslagen intagits vissa bestämmelser i ämnen, som ansetts icke böra regleras i Saar eller Arf.

Främst gäller detta beträffande det föreslagna övningslärarreglementet, i vilket intagits åtskilliga bestämmelser, som återfinnas i tilläggsbestämmelserna till Saar. Till motivering härav har anförts, att vissa av tilläggsbestämmelserna finge anses vara av grundläggande betydelse för bestämmande av löneförmånernas belopp, och att även andra tilläggsbestämmelser intagits i reglementet, då det vore av vikt, att bestämmelserna om övningslärare, som skulle tillämpas av ett stort antal skolmyndigheter, i största möjliga utsträckning sammanfördes i en författning. I anslutning härtill ha de sakkunniga anført, att riksdagen lämpligen borde beträffande föreskrifter i reglementet, som eljest vore intagna i tilläggsbestämmelser, bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i större utsträckning än beträffande andra delar av reglementet.

Även härutöver ha i reglementsförslagen intagits bestämmelser, som eljest ansetts böra meddelas i annan ordning än i avlöningsreglemente. Exempelvis ha i övningslärarreglementet ej endast intagits bestämmelser, som reglera frågan vilken skola som skall utbetala lönen till lärare med fyllnadstjänstgöring, utan även bestämmelser rörande den skola som utgiften skall belasta m. m. I reglementsförslagen ha vidare, i motsats till vad fallet

är beträffande nu gällande reglementen, intagits materiella bestämmelser i fråga om resekostnads- och traktamentsersättning.

Vad härefter angår innehållet i de särskilda reglementsbestämmelserna, skiljer sig detta, såvitt angår det föreslagna övningslärarreglementet, på en mångfald punkter från det, som finnes i motsvarande bestämmelser i Saar och Arf. Till stor del är fråga om skiljaktigheter i formuleringen, vilka äro av ringa eller ingen betydelse. I vissa fall föreligga emellertid mera betydande avvikelser från Saar och Arf, vilka ansetts betingade av speciella förhållanden inom reglementets tillämpningsområde.

Det föreslagna kyrkomusikerreglementet överensstämmer däremot i fråga om detaljregleringen av olika spörsmål i regel mycket nära med Saar och Arf. Här om anföres i huvudsak följande i betänkandet med förslag till detta avlöningsreglemente.

Avlöningsbestämmelserna för *organister* och *biträdande kyrkomusiker* ha i möjligaste mån anpassats efter motsvarande allmänna bestämmelser i Saar. Vissa av Saars bestämmelser äro dock av naturliga skäl icke tillämpliga å organister och biträdande kyrkomusiker. Så är t. ex. förhållandet med föreskrifterna i 34 § 3 mom. Saar om enslighetstillägg, i 35 § om lönetillägg vid vissa slag av tjänstgöring, i 39 § om tjänstedräft och tjänstetecken samt i 40 § om vissa naturaförmåner. Bestämmelserna i 36 § Saar om inkomster enligt taxa och i 37 § om avlöningsförstärkningar och befattningsarvoden skola ej heller göras tillämpliga i den nya kyrkomusikerorganisationen. Med hänsyn till sättet för tjänstgöringsskyldighetens omfattning och till tjänstgöringens karaktär av att icke vara bunden till regelbundna tider på dygnet, kan vidare ej ifrågakomma gottgörelse för övertidstjänstgöring enligt Saars bestämmelser. Något stadgande om sådan gottgörelse ingår därför ej i förslaget till avlöningsreglemente.

På två punkter ha de sakkunniga frångått principen om de förevarande avlöningsbestämmelsernas anpassande till Saar. Bestämmelserna om ersättning vid vikariat ha måst utarbetas helt oberoende av några förebilder. Detta har måst göras med hänsyn till de mycket särpräglade förhållanden, som här uppkomma i ett stort antal fall. När det gäller bestämmelserna om sjukvård och begravningshjälp ha de sakkunniga ansett riktigast att jämställa organisterna och de biträdande kyrkomusikerna med lärarna vid de högre kommunala skolorna, folkskolan, sinnesslöskolorna och epileptikerskolorna. Denna jämställdhet innebär, att av årskostnaderna för läkarvård m. m. endast ersättes vad som överstiger 100 kronor. Med hänsyn till denna olikhet mot Saars allmänna bestämmelser ha de ifrågavarande bestämmelserna utformats i nära överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i avlöningsreglementet för folkskolan.

Ett stort antal organisttjänster och de allra flesta tjänsterna såsom biträdande kyrkomusiker äro icke förenade med full tjänstgöring (motsvarande 30 veckotimmar). För att tjänstgöringen på dessa tjänster om möjligt skall ökas, ha införts regler om att tjänsterna kunna förenas med fyllnadstjänstgöring i skola. I båda de nämnda hänseendena överensstämma dessa kyrkomusikertjänster med övningslärartjänsterna enligt den nya organisation för sistnämnda tjänster, som också skall genomföras från och med den 1 juli 1950. Med anledning härav ha de bestämmelser i avlöningsreglementet, som ha avseende på lörens och löneavdragens beräkning m. m. vid tjänster med mindre än full tjänstgöring och vid tjänster förenade med fyllnadstjänstgö-

ring, anpassats till motsvarande bestämmelser i det av de sakkunniga nyligen framlagda förslaget till avlöningsreglemente för övningslärare.

Kantorerna ha dels full tjänstgöring såsom folk- eller småskollärare, dels därutöver kyrkomusikalisk tjänstgöring, som alltid är väsentligt mindre än lärartjänstgöringen (jfr 23 § förslaget till kyrkomusikerstadga). Enligt lärarlönesakkunnigas tidigare förslag, som tillstyrktes av Kungl. Maj:t i propositionen 1949: 199 (se s. 22 och 32) och i denna del godkändes av riksdagen (r. skr. 1949: 327; jfr första lagutskottets utl. 1949: 39, s. 28), skola kantorerna dels åtnjuta sin avlöning såsom ordinarie folk- eller småskollärare och dels uppbära arvode per veckotimme (kantorstillägg) för den kyrkomusikaliska tjänstgöringen. För den huvudsakliga delen av sin tjänstgöring skola de sålunda vara underkastade avlöningsreglementet för folkskolan. I det nu förevarande reglementet skola endast intagas bestämmelser om kantorstillägget. Då kantorstillägget egentligen har karaktären av ett bisysslearvode, ha de sakkunniga ansett, att de bestämmelser, som skola reglera detta arvode, böra vara så få och så enkla som möjligt är. Dessutom böra de i möjligaste mån anpassas till motsvarande bestämmelser i avlöningsreglementet för folkskolan.

Orgelspelarna skola åtnjuta arvode för sin tjänstgöring. Arvodena skola vara avvägda efter samma grunder som kantorstilläggen. Enligt lärarlönesakkunnigas mening skola inga andra löneförmåner vara förenade med tjänstgöring som orgelspelare.

Yttrandena.

De sakkunnigas förslag, att för övningslärare och kyrkomusiker skola gälla särskilda avlöningsreglementen, har icke mött erinran vid remissbehandlingen. Vad särskilt angår förslaget om särskilt avlöningsreglemente för övningslärare har *statens lönenämnd* härom anfört följande.

Den löneroglering för övningslärare, för vilken riktlinjerna fastställdes vid 1948 års riksdag, avses skola omfatta lärare vid ett stort antal såväl statliga som icke-statliga skolformer. I fråga om samtliga i regleringen ingående grupper kan sägas, att deras anställnings- och tjänstgöringsförhållanden i betydelsefulla hänseenden skilja sig från vad som gäller för de lärare, vilka äro underkastade Saar och Arf. Dessa skiljaktigheter motivera enligt lönenämndens mening, att för övningslärarna erforderliga avlöningsbestämmelser meddelas fristående från nämnda reglementen. Organisatoriska olikheter mellan de av lönerogleringen berörda skolformerna medföra visserligen, att bestämmelserna icke kunna göras fullt enhetliga, men synas å andra sidan icke utgöra hinder för att dessa sammanföras inom ramen för ett enda reglemente. Lönenämnden tillstyrker således, att ett för samtliga här ifrågavarande övningslärare gemensamt avlöningsreglemente utfärdas.

Beträffande reglementenas tillämpningsområden har *statskontoret*, vad angår avlöningsreglementet för övningslärare, framhållit att förslag till löneroglering för folkhögskolans lärare ännu icke framlagts av Kungl. Maj:t och att ställningstagandet till denna fråga bleve avgörande för den blivande avfattningen av de bestämmelser, som skulle reglera avlöningsförhållandena för folkhögskolans övningslärare.

Vad angår de i reglementsförslagen förekommande hänvisningarna till andra avlöningsreglementen — Saar eller Arf — har

statens lönenämnd i anslutning till förslaget till avlöningsreglemente för övningslärare uttalat, att lönenämnden hyste vissa betänkligheter mot att i reglementet skulle i fråga om löneklassplacering med hänsyn till tidigare tjänst endast hänvisas till 22 § Saar med anslutande tilläggsbestämmelser. Vad anginge folkskolan, skulle skolstyrelse visserligen i här avsedda fall inhämta yttrande från statens folkskolinspektör, men det vore skolstyrelsen som fattade beslut och bleve ansvarig därför; då styrelsen icke syntes kunna besluta om löneklassplacering utan att ha kännedom om gällande bestämmelser på området, förutsatte denna anordning, att samtliga folkskolestyrelser måste bereda sig tillgång till Saar. Beträffande vissa i de föreslagna avlöningsreglementena intagna bestämmelser har å andra sidan *statskontoret* uttalat, att de syntes kunna ersättas med en hänvisning till motsvarande bestämmelse i Saar.

Beträffande det förhållandet, att vissa bestämmelser, som eljest meddelas i avlöningsreglemente, här avsetts skola meddelas i stadga, har *statskontoret* anfört, att i 1 § avlöningsreglementet för övningslärare liksom i 1 § Saar borde innehålla uppgift om anställningsformerna. Vidare borde enligt ämbetsverkets mening i avlöningsreglementet för övningslärare och ej i stadgan angivas de villkor beträffande tjänstgöringens omfattning, som skulle gälla för att lärare i två övningsämnen skulle hänföras till den högre lönegraden, då motsvarande tjänster i vardera ämnet tillhörde olika lönegrader. *Statens lönenämnd* har beträffande förslaget till avlöningsreglemente för övningslärare uttalat, att nämnden icke ville framställa erinran mot att vissa förvaltningsbestämmelser, i motsats till vad fallet vore beträffande Saar, icke beretts plats i reglementet utan intagits i stadgan för övningslärare; bestämmelser om lärares skyldighet att underkasta sig läkarundersökning hade emellertid uteslutits ur förslaget såväl till avlöningsreglemente som till stadga men torde vara erforderliga. Ifrågakommande anställningsformer hade angivits i förslaget till stadga för övningslärare men syntes böra framgå av avlöningsreglementet. *Skolöverstyrelsen* har erinrat om att i Saar och Arf finnes en bestämmelse om lärares skyldighet att underkasta sig läkarundersökning men att motsvarande bestämmelser saknades i det föreslagna avlöningsreglementet för övningslärare. Överstyrelsen, som ansett bestämmelsen vara av stadgekaraktär, har föreslagit att den intages i de blivande stadgorna både för övningslärare och kyrkomusiker.

Beträffande förslaget att i avlöningsreglementet för övningslärare intaga tilläggsbestämmelser har *statskontoret* framhållit, att alla föreskrifter, som hämtats ur tilläggsbestämmelserna till Saar eller Arf, borde meddelas i samma ordning som i fråga om motsvarande bestämmelser till nämnda reglementen. Även *statens lönenämnd* har funnit förslaget betänkligt och därom anfört i huvudsak följande.

På flera håll i reglementet ha i en och samma paragraf intagits bestämmelser, vilka sätillvida äro av skiljaktig karaktär, att deras motsvarigheter beträffande de förvaltningsområden, för vilka Saar gäller, ansetts böra fördelas mellan detta reglemente och tilläggsbestämmelserna till detsamma

(se t. ex. 8 § 2 mom. och 15 § 1 mom. punkten 3 d)—h) i förslaget). Denna anordning måste lönenämnden ur olika synpunkter finna betänklig.

En av de uppkommande olägenheterna ha de sakkunniga ansett kunna bemästras därigenom, att riksdagen skulle beträffande de föreskrifter i reglementet, som eljest äro intagna i tilläggsbestämmelser, bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i större utsträckning än beträffande andra delar av reglementet. En sådan anordning kan lönenämnden emellertid för sin del icke finna lämplig.

Lönenämnden har i detta sammanhang vidare framhållit, att man icke syntes kunna utgå från att några tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för övningslärare över huvud taget icke skulle behöva utfärdas.

I samband härmed har lönenämnden uttalat som sin mening, att det med hänsyn till de speciella förhållandena på förevarande område syntes önskvärt, att — liksom skett i Saar — anvisningar meddelas för tillämpningen av de nya avlöningsbestämmelserna. En dylik åtgärd syntes i och för sig kunna leda till större gagn för vederbörande myndigheter än den koncentration av bestämmelserna till en författning, som de sakkunniga eftersträvat.

Rörande de i förslaget till avlöningsreglemente för övningslärare intagna bestämmelserna rörande fördelningen av kostnaderna för övningslärares avlöning har *statens lönenämnd* uttalat, att bestämmelserna enligt lönenämndens mening knappast borde ha sin plats i avlöningsreglementet.

Vad angår det föreslagna införandet i avlöningsreglementena av materiella bestämmelser om ersättning vid resor, har detta avstyrkts av *statskontoret* och *statens lönenämnd*. Lönenämnden har i anslutning därtill anfört i huvudsak följande.

Motsvarande bestämmelser i Saar innebära i huvudsak endast en anvisning om att angående ersättning vid resa för förrättning i statens ärenden gäller vad därom stadgas i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter. Enligt lönenämndens mening böra några materiella bestämmelser om ersättning vid resa icke meddelas i avlöningsreglementet. I synnerhet böra däri icke intagas bestämmelser, vilka närmast ha karaktären av s. k. besparingsreglemente. Lönenämnden, som vill erinra om att översyn av allmänna resereglementet och anslutande författningar pågår, föreslår att en omformulering — med utslutande av de materiella bestämmelserna — sker till närmare överensstämmelse med motsvarande stadgande i Saar.

Beträffande det föreslagna övningslärarreglementets innehållsmässiga och formella avvikelser från Saar och Arf har *statskontoret* förklarat sig icke ha velat underlåta att framhålla, att reglementet syntes böra utformas på ett sätt, som närmare anslöte sig till bestämmelserna i Saar och Arf.

Statens lönenämnd uttalar, att lönenämnden funnit det framlagda förslaget i icke ringa mån giva anledning till kritik, och anför härom följande.

Genom 1947 års allmänna lönereglering och i anslutning därtill utfärdade avlöningsreglementen har uppnåtts en avsevärd grad av enhetlighet i regleringen av löneförhållandena för statsanställda och andra med statsmedel

avlönade tjänstemän. Då det, såsom beträffande övningslärarna, visar sig nödvändigt att meddela avlöningsbestämmelser för en tjänstemannakategori i särskild författning vid sidan av huvudreglementena Saar och Arf, måste det enligt lönenämndens mening med bestämdhet hävdas, att avvikelser från innehållet i och avfattningen av dessa reglementen och tilläggsbestämmelserna till dem icke böra göras i vidare mån än det påkallas av särskilda sakförhållanden och dessa förhållanden redovisas. Från den sålunda angivna utgångspunkten har lönenämnden funnit det förevarande förslaget i icke ringa mån giva anledning till kritik, såsom närmare framgår av det följande.

Avlöningsreglementet för övningslärare har disponerats så, att efter en avdelning »Inledande bestämmelser» följa två avdelningar, rubricerade »Ordinarie och extra ordinarie lärare» resp. »Timlärare. Pensionsavgångna lärare», samt därefter avdelningarna »Fortsättningsskolan», »Folkhögskolan» och »Lärares skyldighet att underkasta sig ändring i avlöningsbestämmelserna». En mera logisk och till Saar närmare anslutande uppställning skulle erhållas, om de särskilda bestämmelserna rörande fortsättningsskolan och folkhögskolan infördes under vederbörliga paragrafer i avdelningen »Ordinarie och extra ordinarie lärare». I sistnämnda avdelning böra föreskrifterna om lärares skyldighet att underkasta sig ändring i avlöningsbestämmelserna ingå såsom ett sista kapitel.

Den föreslagna författningstexten karakteriseras av att i praktiskt taget alla de fall, då föreskrifter i Saar eller dess tilläggsbestämmelser överflyttats till det nya reglementet, originalformuleringen ändrats genom omkastning av ordföljden eller genom utbyte eller uteslutning av enstaka ord även då någon ändring i sak får antagas icke ha varit avsedd. Såsom exempel härpå kan anföras 3 §, 7 § 1 mom., 8 § 2 mom., 10 § 2 mom., 13 § 1 mom. och 20 § 1 mom. Av vad lönenämnden anfört framgår, att lönenämnden för sin del icke anser ett dylikt förfarande böra godtagas.

I samband härmed har lönenämnden anfört, att motsvarande invändningar icke kunde riktas mot förslaget till avlöningsreglemente för kyrkomusiker, vilket förslag lämpligen syntes kunna tjäna till ledning vid överarbetandet av avlöningsreglementet för övningslärare.

Skolöverstyrelsen har, utan att ingå på ifrågavarande spörsmål, uttalat att lönebestämmelserna i sakkunnigförslaget erhållit den enkelhet, som måste anses nödvändig särskilt med hänsyn till att de skola tillämpas av ett stort antal skolmyndigheter.

Föredraganden.

Den allmänna lönereglering, som den 1 juli 1947 genomfördes för stats-tjänstemän och befattningshavare inom viss icke-stallig verksamhet, omfattade icke övningslärarna vid de statliga och de statsunderstödda kommunala skolorna eller kyrkomusikerna. Att övningslärarna icke medtogos vid löneregleringen bottnade i uppfattningen, att dessa lärares ställning i främsta rummet vore förtjänt att förbättras genom organisatoriska åtgärder, som medförde att lärarna i större utsträckning än hittills erhöle full tjänstgöring eller eljest mera omfattande tjänstgöring; de undersökningar, som erfordrades för ett närmare bedömande av möjligheten härtill, hade pågått en längre tid men voro icke fullt avslutade vid tidpunkten för den all-

männa löneregleringen. Frågan om en reformering av kyrkomusikernas tjänstgörings- och anställningsförhållanden är nästan ett halvt sekel gammal; den har visat sig vara ett mer än vanligt invecklat och svårlöst problem. Vid tidpunkten för den allmänna löneregleringen började en lösning av denna fråga omsider framskynta, men ej heller på detta område förelågo tillräckliga organisatoriska förutsättningar för ett omedelbart genomförande av en lönereglering.

Genom principbeslut vid 1948 och 1949 års riksdagar har emellertid frågan om den framtida övningslärar- och kyrkomusikerorganisationen lösts, och i samband därmed har även ställning tagits till grunderna för den lönereglering för dessa personalgrupper, vilken är avsedd att genomföras i anslutning till omorganisationen. 1948 års riksdagsbeslut i övningslärarfrågan innebär, såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen, i stort sett att undervisning vid olika skolor och i olika ämnen i största möjliga utsträckning skall sammanföras till enhetliga tjänster. Ställning har därvid även tagits till frågorna om lärarnas maximala tjänstgöringsskyldighet och om förutsättningarna för tillämpning av olika anställningsformer. Inrättandet av ordinarie tjänster har, vad angår tjänstgöringens omfattning, anknutits till ett särskilt begrepp, full tjänstgöring, som understiger lärarnas maximitjänstgöringsskyldighet och som i allmänhet — utom i vissa preciserade fall — omfattar 30 veckotimmar eller, vid fortsättningsskolan, 1 080 timmar för år. Denna åtskillnad mellan maximitjänstgöringsskyldighet och full tjänstgöring har gjorts i syfte att antalet ordinarie tjänster ej skall bli alltför begränsat. Löneavvägningen innebär att vid tjänstgöring utöver full tjänstgöring skall utgå dels löneplanslön och dels timlärararvode, att vid full tjänstgöring skall utgå löneplanslönen utan reduktion och att vid mindre än full tjänstgöring skall — förutsatt att läraren ej är ordinarie lärare eller timlärare — utgå löneplanslönen reducerad med $\frac{1}{\infty}$ för varje veckotimme, varmed undervisningsskyldigheten understiger 30 veckotimmar. 1949 års beslut i kyrkomusikerfrågan innebär ett bibehållande för kantorernas del av den hittillsvarande kombinationen till enhetliga tjänster av kyrkomusikalisk tjänstgöring och tjänstgöring såsom folk- eller småskollärare; vid dessa tjänster har emellertid avlöningen ansetts lämpligen böra konstrueras såsom summan av löneplanslön för lärartjänstgöringen och ett kantorstilllägg för den kyrkomusikaliska tjänstgöringen. För organisternas del skall enligt principbeslutet såvitt möjligt anordnas heltidstjänstgöring genom att den kyrkomusikaliska tjänstgöringen och tjänstgöring som musiklärare i skola kombineras till enhetlig tjänst. Anställnings- och avlöningsförhållandena för organisterna komma därför att förete stora likheter med övningslärarnas; vid den evalvering av den kyrkomusikaliska tjänstgöringen i visst antal veckotimmar, som erfordras för tillämpningen av bestämmelser om tjänstgöringsskyldighet och avlöning, är även att beakta skyldigheten att i viss utsträckning meddela fri musikundervisning.

Grundvalen har genom de sålunda fattade principbesluten blivit lagd dels för innehållet i de närmare bestämmelser i organisatoriskt avseende, som det ankommer på Kungl. Maj:t att utfärda och som i huvudsak äro avsedda

att inrymmas i en övningslärarstadga och en kyrkomusikerstadga, dels ock för innehållet i blivande avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker. Från personalens organisationer ha efter principbeslutens fattande framställts invändningar i olika avseenden mot dessa. Exempelvis har gjorts gällande, att maximitjänstgöringen borde nedsättas till 30 veckotimmar och att, om maximitjänstgöringen alltjämt skulle överstiga vad som fastställts som full tjänstgöring, skillnaden borde uppfattas som övertids-tjänstgöring och ersättas efter särskilda grunder. Vidare har påyrkats, att full tjänstgöring skulle nedsättas under 30 veckotimmar i vissa andra fall än där detta skulle ske enligt principbeslutet. Förslag ha också framställts om att extra ordinarie anställning skulle kunna erhållas vid mindre undervisningsskyldighet än 15 veckotimmar i fall, då omständigheterna icke medgivit en undervisningsskyldighet av nämnda omfattning. Beträffande dessa ändringsförslag kan helt allmänt sägas, att de förelågo redan vid tidpunkterna för principbesluten och att till stöd för dem icke numera åberopats några nya skäl av beskaffenhet att böra föranleda ändring. Det bör dessutom beaktas, att de beslutade lönegradsplaceringarna på sådant sätt sammanhånga med innehållet i övrigt i de fattade besluten, att en ändring på väsentliga punkter knappast kan anses böra vidtagas utan att organisations- och löneregleringsfrågan tages under omprövning. Härför synes emellertid tillräcklig anledning icke föreligga.

I fråga om tidpunkten för genomförandet av omorganisationen och den därmed förenade löneregleringen har i propositioner till såväl föregående års som detta års riksdag uttalats, att densamma borde förläggas till den 1 juli 1950, och dessa uttalanden ha av riksdagen lämnats utan erinran; såsom framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen för frågornas tidigare handläggning, intaga dessa frågor i olika avseenden en tydlig särställning bland aktuella lönefrågor. Vad den nya kyrkomusikerorganisationen beträffar, torde man emellertid få räkna med att lagakraftägande beslut om distriktsindelning och tjänstetyper m. m. kan föreligga först något senare än den 1 juli innevarande år. Med hänsyn härtill vill jag föreslå, att övningslärarreformen genomföres den 1 juli 1950 och att kyrkomusikerreformen genomföres vid samma tidpunkt eller, såvitt gäller enskilda kyrkomusikerdistrikt, vid månadskiftet näst efter den tidpunkt därefter, då lagakraftägande beslut i organisatoriskt avseende föreligger; kyrkomusikerreformen skulle alltså komma att genomföras successivt, efter hand som organisationen blir vederbörligen fastställd. Hemstallan i fråga om tidpunkten för kyrkomusikerorganisationens genomförande göres i särskild proposition denna dag.

Förslag till avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker ha, såsom av det föregående framgår, utarbetats av 1941 års lärarlönesakkunniga och föreligga i form av två nya avlöningsreglementen, avlöningsreglementet för övningslärare och avlöningsreglementet för kyrkomusiker. Anordningen med två särskilda avlöningsreglementen har godtagits vid remissbehandlingen.

För egen del har jag icke kunnat undgå att hysa en viss tvekan om lämp-

ligheten av att för detta ändamål tillskapa nya avlöningsreglementen. Vad först angår avlöningsbestämmelserna för övningslärare synes mig det önskemålet ligga nära till hands, att dessa bestämmelser intagas i samma avlöningsförfattning som gäller för övriga lärare vid respektive skolor, så att skolmyndigheterna icke nödgas tillämpa skilda avlöningsreglementen för ämneslärare och övningslärare. Avlöningsförhållandena för övningslärarna kräva visserligen i några avseenden en särskild reglering, beroende på möjligheten till reducerad tjänstgöring samt fyllnadstjänstgöring, men en verkställd undersökning rörande de härför erforderliga särbestämmelserna har synts mig giva vid handen, att dessa särbestämmelser bliva av så begränsad omfattning, att de knappast i och för sig kunna tillräckligt motivera utfärdandet av ett fristående avlöningsreglemente; en annan sak är att lärarlönesakkunniga i sitt förslag inarbetat en del tilläggsbestämmelser samt utformat åtskilliga avlöningsregler på annat sätt än motsvarande bestämmelser i de av statsmakterna prövade avlöningsreglementena, ett förhållande vartill jag i det följande återkommer. Jag har ej heller blivit helt övertygad om lämpligheten av att i en författning sammanföra avlöningsbestämmelser för kyrkomusiker av två helt skilda typer, av vilka den ena kommer att finnas i vissa kyrkomusikerdistrikt och den andra i andra sådana distrikt; mera naturligt kunde ha varit att reglera kantorernas avlöningsförhållanden i folkskolans avlöningsreglemente och organisternas — vilka närmast överensstämna med statstjänstemännens — i statens allmänna avlöningsreglemente. Jag vill också erinra om att motsvarande spörsmål ingående dryftats i propositionen 1948: 225 och att i denna anförts åtskilliga enligt min mening tungt vägande skäl för att koncentrera avlöningsbestämmelserna till så få författningar som möjligt.

I den nu förhandenvarande situationen har jag emellertid, oavsett den tveksamhet åt vilken jag sålunda ansett mig böra giva uttryck, slutligen stannat vid att förorda ett genomförande av de sakkunnigas förslag om utfärdande av nya avlöningsreglementen. Jag har härvid fäst visst avseende vid det förhållandet, att man knappast utan att närmare erfarenhet vunnits kan våga mera bestämt avgöra, huruvida den detaljreglering, som nu föreslås, i alla avseenden är den mest lämpliga för den egenartade organisationsform med kombinerade tjänster, som här är avsedd att genomföras. Frågan kan dessutom komma att påkalla förnyat ståndpunktstagande i anledning av blivande förslag om utfärdande av statliga avlöningsbestämmelser för ytterligare personalgrupper.

Avlöningsreglementenas tillämpningsområden böra enligt min mening bringas att sammanfalla med vad som följer av de fattade principbesluten. Jag anser mig sålunda icke kunna förorda, att avlöningsreglementet för övningslärare redan från och med den 1 juli 1950 erhåller tillämpning på övningslärare vid de statsunderstödda privatläroverken och folkhögskolorna, till vilkas framtida avlöningsförhållanden riksdagen ännu icke tagit ställning; vid bifall till de förslag rörande grunderna för en löner reglering för lärarpersonalen vid dessa skolor, som i annat sammanhang föreläggas inne-

varande års riksdag, räknar jag emellertid med att dessa skolors övningslärare skola erhålla sina anställnings- och avlöningsförhållanden reglerade på i huvudsak samma sätt som övriga övningslärare och att en sådan reglering skall kunna genomföras samtidigt med lönereglering för samma skolors ämneslärare. I detta sammanhang må vidare nämnas, att de sakkunniga föreslagit, att ordinarie och extra ordinarie lärare i gymnastik och idrott må för tjänstgöring såsom instruktör i gymnastik för lärare vid folkskolan inräkna det antal veckotimmar, som skolöverstyrelsen bestämmer. Statskontoret har avstyrkt förslaget och uttalat, att dess genomförande skulle kunna medföra avsevärda kostnader för staten, under det att skolöverstyrelsen däremot tillstyrkt förslaget och ansett, att motsvarande anordning borde genomföras för övningslärare i andra ämnen. För egen del är jag icke beredd att nu framlägga förslag i ämnet. Här må vidare erinras om att 1948 års riksdag vid sin behandling av frågan om lönereglering för övningslärare gjorde ett uttalande av innebörd, att löneställningen för trädgårdslärare vid folkskoleseminarierna borde avvägas med beaktande av löneställningen för övningslärarna. 1941 års lärarlönesakkunniga ha avgivit ett särskilt förslag i ämnet, avseende ändrad lönegradsplacering, men förslaget har vid äskandet av anslag till seminariernas verksamhet för nästa budgetår icke ansetts böra föranleda förslag till innevarande års riksdag.

Vad härefter angår innehållet i de föreslagna avlöningsreglementena redogör jag i det följande för min inställning till hithörande frågor i anslutning till de sakkunnigas förslag och de avgivna remissyttrandena. Bortsett från att jämkningar synts mig böra vidtagas i en del närmare angivna avseenden, har jag ansett de sakkunnigas förslag i sakfrågorna vara väl ägnade att läggas till grund för förslag till riksdagen. Emellertid anser jag i likhet med statens lönenämnd en överarbetning av avlöningsreglementena, särskilt av avlöningsreglementet för övningslärare, böra föregå utfärdandet.

Såsom av det föregående framgår har vid remissbehandlingen — särskilt av förslaget till avlöningsreglemente för övningslärare — uppmärksamrats, att de särskilda bestämmelserna föreslagits fördelade på stadga, avlöningsreglemente och tilläggsbestämmelser på annat sätt än som eljest är brukligt. Även härvidlag bör enligt min uppfattning en närmare anpassning efter vedertagna normer ske; dessa ha givetvis icke tillkommit utan att ha föregåtts av noggranna överväganden, och i allmänhet synas tillräckliga skäl till avsteg från dem saknas. Mot att förvaltningsbestämmelserna i stor utsträckning överflyttats från avlöningsreglementet till stadgan synes mig emellertid icke böra riktas erinran; vid genomförandet av den senaste allmänna löneregleringen medtogos dylika bestämmelser i statens allmänna avlöningsreglemente närmast av den anledningen, att eu allmän verksstadga eller liknande författning saknas. De tilläggsbestämmelser av olika slag, som införts i reglementena, böra däremot utgå; såsom statens lönenämnd anfört äro de i allt fall icke fullständiga, och den av de sakkunniga föreslagna anordningen, att Kungl. Maj:t skulle äga ändra reglementet, i vad det kan anses innehålla tilläggsbestämmelser, i större utsträckning än and-

ra reglementsbestämmelser, synes mig knappast möjlig att genomföra, då tilläggsbestämmelserna icke på något sätt redovisats för sig. Vidare böra, såsom lönenämnden påyrkat, i reglementena icke intagas materiella bestämmelser av besparingsreglementstyp rörande ersättning vid resor utan allenast hänvisas till allmänna resereglementet och av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser; det torde få förutsättas, att dylika ersättningar i förekommande fall skola bestridas från samma anslag, varifrån statsbidrag till lärarnas löner utgår. Även bestämmelserna om den slutliga fördelningen mellan olika skolor samt mellan de kyrkliga kommunerna och skolväsendet av löneförmånerna vid fyllnadstjänstgöring böra meddelas i annan ordning än genom införande i avlöningsreglementet. Vad slutligen angår det förhållandet, att reglementena i vissa avseenden endast innehålla hänvisning till statens allmänna avlöningsreglemente med därtill hörande tilläggsbestämmelser, finner jag i likhet med lönenämnden detta innebära en viss olägenhet — denna skulle icke ha uppkommit, om övningslärarna och kyrkomusikerna inordnats under de nu befintliga avlöningsreglementena — men jag anser den likväl icke vara så stor, att den bör föranleda omtryck av avsedda, tämligen omfattande bestämmelser, särskilt som de statliga och högre kommunala skolmyndigheterna i allt fall ha att tillämpa statens allmänna avlöningsreglemente på annan lärarpersonal än övningslärarna.

Vid utfärdandet av statens allmänna avlöningsreglemente och folkskolans avlöningsreglemente har tillämpats den ordningen, att riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att utfärda reglementena i huvudsaklig överensstämmelse med framlagda författningsförslag; Kungl. Maj:t har härigenom blivit oförhindrad att vidtaga förtydliganden eller eljest redaktionella jämkningar i författningarna, såväl vid utfärdandet som därefter. Kungl. Maj:t har vidare bemyndigats att utan riksdagens medverkan ändra avlöningsbestämmelserna, *dels* då skäl föreligga att utsträcka tillämpningen av enligt reglementena för vissa grupper av tjänstemän gällande bestämmelser till andra, i stort sett likartade grupper, *dels* då riksdagens beslut i organisations- eller anslagsfrågor föranleda tillägg till eller ändring i reglementenas bestämmelser, så framt dessa tillägg eller ändringar icke avvika från de principer, på vilka avlöningsreglementenas bestämmelser äro byggda, *dels ock* då skäl föreligga att i samband med ändringar och tillägg, som nyss sagts, vidtaga vissa modifikationer av gällande bestämmelser. Därjämte har Kungl. Maj:t bemyndigats att utfärda övergångsbestämmelser i samband med löneregleringen.

Beträffande utfärdandet av de nu föreslagna avlöningsreglementena torde böra förfaras på i huvudsak samma sätt, och motsvarande bemyndiganden böra i anslutning därtill utverkas av riksdagen. Med hänsyn till den sena tidpunkt, vid vilken de sakkunniga avgivit sina förslag, har emellertid möjlighet icke funnits att nu framlägga överarbetade författningsförslag. I stället framläggas de av de sakkunniga utarbetade förslagen, varjämte jag i det följande redovisar de ändringar i dem, som enligt min mening böra vidtagas. Den överarbetning därutöver, som jag i det före-

gående förordat, åsyftar endast att bringa reglementena i bättre överensstämmelse sinsemellan samt med statens allmänna avlöningsreglemente och folkskolans avlöningsreglemente, och den synes därför, såvitt jag kunnat finna, icke behöva medföra, att Kungl. Maj:t nu av riksdagen allenast bemyndigas utfärda provisoriska avlöningsreglementen med tidsbegränsad giltighet. Jag förordar sålunda, att Kungl. Maj:t för sig utverkar bemyndigande att utfärda reglementena i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig framlagda förslagen; samma förfaringssätt tillämpades vid utfärdandet år 1949 av SPA-reglementet. Vad slutligen angår övergångsbestämmelserna, har jag ansett mig böra i det följande redovisa min ståndpunkt i huvudfrågorna närmast med hänsyn till att dessa — särskilt enligt de sakkunnigas förslag beträffande övningslärare — äro av betydande räckvidd och till att sakkunnigförslagen härvid delvis bygga på olika principer, alltefter det fråga är om övningslärare eller kyrkomusiker. Ett sådant generellt bemyndigande att utfärda övergångsbestämmelser, som Kungl. Maj:t erhållit i anslutning till den allmänna löneregleringen, lär emellertid icke kunna undvaras.

Jag övergår härefter till att ange mitt ställningstagande till de detaljförslag, som inrymmas i de av de sakkunniga utarbetade förslagen till avlöningsreglementen.

3. Detaljbestämmelserna i avlöningsreglementet för övningslärare.

1 §.

Reglementets tillämpningsområde har enligt förslaget bestämts sålunda, att det skall äga tillämpning å lärare, som avses i stadgan för övningslärare.

Statskontoret och statens lönenämnd ha uttalat att ifrågakommande anställningsformer visserligen angivits i förslaget till stadga för övningslärare men syntes böra framgå även av avlöningsreglementet; härvid har erinrats om att anställningsformerna angivits i 1 § 2 mom. Saar.

Vad sålunda anförts torde böra beaktas i samband med reglementets utfärdande.

2 §.

I anledning av påpekanden från statens lönenämnds och skolöverstyrelsens sida torde böra meddelas en allmän föreskrift om att vad i reglementet sägs om rektor skall beträffande icke-statlig skola avse skolstyrelsen eller i förekommande fall beträffande folkskola distriktsöverlärare eller kommunal folkskolinspektör. En liknande allmän föreskrift har införts i 3 § Saar.

4 §.

Enligt första stycket i denna paragraf skall med lärares stationeringsort förstås orten för den skola, där hans tjänst är placerad, där ej skolöverstyrelsen annat bestämmer. Statskontoret har förklarat sig icke kunna förorda,

att skolöverstyrelsen utan vidare skall äga medgiva avvikelse från huvudbestämmelsen; eventuellt skulle bestämmelsen kunna i anslutning till Saar formuleras så, att med lärarens stationeringsort förstås orten för den skola, där läraren är placerad, såframt ej skolöverstyrelsen, med iakttagande av de närmare föreskrifter Kungl. Maj:t meddelar, annorlunda bestämmer. Statens lönenämnd har ur språklig synpunkt påyrkat en omformulering såväl av denna bestämmelse som av stadgandet i paragrafens andra stycke.

För egen del ansluter jag mig till statskontorets förslag, att skolöverstyrelsen beträffande medgivande av undantag från huvudbestämmelsen skall ha att iakttaga de närmare föreskrifter Kungl. Maj:t meddelar; de sakkunnigas förslag är enligt vad jag inhämtat utformat med tanke på att en lärare kan ha så betydande fyllnadstjänstgöring vid skola på annan ort, att det framstår som motiverat att låta denna utgöra stationeringsort för honom.

6 §.

Enligt stadganden i de statliga avlöningsreglementen, som gälla för icke statsanställd personal, beror på beslut eller bestämmelser, som meddelats av Kungl. Maj:t, om och i vad mån förmånerna enligt vederbörande reglemente skola minskas i fall, då vederbörande befattningshavare uppbär livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar på grund av arbete i statlig eller kommunal tjänst. Stadganden av denna innebörd återfinnas icke i förslaget till avlöningsreglemente för övningslärare, som i stället innehåller föreskrifter — i 6 och 24 §§ — om att i reglementet avsedd lärare i fråga om ersättning enligt nämnda båda lagar skall anses såsom statsanställd, även om han är anställd å icke-statlig tjänst. Till motivering härav anföra de sakkunniga följande.

Vid 1948 års riksdag (prop. 235) har beslutats en ändring av 3 § olycksfallsförsäkringslagen, vilken gör det möjligt för Kungl. Maj:t att meddela särskilda föreskrifter beträffande dem, som helt eller delvis åtnjuta ersättning av statsmedel motsvarande lagens förmåner.

De sakkunniga förorda, att övningslärare vid icke-statliga skolor vid tillämpningen av olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomslagen anses såsom statsanställda. Den nuvarande anordningen, enligt vilken olycksfallsersättningen skall avdragas från löneförmånerna, har nämligen visat sig medföra praktiska olägenheter, vilka påtalats i riksdagens revisorers berättelse till 1943 års riksdag (s. 130—132). Förslaget innebär, att skolorna icke skola erlägga försäkringsavgifter för övningslärarna samt att i regel endast de i reglementet angivna förmånerna skola utgå vid olycksfall i arbete och yrkessjukdom. Om dessa i något fall skulle vara lägre än ersättningen enligt nämnda lagar, skall dock skillnaden utbetalas av riksförsäkringsanstalten. Även om ersättning enligt dessa lagar sålunda ej utgår, skall dock varje olycksfall i arbete och yrkessjukdom anmälas till riksförsäkringsanstalten.

Statens lönenämnd har uttalat, att lönenämnden ville ifrågasätta, huruvida den sålunda föreslagna anordningen — mot vilken lönenämnden i och för sig icke funne anledning till erinran — borde genomföras för övningslärarnas del utan att en motsvarande ändring företoges beträffande ämneslärare vid de högre kommunala skolorna samt folk- och småskollärare.

För egen del vill jag framhålla, att spørsmålet, huruvida för en reglering av förhållandet mellan avlöningsförmåner och förmåner enligt olycksfallsförsäkrings- och yrkessjukdomslagarna bör väljas den hittills tillämpade anordningen eller den av de sakkunniga förordade, icke enbart är beroende av rent administrativa synpunkter utan att dessa torde få vägas mot vissa andra synpunkter, bl. a. synpunkter på finansieringsfrågan. Även om vissa skäl tala för de sakkunnigas förslag på denna punkt, anser jag att frågan är förtjänt att prövas mera allsidigt innan man bryter mot hittills tillämpade principer. Såsom lönenämnden antytt synes det i varje fall icke motive-
rat att i förevarande avseende tillämpa en annan ordning för övningslärare vid icke-statliga skolor än för andra lärare vid dylika skolor. Jag föreslår därför, att ifrågavarande spørsmål för övningslärarnas vidkommande nu regleras på samma sätt som gäller för exempelvis ämneslärare vid de högre kommunala skolorna och folkskolan. Av vad jag anfört framgår emellertid, att jag anser frågan vara förtjänt att ytterligare övervägas.

7 §.

2 mom. Enligt reglementsförslaget må för med tjänsten förenade arbetsuppgifter icke utgå gottgörelse utöver vad i reglementet förutsättes eller eljest medgivits av Kungl. Maj:t. I anslutning härtill anföra de sakkunniga, att ifrågavarande bestämmelse motsvaras av 18 § 1 mom. Saar.

Statskontoret och statens lönenämnd ha framhållit, att de avvikelser från formuleringen av motsvarande bestämmelse i 18 § 1 mom. Saar, som förevarande moment innefattar, medfört ändring av saklig innebörd; enligt Saar kunna förmåner utöver de reglementsensliga tillerkännas ordinarie tjänsteman av Kungl. Maj:t endast med stöd av riksdagens beslut.

Med beaktande av påpekandet bör stadgandet omformuleras i anslutning till motsvarande stadgande i Saar.

3 mom. I detta moment har intagits en bestämmelse, som skulle bereda skolöverstyrelsen möjlighet att låta ordinarie lärare, som förordnas att uppehålla annan i reglementet avsedd — lägre, lika hög eller högre — tjänst, åtnjuta avlöning såsom om han i innehavande ordinarie tjänst vore ordinarie lärare vid den skola, där han uppehåller tjänsten. Till motivering av förslaget ha de sakkunniga anfört följande.

Bestämmelsen har utformats i anslutning till Arf 11 § 2 mom. Då övningslärartjänsterna kunna tillhöra olika lönegrader, har dock i motsats till i Arf bestämts, att lön skall utgå efter den lönegrad läraren innehar och icke efter den uppehållna tjänstens lönegrad. Bestämmelsen erfordras, då de sakkunniga icke föreslagit några bestämmelser om vikariatsersättning eller vikariatslön.

Enligt de sakkunnigas mening bör bestämmelsen ej givas en för snäv tillämpning. Så snart det kan anses önskvärt, att ordinarie lärare tjänstgör vid annan skola, bör bestämmelsen kunna tillämpas.

Av bestämmelsen framgår, att den är avsedd att tillämpas endast i fall, där den för läraren medför ett förmånligare resultat än eljest gällande bestämmelser. I anslutning härtill ha de sakkunniga anfört, att lärare vid hel-

terminstjänstgöring, som tillsatts efter ledigförklarande, i stället bör anställas som extra ordinarie, om han då erhåller högre lönegrad, t. ex. förordnande vid folk- eller småskoleseminarium.

Statens lönenämnd har påyrkat viss omformulering av bestämmelsen.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha ifrågasatt, huruvida icke vikariatslön eller vikariatsersättning borde tillkomma en ordinarie övningslärare, som förordnats uppehålla övningslärartjänst vid högre skolform och med högre lönegradsplacering.

För egen del anser jag, att de sakkunnigas förslag efter viss, huvudsakligen redaktionell överarbetning, bör kunna godtagas för normala fall; det må framhållas, att förslaget i denna del i huvudsak överensstämmer med nu gällande bestämmelser i ämnet. Förslaget torde dock böra kompletteras med ett stadgande, som för Kungl. Maj:t möjliggör att, då särskilda skäl därtill föreligga, förordna, att lärare må åtnjuta lön som om han innehade den uppehållna tjänsten. Medgivande härtill synes kunna vara motiverat framförallt i sådana fall, där förordnande meddelas att under längre tid uppehålla en ordinarie tjänst, vilken av organisatoriska skäl anses icke böra tillsättas.

Enligt de sakkunnigas förslag äger, om läraren i här avsett fall har mindre än full tjänstgöring, skolöverstyrelsen bestämma det antal veckotimmar, efter vilket avlöningen skall beräknas. Statskontoret har uttalat, att bestämmelsen härom givits en innebörd, som statskontoret icke kan godtaga, och i anslutning därtill anfört följande.

Teoretiskt möjliggör stadgandet för skolöverstyrelsen att bestämma, att lön skall utgå för full tjänstgöring, oaktat läraren å tjänsten fullgör ett mindre antal veckotimmar. Förhållandet må belysas med följande exempel. En ordinarie lärarinna vid ett seminarium överväger på grund av mannens förflyttning eller ingående av giftermål att bosätta sig på annan ort än seminarieort. Kan ordinarie anställning vid skola å den nya orten icke beredas henne torde förordnande å e. o. tjänst kunna ifrågakomma. Omfattar denna tjänst allenast 15 veckotimmars tjänstgöring, skall normalt utgå halv lön, vilken i ämnet hushållsgöromål skall beräknas efter 17 lönegraden. Genom bestämmelsen i fråga kan lärarinnan emellertid komma att få åtnjuta lön efter 25 lönegraden, därest överstyrelsen med hänsyn till lärarbristen skulle finna angeläget ur undervisningsväsendets intresse att till varje pris utnyttja hennes arbetskraft å den nya bostadsorten. Med hänsyn till grundprinciperna för löneregleringen kan statskontoret icke förorda, att detta stadgande, till vilket en motsvarighet finnes i civila avlöningsreglementet, i oförändrat skick bibehålles i det nya reglementet. Förslagsvis kan punkten i fråga omformuleras på följande sätt: »Härvid skall dock avlöningen beräknas efter omfattningen av tjänstgöringsskyldigheten å den uppehållna tjänsten, såfram t ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.»

Med anledning av vad statskontoret sålunda anfört torde jag få erinra om att en motsvarighet till ifrågavarande bestämmelse funnits såväl i 5 § kungörelsen 1937: 953 som i civila avlöningsreglementet. Då bestämmelsen intogs i sistnämnda avlöningsreglemente, grundade sig detta på ett förslag

av undervisningsväsendets lönenämnd, som till stöd därför anförde i huvudsak följande.

Enligt 5 § 2 mom. kungörelsen 1937:953 gäller, att — där ej skolöverstyrelsen annorlunda förordnar — för övningslärare, som åtnjuter tjänstledighet för att tjänstgöra vid annan läroanstalt, lönen må, därest det för läraren bestämda antalet undervisningstimmar är större vid den läroanstalt där läraren har sin ordinarie anställning än vid den läroanstalt, där han tjänstgör, beräknas efter förstnämnda timantal. Denna regel, som alltså kan medföra, att en övningslärare lön till en tid beräknas efter ett timantal, som — stundom avsevärt — överstiger det för honom faktiskt gällande, är motiverad bland annat av hänsyn till pensionsförhållandena och har uppställts närmast med tanke på det fall, att en lärare under pågående läsår utnämnes till en tjänst med högre timantal men med tjänstledighet därifrån fortsätter att tjänstgöra i sin gamla befattning till läsårets slut; det har då ansetts motiverat att i fortsättningen öppna en möjlighet att redan från början låta läraren beräkna lönen efter det med den nya tjänsten förenade högre timantalet. Givetvis måste emellertid skolöverstyrelsen vid den prövning av ärendet, som i kungörelsen 1937: 953 förutsattes, tillse, att den sålunda anvisade möjligheten icke utnyttjas i en ur saklig synpunkt icke motiverad omfattning. Lönenämnden anser sig böra förordna viss omformulering av den nu gällande bestämmelsen i syfte att mera uttryckligt framhäva den fria prövning av visst särskilt fall, som avses skola verkställas. Lönenämnden förutsätter härvid, att de nu i författningen bestämda grunderna må kunna tillämpas, då skäl därtill prövas vara för handen.

Såsom härav framgår, har den nuvarande bestämmelsen närmast avseende å det fall, att en — ordinarie eller icke-ordinarie — lärare under pågående läsår utnämnes till en ordinarie tjänst med högre timantal men med tjänstledighet därifrån fortsätter att tjänstgöra i sin gamla befattning till terminens eller läsårets slut. Med fasthållande härvid synes mig den i sakkunnigförslaget intagna bestämmelsen kunna bibehållas. Jag anser emellertid att Kungl. Maj:t bör kunna meddela direktiv för tillämpningen av bestämmelsen och, om så visar sig lämpligt, föreskriva erforderliga begränsningar i anordningens användande, och vill därför föreslå, att bestämmelsen erhåller den av statskontoret föreslagna utformningen, dock med sådant tillägg, att Kungl. Maj:t kan delegera sin beslutanderätt till skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen har av språkliga skäl förordat, att momentets andra stycke erhåller annan lydelse än enligt sakkunnigförslaget. Frågan härom torde få beaktas vid den överarbetning, som bör föregå reglementets utfärdande.

9 §.

1 mom. I anslutning till den i detta moment intagna lönegradstabellen, vilken upptager ordinarie lärartjänst i hushållsgöromål vid statens normal-skola, må nämnas, att de sakkunniga framhålla, att några ordinarie tjänster i hushållsgöromål för närvarande icke finnas vid denna skola, då den i detta hänseende är övnings-skola till statens skolköksseminarium och lärarinnorna vid seminariet handha undervisningen.

2 mom. Detta moment innehåller bestämmelse om den lönegrad, som skall tillämpas för ordinarie eller extra ordinarie lärare i två övningsämnen. Tillhöra motsvarande tjänster i vardera ämnet samma lönegrad, skall läraren givetvis tillhöra denna. I motsatt fall skall ordinarie lärare »under de villkor, som angivas i stadgan för övningslärare», tillhöra den högre lönegraden. Detsamma skall i regel gälla beträffande extra ordinarie lärare, dock att skolöverstyrelsen, där särskilda skäl föreligga, äger för extra ordinarie lärare bestämma lägre lönegradsnummer. I anslutning till förslaget ha de sakkunniga anfört, att jämlikt förslaget till stadga icke må i lönehänseende i den kombinerade tjänsten inräknas flera timmar i det ämne, som eljest medför lägre löneställning, än i det andra ämnet.

Statskontoret har ansett, att de villkor, som för lärare i två ämnen skola gälla för hänförande till den högre lönegraden, böra angivas i reglementet.

Statens lönenämnd har framhållit, att de åsyftade villkor, som angivas i stadgan för övningslärare, torde vara de, som stadgan uppställer för inrättande av tjänst i två övningsämnen; stadgan nämnde däremot intet om lönegradsplaceringen.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha ansett, att extra ordinarie lärare med tjänst i två övningsämnen borde i lönegradshänseende följa samma regler som ordinarie lärare och sålunda alltid hänföras till den högre lönegraden.

Lönenämndens uttalande torde böra beaktas vid den slutliga utformningen av övningslärarstadgan och avlöningsreglementet. Därvid bör jämväl övervägas huruvida avlöningsreglementet i enlighet med statskontorets förslag bör utbyggas med vissa ytterligare föreskrifter; motsvarande fråga uppkommer beträffande 5 mom. i denna paragraf. I sak biträder jag de sakkunnigas förslag under detta moment; därest mera generellt förening till en tjänst medgives av i olika lönegrader placerade övningsläraranställningar, oberoende av avståndet i lönegrader, kan den av de sakkunniga föreslagna jämningsmöjligheten beträffande extra ordinarie lärare befinnas erforderlig för undvikande av stötande konsekvenser.

6 mom. Detta moment bör lämpligen kompletteras med en definition å oavkortad lön. Jag återkommer till denna fråga i samband med 17 §.

7 mom. Rörande lön vid fyllnadstjänstgöring innehåller förevarande moment bestämmelserna, att tjänst, i vilken ingår fyllnadstjänstgöring, skall i sin helhet tillhöra den lönegrad, som gäller för tjänst vid den skola, där tjänsten är placerad, att lön för fyllnadstjänstgöring utgår efter den ortsgrupp, till vilken lärarens stationeringsort är hänförd, samt att i tjänsten skall i första hand inräknas undervisning vid den skola, där tjänsten är placerad. I anslutning härtill anföra de sakkunniga.

Bestämmelsen i 7 mom. att i tjänsten i första hand inräknas undervisning vid den skola där tjänsten är placerad, är av betydelse för bestämmande av timarvodet för tilläggstimmar enligt 18 § 2 mom. I allmänhet komma tilläggstimmar att anses förlagda till den skola, där fyllnadstjänstgöring fullgöres. Om t. ex. i ordinarie musiklärartjänst vid realskola (Ca 21) ingår 22 veckotimmar vid realskolan och 14 veckotimmar fyllnadstjänstgöring

vid folkskoleseminarium eller tillhopa 36 veckotimmar, skola de 6 tilläggs-timmarna anses förlagda till seminariet och det för seminariet gällande tim-arvodet utgå, dock beräknat efter den ortsgrupp, till vilken lärarens stationeringsort är hänförd.

Statskontoret och statens lönenämnd ha ifrågasatt viss formell jämkning i den föreslagna bestämmelsen; statskontoret har även ansett, att en om-gruppering bör företagas av paragrafens bestämmelser.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha ifrågasatt, huruvida icke fyllnadstjänstgöring, som full-göres vid skolform där lönen till ordinarie befattningshavare utgår efter högre lönegrad, bör honoreras bättre än som följer av förslaget.

För egen del vill jag, i anledning av vad organisationerna anfört, uttala att den av 1948 års riksdag beslutade konstruktionen med sammanförande av undervisning vid olika skolor till en heltidstjänst förutsätter att, såsom de sakkunniga föreslagit, tjänsten i sin helhet skall tillhöra en och samma lönegrad; jag kan alltså icke förorda, att den av organisationerna önskade differentieringen i lönehänseende genomföres. De av statskontoret och löne-nämnden framställda erinringarna, vilka endast avse formuleringsfrågor o. d., torde böra närmare övervägas i samband med den översyn av regle-mentsförslaget, som bör verkställas före utfärdandet.

10 och 11 §§.

De i 10 § reglementsförslaget meddelade bestämmelserna om löneklass-placering överensstämma i huvudsak med motsvarande bestämmelser i Saar och innehålla därutöver åtskilliga tilläggsbestämmelser. Beträffande löneklassplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst innehåller 11 § reglementsförslaget endast en hänvisning till Saar med därtill hörande till-läggsbestämmelser. Rörande förslaget anföra de sakkunniga bl. a. följande.

De sakkunniga ha tidigare utformat bestämmelserna om uppflyttning och placering i löneklass i anslutning till folkskolans avlöningsreglemente. Bl. a. togs hänsyn endast till lästid, ej till ferietid. Genom 1947 och 1948 års löneregleringar ha bestämmelserna om löneklassplacering väsentligt om-lagts. Som allmän regel gäller numera, att anställningstiden i sin helhet till-godoräknas, bortsett från vissa tjänstledigheter med C-avdrag. Vidare ha i Saar införts generella bestämmelser om löneklassplacering vid övergång från lägre till högre och från högre till lägre tjänster samt till annan tjänst i sam-ma lönegrad, vilka icke funnos i civila avlöningsreglementet. Vidare ha även införts förmånligare regler än tidigare för löneklassplacering vid avbrott i anställning.

Övningslärarna torde i icke ringa utsträckning komma att växla anställ-ning mellan befattningar i högre och lägre lönegrader. I sitt tidigare förslag hade de sakkunniga genom speciella bestämmelser sökt bereda dem en gynn-sammare löneklassplacering vid sådana övergångar än som gällde för tjäns-temän i allmänhet. Då detta önskemål numera tillgodosetts i Saar, ha de sakkunniga ansett det lämpligast, att Saars bestämmelser om löneklasspla-cering tillämpas även för övningslärare.

Statens lönenämnd har anfört följande.

Lönenämnden hyser vissa betänkligheter mot att i reglementet endast skulle hänvisas till 22 § Saar med anslutande tilläggsbestämmelser. Vad angår folkskolan, skall skolstyrelse visserligen i här avsedda fall inhämta yttrande från statens folkskolinspektör, men det är skolstyrelsen som fattar beslut och blir ansvarig därför. Då styrelsen icke lär kunna besluta om löneklassplacering utan att ha kännedom om gällande bestämmelser på området, förutsätter denna anordning, att samtliga folkskolestyrelser måste bereda sig tillgång till Saar.

För egen del anser jag skäl kunna anföras såväl för som emot den av de sakkunniga föreslagna anordningen. För förslaget talar bl. a. det förhållandet, att Saar och tilläggsbestämmelserna därtill innebära en tämligen uttömmande behandling av de fall som kunna tänkas uppkomma; om materiella bestämmelser skulle intagas i förevarande reglemente, finge väl dessa bliva mera summariska, och detta skulle medföra, att ett större antal frågor om löneklassplacering med hänsyn till tidigare tjänst finge prövas från fall till fall. Med beaktande härav anser jag mig icke böra motsätta mig ett genomförande av de sakkunnigas förslag.

I detta sammanhang må nämnas, att vid remissbehandlingen jämväl berörts frågan om löneklassplacering av tjänsteman, vilken är underkastad bestämmelserna i Saar eller Arf men tidigare innehåft anställning som övningslärare.

Sålunda har statens lönenämnd anfört följande.

Det synes lönenämnden erforderligt att reglera frågan om löneklassplacering vid övergång från anställning enligt förevarande avlöningsreglemente till anställning, varå Saar äger tillämpning. Detta synes lämpligen kunna ske genom komplettering av de särskilda bestämmelser för läroverk m. fl. läroanstalter som meddelats under 12 § B tilläggsbestämmelserna till Saar.

Skolöverstyrelsen har anfört, att folk- eller småskollärare, vilken innehåft anställning såsom övningslärare, i förekommande fall borde medgivas att för löneklassuppflyttning tillgodoräkna tjänstgöring som övningslärare, en fråga vari emellertid Kungl. Maj:t kunde besluta enligt 16 § 1 mom. Arf.

Vad lönenämnden och skolöverstyrelsen sålunda anfört giver mig anledning erinra, att Kungl. Maj:t enligt Saar och Arf äger meddela beslut eller bestämmelser om löneklassplacering med hänsyn till tidigare tjänstnehav jämväl i andra fall än som materiellt regleras genom bestämmelserna i själva reglementena. Därest så skulle befinnas lämpligt med hänsyn till antalet fall, i vilka övningslärare övergår till anställning, som avses i Saar eller Arf, eller av annan anledning, torde Kungl. Maj:t böra överväga att meddela generella bestämmelser i ämnet.

12 och 13 §§.

Statskontoret har beträffande dessa paragrafer anfört, att de endast i undantagsfall torde komma att tillämpas och därför borde ersättas med en hänvisning till motsvarande bestämmelser i Saar. För egen del anser jag emellertid de sakkunnigas förslag kunna godtagas.

14 §.

Såsom av paragrafen framgår, avses partiell tjänstledighet kunna beviljas övningslärare. Skolöverstyrelsen, som uppmärksammat att detta skall kunna ske även beträffande övningslärare vid folkskola, oaktat folk- och småskollärare icke kunna erhålla partiell tjänstledighet, har uttryckligen tillstyrkt förslaget; olikheten vore motiverad av att folk- och småskollärarna men däremot icke övningslärarna vore klasslärare. De sakkunnigas förslag har ej heller givit mig anledning till erinran.

Föreskriften om avdrag å lönen vid partiell tjänstledighet har i reglementsförslaget erhållit en från Saar delvis avvikande utformning. De sakkunniga ha i anslutning därtill anfört, att löneavdraget vid partiell tjänstledighet under mindre än en vecka borde ske i förhållande till det antal undervisningstimmar läraren varit tjänstledig, men att vid tjänstledighet under minst en vecka avdraget borde ske i förhållande till antalet veckotimmar, som ledigheten avsåge. Jag anser mig böra biträda sakkunnigförslaget även på denna punkt. Enligt min mening böra emellertid motsvarande bestämmelser i Saar lämpligen tillämpas på samma sätt på den lärarpersonal, som avses i nämnda reglemente.

15 §.

Till motivering av sitt förslag i fråga om lön under tjänstledighet för iakttagelser, studier eller arbete (15 § 1 mom., 5 punkten) ha de sakkunniga anfört följande.

I punkt 5 om tjänstledighet för iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för undervisningsväsendet m. m. ha de sakkunniga beträffande villkoren för sådan tjänstledighet anslutit sig till de snävare bestämmelserna i Arf. De sakkunniga utgå emellertid från att musiklärare alltjämt skall kunna erhålla lön med B-avdrag för studier för avläggande av högre kantorexamen och högre organistexamen, då denna utbildning även får anses vara av betydelse för hans lärartjänst. I fråga om den tid sådan tjänstledighet skall kunna omfatta, ha de sakkunniga anslutit sig till bestämmelserna i Saar.

Statens lönenämnd har anfört följande.

För de fall, som avses i 1 mom. punkt 5 a), ha bestämmelser föreslagits i anslutning till vad som gäller enligt Arf, men i b) under samma punkt har anknytning skett till bestämmelserna i 28 § B Saar för läroverk m. fl. läroanstalter. Med anledning härav vill lönenämnden framhålla, att det f. n. icke är möjligt att i alla avseenden reglera övningslärarnas avlösningsförhållanden så, att full överensstämmelse kommer att råda mellan övningslärare och ämneslärare vid folkskola resp. vid läroverk, men att vid sådant förhållande två så likartade bestämmelser som de här ifrågavarande böra utformas efter ett och samma avlösningsreglemente. I detta fall anser sig lönenämnden böra förorda, att bestämmelserna i Arf tagas till förebild för hela punkten 5).

För egen del vill jag föreslå, att punkterna 5 a) och b) sammanslås samt att i fråga om lön får gälla vad de sakkunniga föreslagit.

Därest, såsom jag under 9 § förordat, begreppet oavkortad lön definieras i nämnda paragraf, kan motsvarande begreppsbestämning i denna paragraf utgå.

I 5 mom. har intagits en föreskrift att skolan, om det påkallas för undervisningens behöriga uppehållande, äger bevilja lärare, som begär partiell tjänstledighet och vidhåller framställningen, hel tjänstledighet eller partiell tjänstledighet i större omfattning än han begärt. Då en dylik bestämmelse torde vara motiverad ur organisatorisk synpunkt, biträder jag de sakkunnigas förslag. Bestämmelsen bör emellertid icke tillämpas, med mindre verkligt vägande skäl därför i det särskilda fallet föreligga. Bestämmelsen bör vidare omformuleras med hänsyn till en av skolöverstyrelsen framställd erinran.

17 §.

I anslutning till 2 mom. har statens lönenämnd framhållit, att begreppet oavkortad lön här liksom skett i 15 § 1 mom. borde definieras. Eventuellt skulle en generell sådan definition kunna lämnas i 9 § 6 mom.

Med biträdande av lönenämndens förslag förordar jag, att begreppet oavkortad lön generellt definieras i 9 § 6 mom.; därvid bör, såsom förut nämnts, den av lönenämnden berörda bestämmelsen i 15 § 1 mom. utgå.

18 §.

Enligt 1 mom. av denna paragraf i reglementsförslaget skola ordinarie och extra ordinarie lärare som fullgöra undervisning utöver den, som vid bestämmande av lönen inräknas i tjänsten, för sådana tilläggstimmar åtnjuta ersättning såsom timlärare. För tilläggstimmar i samband med fyllnadstjänstgöring skall enligt 2 mom. utgå det timarvode, som gäller för ämnet vid den skola, där undervisningen fullgöres, dock efter den ortsgrupp, till vilken lärarens stationeringsort är hänförd.

I anslutning till förslaget ha de sakkunniga anfört följande.

För egentliga timlärare i övningsämnen med full kompetens ha de sakkunniga föreslagit, att timarvode beräknas efter lägsta löneklassen för motsvarande extra ordinarie lärare. För motsvarande timlärare i läroämnen beräknas däremot timarvodet efter lägsta löneklassen för extra lärare. Då extra lärare i regel äro placerade två lönegrader lägre än extra ordinarie lärare — beträffande adjunkter 3 lönegrader — bli alltså timarvodena i övningsämnen jämförelsevis förmånliga. Detta accentueras ytterligare av den omständigheten, att extra ordinarie övningslärare äro placerade endast en lönegrad under normallönegraden för motsvarande ordinarie lärare, medan skillnaden beträffande lärare i läroämnen i regel är två lönegrader.

Ordinarie och extra ordinarie ämneslärare vid de högre skolformerna ha från och med den 1 juli 1948 tillförsäkrats timarvode för tilläggstimmar, som beräknas efter den löneklass de tillhöra, dock högst efter den högsta löneklassen för motsvarande extra ordinarie lärare. En sådan höjning har däremot ej skett för folkskolans lärare. Av övningslärarnas organisationer yrkas nu, att även i övningsämnen timarvodet för tilläggstimmar beräknas efter lika förmånliga grunder som för lärarna i läroämnen.

För övningslärarna har denna fråga ej lika stor ekonomisk betydelse som för ämneslärarna. Det kan för dem endast bli fråga om en höjning av tim-

arvodet med högst 3 löneklasser eller skillnaden mellan högsta och lägsta löneklassen för extra ordinarie lärare. Däremot är skillnaden för adjunkter 6 löneklasser (27—21) och för vissa ämneslärare 5 löneklasser (25—20). Höjes timarvodet för övningslärares tilläggstimmar med 3 löneklasser, blir dessutom resultatet i många fall gynnsammare än för lärarna i läroämnena, eftersom extra ordinarie övningslärare äro placerade endast en lönegrad lägre än ordinarie övningslärare, tillhörande normallönegraden, medan som nämnts skillnaden för ämneslärares del i regel är två lönegrader. Om en höjning av arvodet för övningslärares tilläggstimmar skall ske, bör därför höjningen begränsas till att avse den löneklass läraren tillhör, dock icke efter högre löneklass än den näst högsta löneklassen för motsvarande extra ordinarie lärare. I jämförelse med arvodet för tilläggstimmar åt folk- och småskollärare blir ersättningen likväl ganska hög.

För närvarande föreligger lärarbrist även i övningsämnen och det är önskvärt att lärarna åtaga sig så omfattande tjänstgöring som möjligt. Härtill kommer, att övningslärares vid statliga och högre kommunala skolor för tjänstgöring intill 34 veckotimmar för närvarande erhålla ersättning beräknad efter löneklasslönen. De sakkunniga ha, efter en avvägning av skälen för och emot ett särskilt högre arvode för tilläggstimmar, ansett sig kunna, om ock med tvekan, tillstyrka en sådan höjning med ovan angiven begränsning. Nämda arvode bör utgå för samtliga tilläggstimmar, sålunda även för dem, vilka fullgöras utöver de 34 veckotimmar, som enligt de sakkunnigas förslag är maximum för vad en övningslärare kan åläggas att fullgöra å tjänsten.

De sakkunniga hade i sitt första förslag till avlöningsreglemente förordnat, att om fyllnadstjänstgöring fullgjordes vid skola med ett läsår av mer än 40 veckor, timarvode skulle utgå för tjänstgöring utöver 40 veckor. Detta förslag upptogs dock ej i propositionen (1948: 136 s. 14).

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket icke kunde finna fullgoda skäl för någon ändring av den tidigare föreslagna ersättningen för tilläggstimmar, motsvarande lägsta löneklassen för respektive extra ordinarie lärare. Dels borde beaktas, att de förbättrade ersättningsgrunder för ämneslärare, som föranlett de sakkunniga till omprövning av sitt tidigare förslag, icke gällde vid samtliga skolformer. Dels borde särskilt understrykas, att stor tvekan rådde vid löne regleringen, om icke tjänstgöringsskyldigheten för övningslärares — på grund av deras väsentligt mindre krävande arbete vid sidan om undervisningen — borde sättas högre än för ämneslärare.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärares riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha anfört, att förbunden icke med glädje såge, att lärare tvångsvis skulle kunna åläggas tjänstgöring 4 veckotimmar utöver sin ordinarie tjänstgöring. I allt fall borde sådant tvångsåläggande icke kunna meddelas i vidare mån än det av schematekniska skäl erfordrades vid den skola, där lärarens tjänst vore placerad, och i sådant fall syntes det skäligt, att ersättning för dessa överskjutande timmar icke utginge med lägre belopp än läraren åtnjöte för sin ordinarie tjänstgöring.

Läroverkslärares riksförbund har uttalat, att den föreslagna bestämmelsen om lärares skyldighet att åtaga sig 4 övertimmar icke borde intagas i stadgan samt att arvodet för övertimmar borde fastställas till lägst samma belopp som för veckotimmar i den egentliga tjänsten. Förbundet har till närmare utveckling av sina synpunkter på frågan anfört följande.

Enligt stadgeförslagets 11 § skall övningslärares undervisningsskyldighet uppgå till 30 veckotimmar. Dessutom skall lärare vara skyldig att mot särskild ersättning meddela undervisning under ytterligare högst 4 veckotimmar. Nuvarande bestämmelser upptaga icke en skyldighet av senare art. Som skäl för införande av skyldighet för övningslärare att åtaga sig 4 övertimmar per vecka anföra de sakkunniga, att det stundom kan möta svårigheter att fördela tjänstgöringen i olika klasser så, att varje lärare får just det timantal, som skall svara mot hans undervisningsskyldighet. Läraren bör då, om erforderliga timmar i ämnet finnas tillgängliga, vara skyldig att mot ersättning undervisa ytterligare några timmar. Vidare anföra de sakkunniga, att det i ganska många fall torde bli svårt att ordna undervisningen i ett övningsämne vid en skola, om icke läraren åtager sig undervisning utöver det för hans tjänst fastställda timantalet.

Enligt riksförbundets mening innebär ett åläggande av övertidsarbete en sådan anmärkningsvärd åtgärd, att den icke får tillgripas annat än tillfälligtvis och då av mycket vägande skäl. Enär ifrågavarande förslag icke avser tillfälligt övertidsarbete utan sådant utsträckt under lång tid och enär — enligt riksförbundets mening — tyngden i de av de sakkunniga anförda skälen icke motsvarar det anmärkningsvärda i den föreslagna åtgärden, finner riksförbundet förslaget i detta avseende oförenligt med ett normalt förhållande mellan arbetsgivare och arbetstagare. Uppenbarligen kan den situationen inträda, att det vid en skola kan välla svårigheter att uppgöra ett sådant schema, att läraren erhåller det för hans undervisningsskyldighet gällande exakta timantalet. Det bör då ankomma på den enskilde läraren att avgöra, om han anser sig kunna åtaga sig övertimmar för att därigenom täcka den normala tjänstgöringsskyldigheten. Anser han sig icke kunna detta, torde de inom ramen för denna tjänstgöringsskyldighet resterande timmarna kunna utfyllas genom undervisning utanför den egentliga timplanen, t. ex. i frivillig teckning, instrumentalmusik, hållningsrättande gymnastik eller genom extra gruppindelning i slöjd, med andra ord genom sådan tjänstgöring, som är föreslagen om timantalet enligt timplanen vid en skola tillfälligt sjunker under 30 veckotimmar och fyllnadstjänstgöring icke lämpligen kan beredas läraren. Skulle därigenom ett antal timmar återstå, böra dessa bestridas av annan lärare. Det kan givetvis ibland uppstå svårigheter att finna lärarkrafter för dylik timtjänst men dessa svårigheter äro icke typiska för undervisning i övningsämnen utan gälla även läroämnena och f. ö. också andra tjänster, där arbetsuppgifterna och arbetskraften icke motsvara varandra. Enligt riksförbundets mening böra övningslärarna icke placeras i särställning i förhållande till andra arbetstagare. Frånsett det principiellt förkastliga i att ålägga övertidsarbete, kan undervisningen icke gagnas av att lärare, som av åldersskäl eller andra orsaker icke orka åtaga sig tjänstgöring utöver den normala, skola tvingas därtill.

I sitt betänkande av den 23 januari 1947 behandla de sakkunniga även frågan om det arvode, som skall utgå för övertimmar. (Riksförbundet anser det gängse uttrycket övertimmar mera adekvat än uttrycket tilläggstimmar.) På sidan 165 framhålla de sakkunniga, att övertimmar icke kunna betraktas som övertidsarbete i egentlig mening, varmed också skulle följa en annan ersättning. De skäl, som framförts av de sakkunniga i detta sammanhang, kan riksförbundet icke ansluta sig till. Någon närmare redovisning av riksförbundets synpunkter i denna fråga torde icke vara behövlig, eftersom Kungl. Maj:t genom kungörelse 1948: 568 angående bl. a. särskilt arvode för s. k. övertimmar i viss utsträckning tagit ställning härvidlag. Riksförbundet vidhåller, att arvodet för övertimmar i varje fall icke skall understiga den lön läraren erhåller för sitt ordinarie arbete. Arvodet för övertimmar bör

därför enligt riksförbundets bestämda mening utgå lägst efter den löneklass läraren befinner sig i. Riksförbundet kan icke ansluta sig till den begränsning till näst högsta löneklassen för extra ordinarie lärare, som de sakkunniga förordade i sitt nya förslag.

För egen del vill jag erinra om att de sakkunniga i sitt förut avgivna betänkande i övningslärarfrågan anförde, att de övervägt om icke, med hänsyn till att övningslärarnas arbete vid sidan av lektionerna i regel måste anses mindre tidskrävande än ämneslärarnas och folkskollärarnas, full tjänstgöring för övningslärare lämpligen borde fastställas till ett något högre timtal än 30, att emellertid i sådant fall antalet tjänster med full tjänstgöring av schematekniska och andra skäl skulle bli ganska begränsat, även om möjligheterna till kombinationer med andra skolor utnyttjades, att full tjänstgöring på grund härav borde föreligga vid en undervisning av 30 veckotimmar, att lärarna emellertid borde vara skyldiga att mot särskild ersättning tjänstgöra högst 4 veckotimmar utöver den för tjänsten stadgade undervisningsskyldigheten — dock att lärare, som tjänstgjorde vid mer än en skola med tidsödande resor mellan skolorna, i regel icke borde åläggas sådan tjänstgöring — samt att timlärararvode enligt eljest gällande grunder skulle utgå vid tilläggstimmar utöver den fastställda undervisningsskyldigheten. Från den utgångspunkten, att vad de sakkunniga sålunda föreslagit skulle genomföras, fattades vid 1948 års riksdag beslut beträffande övningslärarnas lönegradsplacering. Att man nu skulle på väsentliga punkter frånga de förutsättningar, på vilka nämnda riksdagsbeslut bygger, synes mig icke böra ske, med mindre frågorna om vad som skall anses utgöra full tjänstgöring och därmed utgöra motiv för inrättande av ordinarie tjänst och om tjänsternas lönegradsplacering göras till föremål för ny prövning. Jag kan emellertid icke tillstyrka att en dylik åtgärd vidtages, särskilt som jag icke kan finna den åberopade jämförelsen med vissa lärares s. k. overtimmar bärande. Beträffande möjligheten att ålägga lärarna intill 4 timmars tjänstgöring utöver den, som vid löneberäkningen anses som full tjänstgöring, biträder jag sålunda de sakkunnigas förslag, vilket även lämnats utan erinran av statens lönenämnd. Till frågan om grunderna för fastställandet av timarvoden återkommer jag i det följande.

19 §.

Beträffandet det i denna paragraf innefattade stadgandet, enligt vilket lärare i hushållsgöromål äger åtnjuta fri kost i samband med de praktiska övningarna i ämnet, har statskontoret uttalat, att bestämmelsen icke borde göras ovillkorlig; ordet »äger» borde fördenskull utbytas mot »må». Även enligt min mening synes en dylik omformulering böra ske.

21 §.

Såsom förut nämnts ha de sakkunniga i sina förslag till avlösningsreglementen för övningslärare och kyrkomusiker intagit vissa materiella bestämmelser rörande resekostnads- och traktamentsersättning vid resor i samband med fyllnadstjänstgöring; beträffande övningslärare återfinnas be-

stämmelserna i förevarande paragraf. I enlighet med vad jag i det föregående anført i anslutning till statens lönenämnds yttrande över förslagen böra dessa materiella bestämmelser utgå och ersättas med ett stadgande av innebörd, att ersättning vid resa i samband med fyllnadstjänstgöring i förekommande fall utgår enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

De sakkunniga ha anført, att fråga om resekosnads- och traktamentsersättning i andra fall än vid resa i anledning av fyllnadstjänstgöring knappast torde uppkomma. Om så likväl i något fall skulle ske, syntes ersättningsfrågan få prövas av Kungl. Maj:t. Jag anser mig kunna biträda detta uttalande.

Såsom jag i annat sammanhang anført, torde det böra förutsättas att här avsedda ersättningar till icke-statliga övningslärare skola bestridas från vederbörligt statsbidragsanslag till lärarlönerna; för statliga lärare böra dylika ersättningar utgå från vederbörande omkostnadsanslag.

24 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skola ordinarie och extra ordinarie lärare erhålla sjukvård eller sjukvårdsersättning enligt de grunder, som gälla för andra lärare vid den skola, där de äro anställda. Detta medför bl. a. att lärare vid högre kommunal skola eller vid folkskolan har att stå självrisk intill ett belopp av 100 kronor för redovisningsår.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha påyrkat, att självriskens om 100 kronor skall utgå.

För egen del kan jag inskränka mig till att framhålla, att ifrågavarande spörsmål för andra lärares vidkommande prövades vid 1947 och 1948 års allmänna löne reglering och att den ståndpunkt, som därvid intogs, sammanfaller med resultatet av förhandlingar, som förts mellan 1945 års lönekommitté och tjänstemännens huvudorganisationer. Att nu för övningslärares vidkommande intaga en annan ståndpunkt synes mig icke böra ifrågakomma.

I detta sammanhang kan förtjäna framhållas, att vid den allmänna löne regleringen förutsattes, att ikraftträdandet av en allmän sjukförsäkring skulle föregås av en utredning rörande de förmåner av olika slag, som vid sjukdom tillkomma statstjänstemän och andra befattningshavare med avlöning enligt det statliga lönesystemet. Jag har för avsikt att föranstalta om en dylik utredning.

Slutligen vill jag erinra om att jag vid behandlingen av 6 § förordat en reglering på annat sätt än de sakkunniga föreslagit av sammanträffande mellan å ena sidan förmåner enligt avlöningsreglementet och å andra sidan förmåner enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Viss jämkning bör i anledning därav ske i denna paragraf.

25 §.

Enligt förevarande paragraf skall till avliden ordinarie eller extra ordinarie lärares dödsbo utbetalas begravningshjälp med 500 kronor, vilket belopp,

därest läraren efterlämnar familjepensionsberättigade anhöriga, i förekommande fall förhöjes med en månads lön med avdrag av en månads familjepension. Bestämmelsen överensstämmer såtillvida med de motsvarande stadgandena i övriga statliga avlöningsreglementen. Emellertid innefattar sakkunnigförslaget jämväl föreskrift, att månadslönen skall beräknas efter full tjänstgöring, även om lärarens undervisningsskyldighet var av mindre omfattning, vilket innebär en förmånligare beräkning än för andra tjänstemän.

Statskontoret har förklarat sig icke kunna förorda, att förhöjd begravningshjälp finge utgå efter förmånligare grunder än enligt Saar. Även statens lönenämnd har understrukit, att förslaget — för vilket motivering icke förebragts — innebure avsteg från motsvarande bestämmelser i Saar och Arf.

För egen del kan jag icke förorda, att ett avsteg från eljest gällande grunder för förhöjd begravningshjälp nu göres för övningslärares vidkommande, särskilt som även andra befattningshavare med deltidsanställning finnas och bestämmelserna om förhöjning av begravningshjälp utformats i syfte att resultatet i normala fall skall bliva detsamma som om lön utginge intill dess en månad förflutit från dödsfallet och familjepension först därefter började utgå. Jag anser emellertid skäl tala för att bestämmelserna om tjänstemännens begravningshjälp underkastas översyn i samband med den blivande utredningen rörande sjukvårdsförmånerna.

Frågan rörande sammanträffande mellan begravningshjälp enligt reglementet och motsvarande förmån enligt olycksfallsförsäkrings- eller yrkesjukdomslagen torde böra regleras på samma sätt som för övriga tjänstemän. Detta föranleder viss ändring i sakkunnigförslaget.

26 och 27 §§.

Bestämmelserna i 26 § rörande beräkning och utbetalning av kontanta löneförmåner överensstämmer i stort sett med vad som i motsvarande hänseenden gäller enligt Saar och Arf och föranleda ej annan erinran från min sida än att de böra än närmare anpassas efter Saar.

I 27 § ha intagits *dels* vissa bestämmelser rörande utbetalning av löneförmåner i fall, då fyllnadstjänstgöring fullgöres vid annan skola än fortsättningsskola (eller folkhögskola), *dels ock* bestämmelser om fördelning av kostnaderna för fyllnadstjänstgöring. Rörande bestämmelserna ha de sakkunniga anfört följande.

Föreskrifterna i 1—3 mom. avse fall, då tjänsten är placerad vid annan skola än fortsättningsskola eller folkhögskola och fyllnadstjänstgöring fullgöres vid annan skola utom de nu nämnda. Lön, kallortstillägg och timarvode för tilläggstimmar skall då i sin helhet utbetalas av den skola, där tjänsten är placerad. Lön och kallortstillägg utgå efter den lönegrad och den kallortsklass, som gälla för den skola, där tjänsten är placerad. Nämnda förmåner beräknas med hänsyn till det sammanlagda timtalet vid den skola där tjänsten är placerad och vid den skola där fyllnadstjänstgöring fullgöres. Lön och kallortstillägg må dock icke beräknas för flera timmar än som motsvara full tjänstgöring eller om i icke-ordinarie tjänst ingå två övningsämnen, vilka i och för sig medföra olika löneställning, det lägre timtal, som

framgår av 9 § 5 mom. Timarvode för tilläggstimmar utgår efter den löneklass, som gäller för den skola där tjänstgöringen äger rum, vilket, som nämnts, i regel är den skola, där fyllnadstjänstgöring äger rum. Timarvode utgår dock efter den ortsgrupp, som gäller för den skola där tjänsten är placerad.

Om t. ex. en extra ordinarie lärare i teckning vid realskola där tjänstgör 24 veckotimmar och dessutom fullgör fyllnadstjänstgöring i teckning vid folkskoleseminarium 12 veckotimmar, skall realskolan utbetala full lön efter vederbörlig löneklass i lönegrad Ce 20 för 30 veckotimmar samt timarvode för 6 tilläggstimmar vid seminariet efter löneklass 23.

Är tjänsten placerad vid statlig skola och fullgöres fyllnadstjänstgöringen vid annan statlig skola, skola kostnaderna helt belasta förstnämnda skola. Tillhöra de båda skolorna olika skolformer, uppkommer härigenom en viss felbelastning av anslagen. I stort sett torde dock en utjämning äga rum, då man får räkna med att tjänster med sådan fyllnadstjänstgöring komma att finnas vid samtliga statliga skolformer. I varje fall rör det sig här om obetydliga summor i jämförelse med anslagets totalbelopp. De sakkunniga ha ansett det vara av vikt att rektorsexpeditioner så vitt möjligt befrias från arbetet med att beräkna kostnaderna för fyllnadstjänstgöring.

Beträffande icke-statliga skolor däremot kan det knappast undvikas, att kostnaderna fördelas mellan skolorna. Huvudregeln i 2 mom. andra stycket är, att kostnaderna mellan skolorna fördelas i förhållande till timtalen vid varje skola. Härvid skola även inräknas kostnaderna för tilläggstimmar samt lön under tjänstledighet och kostnaderna för vikarie å tjänsten.

Om t. ex. en ordinarie lärare i musik vid realskola ett läsår där haft 25 veckotimmar och dessutom 10 veckotimmar fyllnadstjänstgöring vid kommunal flickskola skola samtliga kostnader å tjänsten, inberäknat timarvode för tilläggstimmar, lön under tjänstledighet samt lön och timarvode till vikarier å tjänsten, fördelas mellan skolorna sålunda att realskolan svarar för $\frac{25}{35}$ och den kommunala flickskolan ersätter realskolan $\frac{10}{35}$ av de totala kostnaderna.

Den skola, där fyllnadstjänstgöring fullgöres, kan alltså få utbetala ersättning efter annan ortsgrupp eller kallortsklass än den, som gäller för skolan. I allmänhet fullgöres dock fyllnadstjänstgöring å samma ort som tjänsten är placerad. Den skola, där tjänsten är placerad, kan åter få vidkännas kostnader för ett högre timarvode för tilläggstimmar än som gäller vid skolan, t. ex. om lärare vid realskola har fyllnadstjänstgöring med tilläggstimmar vid folkskoleseminarium.

Nämnda huvudregel gäller, då lönen och undantagsvis timarvode för tilläggstimmar icke utgå efter högre lönegrad respektive löneklass än den, som gäller för motsvarande tjänster vid den skola, där fyllnadstjänstgöring fullgöres. Regeln gäller sålunda bl. a. då ordinarie lärare i hushållsgöromål vid realskola (Ca 18) har fyllnadstjänstgöring vid kommunal flickskola, där motsvarande tjänster tillhöra lönegrad Ca 20. I så fall utgår lönen för fyllnadstjänstgöringen efter lönegrad Ca 18, vilket medför mindre kostnad för skolan, än om tjänsten varit placerad vid den kommunala flickskolan.

För de fall åter, då läraren uppbär lön efter högre lönegrad eller undantagsvis timarvode efter högre löneklass än den, som gäller för den skola, där fyllnadstjänstgöring fullgöres, skall enligt de sakkunnigas förslag den ersättning skolan har att utgiva reduceras. Därvid skall först lön och timarvode till läraren och i förekommande fall dennes vikarier omräknas, som om tjänsten varit placerad vid den skola, där fyllnadstjänstgöringen fullgjorts. Därefter fördelas lönen och timarvodet var för sig.

Om t. ex. en ordinarie lärare i teckning vid folkskoleseminarium i löne-

grad Ca 25, löneklass 27, där haft 25 veckotimmar och dessutom haft fyllnadstjänstgöring 10 veckotimmar vid kommunal flickskola, skall den kommunala flickskolan av lönen ersätta $\frac{10}{35}$ av den lön, som utgår enligt lönegrad 21, löneklass 23, och $\frac{10}{35}$ av timarvode för tilläggstimmar, vilka utgått enligt de vid flickskolan gällande grunderna.

Ifrågavarande kostnader för fyllnadstjänstgöring skola efter rekvisition ersättas vid slutet av varje redovisningsår. Icke-statlig skola, där tjänst är placerad, skall avdraga detta belopp vid rekvisition av statsbidrag. Statsbidrag bör beräknas å skillnaden mellan utbetalad avlöning och det belopp som sålunda erhållits, även om nämnda belopp reducerats enligt nyss angivna regler.

I 4 mom. regleras de fall, då lärare vid annan skola än fortsättningsskola eller folkhögskola fullgör fyllnadstjänstgöring vid sådan skola. Undervisningsskyldigheten vid full tjänstgöring vid dessa skolor är vid fortsättningsskolan fastställd till 1 080 timmar för redovisningsår och har av de sakkunniga för folkhögskola föreslagits fastställd till 960 timmar för arbetsår, medan undervisningsskyldigheten vid full tjänstgöring vid andra skolor är fastställd till 30 veckotimmar. På grund härav föreslås, att i dessa fall vardera skolan utbetalar den lön till läraren eller dennes vikarie, som belöper på skolan. För bestämmande av full tjänstgöring måste dock antalet undervisningstimmar kunna evalveras i veckotimmar. De sakkunniga ha föreslagit, att vid fortsättningsskola 36 undervisningstimmar under ett redovisningsår skola anses motsvara en veckotimme under ett läsår och 18 undervisningstimmar under ett kalenderhalvår skola anses motsvara en veckotimme under en termin. För folkhögskolorna ha de sakkunniga på motsvarande sätt föreslagit att 32 respektive 16 undervisningstimmar skola motsvara en veckotimme.

Om t. ex. en extra ordinarie lärare i hushållsgöromål vid kommunal mellanskola under ett läsår där har 24 veckotimmar och dessutom fyllnadstjänstgöring vid fortsättningsskola 360 undervisningstimmar, skall full tjänstgöring anses utgöra 24 veckotimmar vid den kommunala mellanskolan jämte ($36 \times 6 =$) 216 undervisningstimmar vid fortsättningsskolan. För tjänstgöring utöver 216 timmar vid fortsättningsskolan skall alltså timarvode för tilläggstimmar utgå. Mellanskolan utbetalar lön för 24 veckotimmar enligt de för mellanskolan gällande bestämmelserna och fortsättningsskolan utbetalar lön för 216 timmar och timarvode för ($360 - 216 =$) 144 timmar enligt de för fortsättningsskolan gällande bestämmelserna, dock efter den ortsgrupp, som mellanskolan tillhör. I detta fall erfordras icke någon ekonomisk uppgörelse mellan skolorna, eftersom samma lönegrad gäller för sådan anställning (Ce 17) vid båda skolorna.

Om åter en ordinarie lärarinna i kvinnlig slöjd vid kommunal flickskola i lönegrad Ca 18 löneklass 19 där har 24 veckotimmar och dessutom fyllnadstjänstgöring 360 undervisningstimmar vid fortsättningsskolan (Ca 16), skall fortsättningsskolan visserligen utbetala lön efter löneklass 19 för 216 timmar och timarvode för 144 tilläggstimmar. Fortsättningsskolan äger emellertid av flickskolan erhålla ersättning för skillnaden mellan lönen enligt löneklass 19 och löneklass 17 enligt den för flickskolan gällande ortsgruppen. Det belopp som flickskolan sålunda får ersätta fortsättningsskolan bör inräknas i de kostnader för tjänsten, för vilka statsbidrag rekvireras.

Statens lönenämnd har beträffande 27 § anmärkt, att 1 mom. och 4 mom. första stycket innehållsmässigt höra till 26 § samt att det kan ifrågasättas, om bestämmelserna i 1 mom. äro behöfliga. Enligt lönenämndens mening böra 2 och 3 mom. samt 4 mom. andra stycket, vilka bestämmelser röra för-

delningen av kostnaderna för övningslärarnas avlöning, knappast ha sin plats i avlöningsreglementet. Skolöverstyrelsen har föreslagit viss omformulering av 27 § 3 mom.

Jag delar lönenämndens mening, att föreskrifter rörande fördelningen av kostnaderna för övningslärarnas avlöning lämpligen böra meddelas i annan ordning än i avlöningsreglementet. Därest riksdagen icke däremot framställer erinran, torde Kungl. Maj:t böra vid sidan av avlöningsreglementet meddela föreskrifter i ämnet av i huvudsak den innebörd, som framgår av de sakkunnigas förslag; om det skulle visa sig möjligt vid bestämmelsernas definitiva utformande att genom smärre, principiellt icke ingripande förändringar i sakkunnigförslaget ernå en önskvärd förenkling i beräknings sättet, förutsätter jag att dylika jämkningar skola få ske.

28 §.

De sakkunniga ha förutsatt, att avlöningsförmånerna för timlärare och pensionerade lärare skola bestämmas av Kungl. Maj:t och regleras i särskild kungörelse. Reglerna för timlärarnas avlöning bleve visserligen av större betydelse för övningslärare än för andra lärare, eftersom extra anställning icke skulle förekomma för övningslärare, men då föreskrifter om timarvoden ej eljest influtit i avlöningsreglementena borde jämväl dessa arvoden enligt de sakkunnigas mening regleras i en särskild, av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse.

I detta sammanhang må erinras om grunddragen i den reglering av timarvodena, som de sakkunniga föreslago i sitt första betänkande.

Timarvodena borde anknytas till vissa löneklasser å löneplanen och beräknas med hjälp av trettiondelsregeln.

S. k. A-arvode borde utgå till timlärare, som såväl med hänsyn till utbildning som tidigare tjänstgöring vore behörig att anställas som extra ordinarie lärare. A-arvudet skulle beräknas efter lägsta löneklassen för extra ordinarie övningslärare i samma ämne vid vederbörande skolform, dock att arvudet för timlärare, som innehaft extra ordinarie anställning, skulle efter beslut av skolöverstyrelsen kunna beräknas efter den löneklass, som läraren vid det tillfälle, då han tillträdde sin tjänstgöring som timlärare, skulle ha varit berättigad till i egenskap av extra ordinarie vid samma skola.

S. k. B-arvode skulle tillkomma lärare, som med avseende å utbildning men ej med hänsyn till tidigare tjänstgöring vore behörig att anställas som extra ordinarie lärare. B-arvudet skulle beräknas efter den löneklass, som läge två löneklasser under den lägsta löneklassen för extra ordinarie övningslärare i samma ämne.

S. k. C-arvode skulle utgå till övriga timlärare. Detta arvode skulle för timlärare i ämnena teckning, musik och gymnastik, vilka hade en relativt hög lönegradsplacering, beräknas efter den löneklass, som vore sex löneklasser lägre än den lägsta för extra ordinarie lärare, och för timlärare i andra övningsämnen beräknas efter den löneklass, som vore fem löneklasser lägre än den lägsta för extra ordinarie lärare.

Ersättningen för tilläggstimmar skulle utgöras av normalt A-arvode.

Vid remissbehandlingen av nämnda förslag riktades vissa erinringar mot sakkunnigförslaget.

I sitt nu förevarande betänkande ha de sakkunniga icke berört frågan om timlärarnas avlöningsförmåner i annan mån än att de sakkunniga, såsom närmare anförts under 18 §, beträffande tilläggstimmar i första hand föreslagit, att arvodet skall beräknas efter lägsta löneklassen i extra ordinarie-lönegraden, men förklarar sig icke motsätta sig att arvodet beräknas efter den löneklass läraren tillhör, dock icke efter högre löneklass än den näst högsta för motsvarande extra ordinarie lärare.

Statens lönenämnd har inskränkt sig till att framhålla vikten av att detta spörsmål avgöres under beaktande av motsvarande förhållanden i fråga om andra lärare än övningslärare.

För egen del anser jag, att avlöningsförmånerna för de övningslärare, vilka äro timlärare, lämpligen böra regleras genom samma författning som är tillämplig beträffande andra timlärare. Nu gällande bestämmelser för sistnämnda lärare ha utformats och utfärdats av Kungl. Maj:t, och det torde få förutsättas, att detsamma skall gälla beträffande övningslärare. Beträffande sakinnehållet i bestämmelserna må framhållas, att Kungl. Maj:t uppdragit åt 1941 års lärarlönesakkunniga att upprätta förslag till de bestämmelser utöver de i avlöningsreglementet innefattade, som böra av Kungl. Maj:t meddelas vid genomförandet av löner reglering för övningslärare. Först sedan sådant förslag inkommit och undergått remissbehandling, torde ställning böra tagas till hithörande frågor.

30 §.

På sätt omnämnts under redogörelsen för 1948 års principbeslut i övningslärarfrågan innebär detta, att med ordinarie tjänst vid fortsättningsskola skall vara förenad en undervisningsskyldighet av 1 080 undervisningstimmar för redovisningsår; med extra ordinarie anställning vid fortsättningsskola skall vara förenad en undervisningsskyldighet av lägst 720 och högst 1 080 undervisningstimmar för redovisningsår, dock lägst 180 timmar under ena kalenderhalvåret, eller, om den extra ordinarie anställningen avser endast ett kalenderhalvår, lägst 360 och högst 540 undervisningstimmar för kalenderhalvåret. Högst 30 undervisningstimmar för vecka må därvid inräknas i undervisningsskyldigheten å tjänsten. Läraren är dessutom skyldig att mot särskild ersättning meddela undervisning under ytterligare högst 180 timmar för redovisningsår eller, där extra ordinarie anställning avser endast ett kalenderhalvår, högst 90 timmar för kalenderhalvåret. En särskild bestämmelse gäller, därest tjänsten avser två ämnen, som i och för sig medföra olika lönegrads placering; det ämne, som medför den högre löneställningen, skall då ingå i tjänsten med minst 360 timmar för redovisningsår eller 180 timmar för kalenderhalvår, och det andra ämnet må icke inräknas i tjänsten med högre timantal än förstnämnda ämne.

I anslutning härtill ha de sakkunniga utformat 1 mom. av denna paragraf så, att för ordinarie och extra ordinarie lärare vid fortsättningsskola må vid bestämmande av lönen i tjänsten inräknas högst 30 undervisningstimmar i veckan och sammanlagt högst 1 080 timmar under ett redovisningsår eller,

om anställning för extra ordinarie lärare omfattar endast ett kalenderhalvår av ett redovisningsår, högst 540 timmar. Beträffande tjänst i två övningsämnen skall dock nämnda särskilda bestämmelse, vilken avsetts skola införas i stadgan för övningslärare, äga motsvarande tillämpning.

Har läraren mera omfattande tjänstgöring, utgår enligt 34 § reglements-förslaget timarvode för de timmar, som infalla sist under veckan eller redovisningsåret, eller, om anställning endast omfattar ett kalenderhalvår av ett redovisningsår, sist under kalenderhalvåret.

Vid bestämmandet av lärares undervisningsskyldighet tages enligt principbeslutet endast hänsyn till undervisningstimmar. Härmed sammanhänger bestämmelsen i 2 mom. av denna paragraf, som utformats i anslutning till vad som gäller för timlärare i läroämnena enligt kungörelsen 1947: 680.

Enligt paragrafens 3 mom. erhåller ordinarie lärare kalendermånadslön, under det att extra ordinarie lärare jämlikt 4 mom. varje månad erhåller lön för det antal undervisningstimmar, som under månaden ingått i anställningen. I sistnämnda fall utgör lönen för undervisningstimme $\frac{1}{100}$ av månadslönen (= $\frac{1}{1080}$ av årslönen).

De förslag, som innefattas i denna paragraf, ha lämnats utan erinran vid remissbehandlingen, och jag anser mig böra förorda att de genomföras.

31 §.

Med hänsyn till fortsättningsskolans organisation ha de sakkunniga ansett nödvändigt att som villkor för uppflyttning i löneklass uppställa krav på undervisning under ett minsta antal timmar och icke ett minsta antal dagar. De sakkunniga anföra, att det visat sig möta stora svårigheter att få till stånd regler, som äro någorlunda enkla i tillämpningen och samtidigt leda till i stort sett rättvisa resultat, samt att de efter prövning av olika lösningar ansett, att fortsättningsskolans övningslärare endast böra få tillgodoräkna kalenderhalvår, varunder de undervisat minst det antal timmar, som motsvarar halv tjänstgöring, eller alltså 270 timmar. Är detta krav uppfyllt, må enligt förslaget halvåret tillgodoräknas med det antal dagar halvåret omfattar. Är villkoret däremot icke uppfyllt, må halvåret icke till någon del tillgodoräknas.

Vid tillämpning av bestämmelsen må, på samma sätt som gäller för tjänstemän i allmänhet, med tid för fullgjord tjänstgöring eller sålunda med undervisningstimme likställas tid, då vederbörande varit frånvarande av viss anledning. För övriga tjänstemän gäller härvidlag bl. a., att för löneklass-uppflyttning må tillgodoräknas intill 600 dagar, då vederbörande vidkänts C-avdrag till följd av tjänstledighet för att fullgöra uppdrag inom personalsammanslutning, vilken avser att tillvarataga tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning; de sakkunniga förklara emellertid att det icke visat sig möjligt att för fortsättningsskolans övningslärare taga hänsyn till dylik tjänstledighetstid.

Statens lönenämnd har beträffande denna paragraf anfört i huvudsak följande.

Beträffande fortsättningsskolans övningslärare har det enligt de sakkunniga icke visat sig möjligt att för löneklassuppflyttning taga hänsyn till tjänstledighet med C-avdrag för att fullgöra uppdrag inom personalsammanslutning. Närmare motivering har icke lämnats. Då lönenämnden anser det betydelsefullt, att ifrågavarande övningslärare i berörda hänseende äro i princip jämställda med andra lärare, får lönenämnden hemställa, att det måtte undersökas huruvida avgörande hinder mot en dylik jämställdhet föreligga.

Med hänsyn till de speciella regler för löneklassuppflyttning, som befunnits erforderliga för fortsättningsskolans övningslärare, kan ifrågasättas, om icke för fall av övergång mellan övningsläraranställningar vid fortsättningsskolor och vid andra skolor (utom folkhögskolor) behövas föreskrifter liknande dem som återfinnas i andra stycket av de särskilda bestämmelser för läroverk m. fl. läroanstalter, som meddelats i 12 § B tilläggsbestämmelserna till Saar.

Jag kan i huvudsak biträda de förslag, som innefattas i denna paragraf. De föreslagna bestämmelserna skilja sig visserligen avsevärt från de stadganden rörande löneklassuppflyttning, som meddelats i Saar och Arf och i tilläggsbestämmelserna till dessa, men olikheterna synas i huvudsak betingade av fortsättningsskolans säregna organisation. Emellertid skulle enligt de sakkunnigas förslag komma att för fortsättningsskolans lärare saknas någon motsvarighet till den eljest allmänt gällande bestämmelse, som för tjänsteman, vilken i viss omfattning tages i anspråk för uppdrag inom personalsammanslutning, möjliggör att utan hinder därav erhålla löneklassuppflyttning vid eljest förutsatt tidpunkt. För egen del anser jag i likhet med lönenämnden, att det vore mindre tillfredsställande, om för fortsättningsskolans lärare i detta avseende ej alls skulle med fullgjord undervisning likställas undervisning, från vilken läraren åtnjutit C-avdragsledighet för uppdrag inom personalsammanslutning. Det synes mig vidare icke omöjligt att konstruera en regel, genom vilken fortsättningsskolans lärare i detta avseende i princip jämställas med tjänstemän i allmänhet. Enligt de allmänna bestämmelserna får under en treårsperiod intill 600 dagars ledighet för uppdrag inom personalsammanslutning likställas med dagar för fullgjord tjänstgöring, och dessa 600 dagar synas beträffande fortsättningsskolans lärare böra motsvaras av 900 undervisningstimmar i analogi med att av dessa lärare under ett halvår fullgjorda 270 undervisningstimmar medföra tillgodoräkning av omkring 180 dagar. Här avsedd lärare torde alltså kunna medgivas att under en treårsperiod taga i beräkning för löneklassuppflyttning högst 900 undervisningstimmar, från vilka han varit frånvarande till följd av C-avdragsledighet för uppdrag inom personalsammanslutning, som om han meddelat undervisning dessa timmar. Då bestämmelsen i ämnet på grund av sin undantagskaraktär icke bör införas i reglementet utan i stället bör medtagas bland blivande tilläggsbestämmelser till detta, synes anledning icke finnas att i detta sammanhang närmare ingå på frågan om dess utformning i detalj.

Jämväl den av lönenämnden berörda frågan om löneklassplacering och löneklassuppflyttning vid övergång mellan fortsättningsskola och annan skola torde böra närmare regleras i tilläggsbestämmelserna.

32 §.

Då tjänstgöring vid fortsättningsskolan räknas i undervisningstimmar, ha de sakkunniga föreslagit, att jämväl löneavdragen skola fastställas för undervisningstimme. Därest A- och B-avdragen för undervisningstimme skulle avvägas så, att årslönen vid tjänstledighet under helt redovisningsår skulle minskas med samma belopp som för andra tjänstemän eller alltså med belopp motsvarande 365 A- eller B-avdrag, skulle beloppet per undervisningstimme bliva $\frac{365}{1080}$ av A-respektive B-avdraget för dag. De sakkunniga ha föreslagit, att A- och B-avdragen för undervisningstimme efter viss avrundning skola utgöra $\frac{360}{1080} = 1/3$ av motsvarande avdrag för dag. Beträffande C-avdrag för undervisningstimme innebär sakkunnigförslaget, att dylikt avdrag skall utgöra $\frac{1}{1080}$ av årslönen $= \frac{1}{90}$ av månadslönen. Där enligt de vanliga bestämmelserna oavkortad lön eller lön med A- eller B-avdrag må åtnjutas visst antal dagar, skall för lärare vid fortsättningsskolan löneförmånen utgå för det tredubbla antalet undervisningstimmar.

För ordinarie lärare uppkommer emellertid den komplikationen, att C-avdraget under en månad kan bliva större än lönen för månaden. Anledningen härtill är, att för sådan lärare lönen utbetalas med lika belopp under årets månader — oberoende av omfattningen av den undervisning som avses skola förekomma under månaden — under det att däremot summan av C-avdragen under månaden blir beroende av det antal undervisningstimmar som läraren skulle ha tjänstgjort men från vilket han varit frånvarande. De sakkunniga ha med hänsyn härtill föreslagit att, där C-avdrag för ordinarie lärare under en månad skulle bliva större än månadslönen, återstående C-avdrag skall där så ske kan verkställas på härfå utgående månadslön samma redovisningsår; läraren skall ej av denna anledning vara skyldig återbetala redan uppburen lön. Till stöd för att läraren icke skulle vara skyldig att vid redovisningsårets slut eller anställningens upphörande återbetala då eventuellt kvarstående del av avdraget ha de sakkunniga i sitt tidigare betänkande anfört, att det även för andra lärare kunde inträffa, att de trots C-avdrag under del av läsår uppbure lön under ferier, och att det vore av vikt att vid fortsättningsskolan varje redovisningsår betraktades som en enhet, dels med hänsyn till rekvisition av statsbidrag och dels och framför allt med hänsyn till att avlöningskostnaderna för ett och samma redovisningsår ofta skulle fördelas mellan olika skoldistrikt, som ingå i tjänsten; under ett följande år kunde tjänsten omfatta delvis andra skoldistrikt, och även eljest måste man räkna med att de olika skoldistrikten då icke inginge i tjänsten med exakt samma timtal.

Under det att statens lönenämnd och skolöverstyrelsen lämnat förslaget utan erinran, bortsett från vissa påpekanden av mera formell natur, har statskontoret uttalat, att, därest man av olika skäl föredroge lönenas utbe-

talande per kalendermånad, man måste acceptera de nackdelar, som eventuellt kunde vara förenade därmed; en inskränkning av avdragsskyldigheten till att avse löpande redovisningsår och befrielse i övrigt från återbetalningsskyldighet av för mycket uppburna löneförmåner borde icke ifrågakomma.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha uttalat, att avdraget per månad icke borde bliva större än på månaden belöpande månadslön.

Då det ligger i C-avdragets natur att innebära avstående av hela lönen och varje avsteg härifrån skulle medföra vittgående konsekvenser, synes mig organisationernas önskemål icke kunna tillgodoses, med mindre bestämmelserna rörande löneutbetalningen till ordinarie lärare omkonstruerades så att varje månad endast skulle utbetalas ersättning för därunder fullgjord undervisning. En sådan omkonstruktion skulle emellertid försätta fortsättningskolans ordinarie lärare i en särställning, som bl. a. ur personalens egen synpunkt icke skulle vara tilltalande, och jag anser därför — ehuru med viss tvekan — att de sakkunnigas förslag på denna punkt får i huvudsak godtagas. Jag kan likväl icke tillstyrka, att i reglementet införes en föreskrift av den sakliga innebörden att lärare, som erhållit högre avlöning än som bort tillkomma honom, skall vara fri från återbetalningsskyldighet. Tvärtom anser jag mig kunna tillstyrka de sakkunnigas förslag endast under förutsättning, att lärarens återbetalningsskyldighet i reglementet uttryckligen fastslås. En särskild fråga är emellertid, huruvida krav på återbetalning bör framställas även efter det att läraren lämnat tjänsten; detta spörsmål torde böra regleras genom tilläggsbestämmelser till reglementet på liknande sätt som i andra sammanhang skett med avseende å fall, där semesterberättigad tjänsteman, efter att ha åtnjutit hel årssemester, lämnar tjänsten före kalenderårets utgång och där alltså, om sistnämnda förhållande varit känt vid semesterns beviljande, tjänstemannen endast borde ha erhållit avkortad semester.

33 §.

Till denna paragraf bör, i enlighet med ett av skolöverstyrelsen gjort påpekande, på motsvarande sätt som skett i annat sammanhang fogas en bestämmelse av innebörd, att den lön som extra ordinarie lärare uppbär skall anses inkludera jämväl den ersättning för semester, vartill läraren eljest må vara berättigad.

36 §.

Beträffande denna paragraf har statskontoret uttalat, att ämbetsverket icke funne tillfredsställande, att lärare skulle kunna påfordra kontant ersättning i stället för bostadsförmån. Kunde skoldistrikt ställa bostad till förfogande, syntes läraren icke böra äga rätt att kräva denna förmån evalverad i penningar, varigenom skoldistrikt — som enligt de sakkunnigas förslag borde vara skyldiga att tillhandahålla bostad — skulle bliva oskäligt betungade; skulle läraren finna med sin fördel förenligt att bibehålla tidi-

gare bostad och färdas till och från skolorten, borde kostnaderna härför drabba honom själv. Statskontoret hade vidare uppmärksammat, att bostadsersättningen i förslaget upptagits till två kronor mot av de sakkunniga tidigare föreslagna en krona 50 öre; någon motivering härför hade icke anförts.

I likhet med statskontoret kan jag icke förorda, att, samtidigt som skoldistrikt skall vara skyldigt att tillhandahålla lärare bostad m. m., denne skall äga påfordra att i stället erhålla kontant ersättning härför. Därest läraren erbjudes tillfredsställande bostad och i eget intresse önskar bo annorstädes, synes det mig knappast rimligt att ålägga skoldistriktet att utgiva någon ersättning till honom härför. Å andra sidan vill jag emellertid icke motsätta mig att läraren i dylikt fall skall kunna av skoldistriktet erhålla ersättning; beloppet av denna torde emellertid icke böra angivas i avlöningsreglementet. För det fall, att skoldistriktet icke tillhandahåller bostad m. m., synes det mig däremot riktigt att i avlöningsreglementet fastslå skoldistriktets skyldighet att till läraren utgiva skälig ersättning och att fastställa ett visst minimibelopp för denna; för min del anser jag att det föreslagna beloppet, 2 kronor för dag, bör kunna godtagas.

37 §.

De i denna paragraf av reglementsförslaget innefattade materiella bestämmelserna rörande ersättning för timlärares resor böra, såsom i annat sammanhang anförts, utgå och ersättas med en hänvisning till vad i nämnda hänseende särskilt stadgas.

39—46 §§.

På sätt i det föregående framhållits böra bestämmelser rörande övningslärare vid folkhögskolor icke utfärdas i detta sammanhang.

Övergångsbestämmelserna.

Punkterna 1—3. Punkt 1 av övergångsbestämmelserna innehåller med avseende å nuvarande ordinarie övningslärare vid statliga och högre kommunala skolor till en början en bestämmelse om att reglementet icke skall tillämpas å sådan lärare, därest han inom två månader efter ikraftträdandet till skolöverstyrelsen inkommer med anmälan, att han ej önskar övergå å reglementet. I anslutning härtill ha de sakkunniga föreslagit, att Kungl. Maj:t lämpligen borde av riksdagen bemyndigas att medgiva avvikelse från tidsfristen, då särskilda skäl föreläge.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärares riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha ansett, att en tid av två månader vore för knappt tillmätt särskilt med hänsyn till att denna tid komme att infalla under sommarmånaderna. Tiden borde lämpligen ändras till fyra månader.

Jag anser i likhet med organisationerna, att ifrågakvarande tidsfrist bör utsträckas, förslagsvis till fyra månader. Såsom de sakkunniga framhållit

bör vidare Kungl. Maj:t äga medgiva avvikelse från tidsfristen, då särskilda skäl därtill föreligga. Enligt min mening bör emellertid föreskriften i själva reglementet endast innehålla, att såsom förutsättning för reglementets tillämpning å här avsedd lärare skall gälla, att denne icke inom av Kungl. Maj:t bestämd tid anmäler, att han ej önskar övergå å reglementet.

Därest anmälan göres, äger läraren åtnjuta de avlöningsförmåner, som äro honom tillförsäkrade i det för honom gällande avlöningsreglementet. Sådana provisoriska löneförmåner, som beviljats i avbidan på lönereglering för lärarna, böra givetvis bortfalla i enlighet med vad som eljest skett i samband med lönereglerings genomförande. Läraren bör emellertid erhålla sådana rörliga tilläggsförmåner, vartill rätt icke föreligger på grund av bestämmelse i det för vederbörande gällande avlöningsreglementet, i den mån sådana förmåner utgå på grund av statsmakternas beslut; under nästa budgetår förutsättes, att kristillägg och i förekommande fall dyrtidstillägg må utgå.

Vad härefter angår behovet av övergångsbestämmelser till reglementet för dettas tillämpning på nuvarande ordinarie och extra ordinarie lärare vid statliga och högre kommunala skolor, må till en början fästas uppmärksamhet på att löneregleringen är avsedd att medföra förbättringar för nuvarande lärare dels genom att sådana organisatoriska åtgärder vidtagas, att lärarna i betydligt större utsträckning än nu erhålla full tjänstgöring eller eljest mera omfattande tjänstgöring än nu, dels genom att lärarna bliva delaktiga av den löneförbättring, som innefattas i att statens löneplansförordning blir å dem tillämplig, dels ock genom att de i viss utsträckning erhålla sociala förmåner enligt förmånligare bestämmelser än f. n. Å andra sidan är att beakta, att ordinarie tjänst hittills kunnat inrättas för mindre än full tjänstgöring men enligt den nya organisationen skall avse full tjänstgöring, att extra ordinarie anställning hittills kunnat avse mindre än hälften av full tjänstgöring men enligt den nya organisationen skall avse minst 15 veckotimmars tjänstgöring, att beslutet om lärarnas lönegradsplacering i vissa fall medför tillämpning av lägre lönegrader inom det nya statliga lönesystemet än dem, som närmast motsvara de hittillsvarande lönegraderna, samt att för statliga lärare med mindre än full tjänstgöring reduktionen av löneklassbeloppet för varje veckotimme, varmed undervisningsskyldigheten understiger 30 veckotimmar, hittills utgjort 3% men i fortsättningen skall utgöra $\frac{1}{30}$ eller alltså något mer än hittills ($\frac{1}{30} = 3\frac{1}{3}\%$). Det återstår då att överväga, i vilken mån övergångsbestämmelser böra meddelas för att i de individuella fallen skall undvikas löneminskning.

De sakkunniga ha under punkterna 1—3 framlagt förslag, villkas genomförande skulle medföra, att nuvarande lärare, samtidigt som de komme i åtnjutande av den förbättring omregleringen är avsedd att medföra, skulle helt eller i betydande utsträckning få bibehålla sin ställning enligt det nuvarande lönesystemet i de avseenden denna är förmånligare. Förslagen innebära, att nuvarande ordinarie lärare skall äga övergå på det nya reglementet såsom ordinarie, även om han ej har full tjänstgöring, att nuvarande innehavare av extra ordinarie lärartjänst vid statlig skola skall äga att

under tre år efter ikraftträdandet kvarstå såsom extra ordinarie, även om tindalet icke uppgår till 15 veckotimmar, att nuvarande ordinarie eller extra ordinarie lärare vid övergången å det nya lönesystemet ävensom därefter, så länge han oavbrutet innehar i reglementet avsedd ordinarie tjänst respektive extra ordinarie anställning, icke skall placeras i lägre lönegrad än som motsvarar hans nuvarande lönegradsplacering — detsamma skulle däremot icke gälla för extra ordinarie lärare, vilken överginge å ordinarie tjänst — samt att 3 %-regeln alltjämt skall tillämpas å nuvarande lärare vid statlig skola, så länge han innehar sin nuvarande lärartjänst och denna ej kan förenas med full tjänstgöring, under det att trettiondelsregeln däremot skall tillämpas på nuvarande extra ordinarie lärare vid statlig skola. De sakkunniga uttala, att även beträffande nuvarande ordinarie lärare med reducerad tjänstgöring borde eftersträvas att de finge så omfattande tjänstgöring som möjligt. Vad angår förslaget om extra ordinarie lärares lönegradsplacering ha de sakkunniga härom anfört följande.

För extra ordinarie lärare föreligga icke lika starka skäl som för de ordinarie lärarna att låta dem behålla en högre löneställning än reglementet medgiver. Då emellertid många av dem ha haft långvarig extra ordinarie anställning före ikraftträdandet, ha de sakkunniga i sitt betänkande förordat, att denna förmån även skulle tillkomma de extra ordinarie lärarna. Det kan emellertid ifrågasättas, om de icke borde placeras en lönegrad lägre än närmast motsvarande lönegrad i det nya lönesystemet, där de ej enligt reglementet skola tillhöra en högre lönegrad. De skulle likväl icke ens vid heltidsanställning få vidkännas någon löneminskning, eller i varje fall skulle denna uppgå till mycket blygsamma belopp. Dessutom skulle de i så fall utom i kvinnlig slöjd icke komma i högre lönegrad än motsvarande normallönegrad för ordinarie lärare. En extra ordinarie lärare i teckning, musik eller gymnastik (Eo 18) skulle i så fall hänföras till lönegrad Ce 21, vilken lönegrad han skulle bibehålla vid övergång till ordinarie tjänst i normallönegraden (Ca 21). Detsamma gäller hushållsgöromål och manlig slöjd (Eo 15, Ce 18 och Ca 18). I kvinnlig slöjd skulle däremot även då normallönegraden för ordinarie bli lägre (Eo 15, Ce 18 och Ca 16).

De sakkunniga ha dock icke ansett sig böra frågå sitt tidigare förslag.

Statskontoret har uttalat, att nuvarande ordinarie statliga befattningar borde upptagas å övergångsstat; ett bibehållande för de statliga ordinarie lärarnas del av 3 %-regeln syntes så komplicera det nya avlöningssystemet, att ämbetsverket icke ansåge skäl föreligga för ett tillmötesgående av förslaget härom. Statskontoret har vidare avstyrkt de sakkunnigas förslag, att extra ordinarie lärare skulle få placeras i nu gällande lönegraders motsvarighet inom det nya lönesystemet; de borde i stället hänföras till den löneklass i det nya lönesystemet, som motsvarade deras nuvarande löneklass, eller, om denna icke funnes i den nya lönegrad, som skulle gälla för dem, i den nya lönegradens högsta löneklass.

Statens lönenämnd har beträffande reglementets tillämpning å sådana nuvarande ordinarie lärare vid statliga skolor, som ha reducerad tjänstgöring, ifrågasatt, om anledning funnes att tillämpa 3 %-regeln; det borde observeras, att de sakkunniga ansett trettiondelsregeln böra tillämpas för

extra ordinarie lärare vid sådana skolor. Lönenämnden har vidare erinrat om att enligt punkt 9 skulle från rätt till personlig lönefyllnad undantagas sådana lärare vid folk-, fortsättnings- och folkhögskolor, som enligt sina nuvarande anställningsvillkor vore skyldiga att vidkännas minskning i löneinkomsten. Lönenämnden har förklarat sig anse det mycket tveksamt, om extra ordinarie lärare borde tillerkännas den förmånliga lönegradsplacering, som följde av de sakkunnigas förslag; i varje fall kunde lönenämnden icke tillstyrka, att extra ordinarie lärare placerades i högre lönegrad än den för motsvarande ordinarie lärare gällande normallönegraden. Slutligen borde enligt lönenämndens uppfattning förmånen av placering i högre lönegrad än den som gällde för tjänsten bortfalla, om läraren frivilligt överginge till tjänst, för vilken normallönegraden vore lägre än den lönegrad, i vilken läraren vid övergången skulle placeras enligt de sakkunnigas förslag.

Svenska fackläraryrkesförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha föreslagit, att för lärare, som önskar kvarstå å hittillsvarande avlöningsreglemente, den hittillsvarande A-lönegraden med därtill hörande lönebelopp skulle utbytas mot motsvarande nya Ca-lönegrad med tillhörande belopp och att det hittillsvarande avlöningsreglementet i övriga avseenden alltjämt skulle gälla i fortsättningen. Vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag borde tillses, att extra ordinarie lärare, som vid eller efter reglementets ikraftträdande erhöle ordinarie tjänst, bibehölles vid lön efter lägst den övergångsvis för honom gällande extraordinarielönegraden.

För egen del vill jag till en början erinra om att jag i det föregående tagit ställning till frågan om de avlöningsförmåner, som böra tillkomma ordinarie lärare, vilken icke önskar övergå på det nya avlöningsreglementet. Vad jag därvid förordat innebär en tillämpning av de grunder, som plägat ifrågakomma vid andra löneregleringar. Att, såsom lärarnas organisationer hemställt, ifrågavarande lärare skulle vid kvarstående å äldre bestämmelser erhålla sin kontanta lön bestämd enligt de nya löneplanerna, anser jag icke böra ifrågakomma; ställning däremot får för övrigt anses ha tagits redan därigenom att ifrågavarande befattningshavarkategorier undantogs från den allmänna lönereglering, som genomfördes 1947 och 1948. I den mån olikheterna mellan det äldre och det nya lönesystemet äro av sådan art och omfattning, att särskilda bestämmelser kunna anses motiverade för nuvarande lärares del, hyser jag sålunda i likhet med de sakkunniga samt de hörda myndigheterna uppfattningen, att dessa särskilda bestämmelser böra meddelas såsom övergångsbestämmelser till det nya avlöningsreglementet.

Såsom förut nämnts skiljer sig den nya organisationen från den hittillsvarande genom att ordinarie tjänster i fortsättningen endast skola inrättas för full tjänstgöring och att extra ordinarie anställning i princip skall avse minst 15 veckotimmars tjänstgöring. Genomförandet av den förutsatta kombinationen av undervisning vid olika skolor och i olika ämnen till enhetliga tjänster kan emellertid antagas komma att taga viss tid i

anspråk. Med beaktande härav och av den ordinarie anställningens karaktär anser jag mig kunna tillstyrka de sakkunnigas förslag om att dels nuvarande ordinarie lärare utan full tjänstgöring få övergå på reglementet såsom innehavare av samma ordinarie tjänst och dels nuvarande innehavare av statlig extra ordinarie lärartjänst få intill dess tre år förflutit från reglementets ikraftträdande kvarstå såsom extra ordinarie, även om undervisningen icke uppgår till 15 veckotimmar, det sistnämnda givetvis under förutsättning att läraren, om denna bestämmelse ej meddelats, överhuvud taget skulle ha innehaft i reglementet avsedd icke-ordinarie anställning. Jag vill emellertid understryka, att dessa övergångsvis befintliga anställningar med mindre tjänstgöring än som normal skall föreligga vid tillämpande av den ifrågasvarande anställningsformen, snarast möjligt böra försvinna genom att de, i den mån så är möjligt, förenas med undervisning av avsedd omfattning; lärarna skola givetvis vara skyldiga att åtaga sig tjänstgöring utöver den som nu åligger dem.

De förslag i övrigt, som de sakkunniga i detta sammanhang framställt — i fråga om inrättande för de nuvarande ordinarie och extra ordinarie lärarnas del av personliga tjänster i högre lönegrader än som skola gälla enligt löneregleringen och om tillämpning i viss utsträckning av 3 %-regeln i stället för trettiondelsregeln — sträcka sig vida längre än vad i andra liknande sammanhang plägat medgivas. Under det att vid lönerogleringar eljest brukat meddelas bestämmelser till undvikande av en försämring i lönehänseende, som eljest skolat inträda, innebär sakkunnigförslaget närmast att för nuvarande lärare skulle medgivas en kombination av det äldre och det nya lönesystemets företräden ur lärarens synpunkt. Enligt min mening måste den allmänna utgångspunkt, från vilken dessa förslag bedömas, vara att de ifrågasatta extraordinära åtgärderna icke böra vidtagas, med mindre mycket tungt vägande sakliga skäl kunna åberopas därför. Detta är emellertid, såvitt jag kunnat finna, icke fallet. En personlig lönegradsplacering skulle komma att bliva bestående under en hel tjänsteman-generation och alltså sträcka sina verkningar långt in i framtiden. För förslaget om 3 %-regelns bibehållande kan åberopas, att vid statsmakternas tidigare behandling av frågan om denna regels ersättande med trettiondelsregeln uttalats att, om en dylik åtgärd framdeles vidtoges, man därvid finge söka undvika försämring för de därav berörda, men detta synes kunna ske på annat sätt än genom 3 %-regelns bibehållande; mot regelns bibehållande tala de därmed förenade betydande administrativa olägenheterna. För egen del vill jag i stället förorda, att en regel meddelas, innefattande garanti mot löneminskning. Sådana regler ha även av de sakkunniga föreslagits beträffande med ordinarie jämförbara lärare vid folkskolan och fortsättningskolan ävensom beträffande fast anställda kyrkomusiker. Den närmare utformningen av regeln torde få ankomma på Kungl. Maj:t; i stort sett torde de sakkunnigas förslag beträffande kyrkomusikerna kunna tjäna som förebild vid detaljutformningen.

I detta sammanhang torde jag få beröra frågan om den formella anord-

ningen av personalförteckningar, upptagande statliga övningslärartjänster. Under rubriken tjänstemän å ordinarie stat böra redovisas i den nya organisationen ingående, med full tjänstgöring förenade tjänster; föreskrift bör meddelas om vakanthållande i den omfattning, som föranledes av att tjänster innehavas av tjänstemän på övergångsstat. På övergångsstat böra i princip uppföras de tjänster, vilkas innehavare jämlikt övergångsbestämmelserna antingen kvarstå å äldre bestämmelser eller överföras men ha reducerad tjänstgöring; vid det definitiva fastställandet av personalförteckningen för nästa budgetår torde emellertid samtliga nuvarande ordinarie tjänster få uppföras på övergångsstat. Tjänster på övergångsstat böra givetvis ej få återbesättas.

Punkterna 4 och 9. Under punkt 4 ha de sakkunniga föreslagit, att reglementet skall tillämpas å innehavare av med pensionsrätt i statens pensionsanstalt enligt före den 1 januari 1950 gällande bestämmelser förenade tjänster vid folkskola eller fortsättningsskola, därest de ej särskilt anmäla, att de ej önska övergå å reglementet. Göres icke sådan anmälan, erhåller vederbörande ställning som ordinarie lärare; kan tjänsten ej förenas med full tjänstgöring, skall dock lönen minskas å tjänst vid folkskolan med en trettiondel för varje veckotimme som undervisningsskyldigheten är mindre än 30 veckotimmar och å tjänst vid fortsättningsskolan med 1/1080 för varje undervisningstimme som undervisningsskyldigheten är mindre än 1 080 timmar för redovisningsår.

För dessa lärare ha vidare under punkt 9 intagits vissa bestämmelser om personlig lönefyllnad. Om läraren genom övergången å reglementet får minskad löneinkomst, skall han erhålla personlig lönefyllnad, i den mån han ej enligt anställningsvillkoren är skyldig vidkännas minskning i sina förmåner; i vissa fall har vid tillsättning av lärare föreskrivits, att de skola vara skyldiga underkasta sig de lönevillkor, som framdeles fastställas vid allmän lönereglering, och i sådana fall skall lönefyllnad icke utgå. Kostnaden för lönefyllnaden skall liksom tidigare skett vid andra löneregleringar bäras av huvudmannen. Lönefyllnaden skall enligt de sakkunnigas förslag utgå så länge läraren kvarstår i samma tjänst och motsvara skillnaden mellan slutlön enligt de tidigare bestämmelserna och slutlön enligt reglementet med övergångsbestämmelser; till motivering härav ha de sakkunniga anfört, att beräkandet av lönefyllnadens belopp skulle medföra ett avsevärt arbete, om den för varje månad skulle uträknas som ett skillnadsbelopp mellan lön enligt tidigare gällande bestämmelser och enligt reglementet.

Statskontoret har framhållit, att en del övningslärartjänster, som reglerats med pensionsrätt i statens pensionsanstalt, uttryckligen karakteriserats som extra ordinarie — detta gällde främst tjänster i Stockholm, vilka icke vore förenade med 30 veckotimmars tjänstgöring — och uttalat att, såvitt statskontoret kunde finna, någon anledning icke funnes att i samband med löneregleringen utan vidare förvandla dessa befattningar till ordinarie. Det framstode även som mindre tillfredsställande att samtliga reg-

lerade befattningar, oavsett tjänstgöringsskyldighetens omfattning, automatiskt skulle förvandlas till ordinarie i det nya lönesystemet; grundtanken i löneregleringen vore ju att skapa så många tjänster med full tjänstgöring som möjligt. Enligt statskontorets mening borde en särskild prövning ske av de fall, då undervisningsskyldigheten å tjänsten icke redan motsvarade eller genom utökning med fyllnadstjänstgöring komme att omfatta minst 30 veckotimmar. Vidare borde bestämmelserna om personlig lönefyllnad utformas i bättre anslutning till vad som eljest — exempelvis i kungörelsen 1947: 553, 6 kap. 2 § — brukade föreskrivas, och därvid borde även meddelas föreskrifter om avstående av lönefyllnaden vid ledighet med C-avdrag samt om minskning av densamma på grund av löneklassuppflyttning.

Statens lönenämnd har beträffande punkt 9 anført, att den personliga lönefyllnaden borde beräknas på sätt i allmänhet plägade ske, d. v. s. såsom skillnaden mellan de avlöningsförmåner vederbörande ägde uppbära omedelbart före respektive efter löneregleringen. Lönefyllnaden borde avstås för tid, varunder läraren vidkändes C-avdrag å lönen, samt minskas i den mån lönen ökades genom lärarens uppflyttning till högre löneklasser.

Skolöverstyrelsen har anført, att övningslärartjänster finnes, som vederbörande kommuner ansåge vara reglerade, ehuru detta ej skett i statens pensionsanstalt, och att det syntes lämpligt att kompletterande bestämmelser lämnades på denna punkt. På statens pensionsanstalt syntes böra ankomma att utreda, vilka tjänster av dylikt slag, som utan att vara reglerade i anstalten dock kunde jämföras med ifrågakvarande pensionsreglerade tjänster.

Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet ha anført, att fall kunde tänkas förekomma, där övningslärare innehade tjänst, som icke vore reglerad i statens pensionsanstalt men likväl vore att anse som ordinarie kommunal befattning; även i sådana fall borde läraren beredas möjlighet att erhålla ordinarie tjänst. Vidare borde de i punkt 4 omnämnda befattningshavarna erhålla oreducerad lön även om full tjänstgöring icke kunde beredas dem. Vad slutligen beträffade punkt 9, borde personlig lönefyllnad kunna utgå jämväl i den mån läraren enligt anställningsvillkoren vore skyldig vidkännas minskning i sina förmåner, såframt huvudmannen genom en senare överenskommelse garanterat löneförmånen före övergångstillfället.

Såsom av det anförda framgår råda meningsskiljaktigheter i frågan, vilka övningslärare vid folkskolan och fortsättningsskolan som böra automatiskt erhålla ordinarie anställning. De sakkunniga ha hit hänfört innehavare av sådan tjänst, vilken enligt före den 1 januari 1950 gällande bestämmelser var förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Statskontoret har ansett detta godtagbart endast i fall, då undervisningsskyldigheten å tjänsten motsvarar eller genom utökning med fyllnadstjänstgöring kommer att omfatta minst 30 veckotimmar, och förordat att övriga fall underkastas en särskild prövning; skolöverstyrelsen och personalorga-

nisationerna ha å andra sidan uttalat sig för en utvidgning att omfatta jäm- väl befattningar, som kommunerna betraktat som ordinarie utan att ha låtit förena dem med pensionsrätt i statens pensionsanstalt.

Vad först angår frågan, i vilka fall ordinarieskap i det nya reglementets mening automatiskt bör vinnas, vill jag erinra om att den 29 december 1949 utfärdats kungörelse (nr 728) angående tillämpning av reglementet för pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare å övningslärare vid högre kommunala skolor m. fl. Enligt denna kungörelse, som trädde i kraft den 1 januari 1950, skall SPA-reglementet med vissa tillägg och undantag äga tillämpning bl. a. å »sådana vid folkskola eller fortsättningsskola anställda ordinarie och extra ordinarie övningslärare med en sammanlagd undervisningsskyldighet ej understigande, för lärare vid folkskola 20 veckotimmar och för lärare vid fortsättningsskola 720 timmar för år, för vilka enligt 1948 års riksdags beslut (riksdagens skrivelse nr 390) löner reglering framdeles skall ske». Enligt föreskrift i nämnda kungörelse skall det ankomma på skolöverstyrelsen att beträffande övningslärare vid folk- eller fortsättningsskola bestämma, huruvida vid tillämpning av SPA-reglementet och kungörelsen lärare skall anses såsom ordinarie eller extra ordinarie lärare. I anslutning härtill vill jag, med beaktande i viss utsträckning av vad som anförts vid remissbehandlingen, föreslå att ordinarieskap inom den nya organisationen automatiskt vinnes av lärare, som enligt dylikt beslut av skolöverstyrelsen skall anses såsom ordinarie.

Beträffande de ifrågavarande lärarna uppkommer frågan, i vad mån de skola kunna kvarstå på hittills gällande bestämmelser. De sakkunniga ha föreslagit att de skola äga kvarstå, såframt de inom två månader efter ikraftträdandet göra vederbörlig anmälan därom. Under erinran om vad jag anfört beträffande motsvarande bestämmelse under punkt 1 vill jag föreslå, att tidsfristen icke angives i reglementet utan bestämmes i särskild ordning. Den torde böra utgöra förslagsvis fyra månader räknat från ikraftträdandet respektive från den senare tidpunkt, då skolöverstyrelsen meddelat beslut av nyss angivna innebörd.

De sakkunniga ha föreslagit, att ifrågavarande lärare vid tillämpning av det nya reglementet skall anses inneha ordinarie tjänst men att lönen skall vederbörligen reduceras, om tjänsten ej kan förenas med full tjänstgöring, samt att läraren, om han vid själva ikraftträdandet eljest skulle lida löne- minskning, skall av huvudmannen erhålla personlig lönefyllnad, beräknad enligt vissa grunder, att utgå med oförändrat belopp så länge läraren innehar samma tjänst. Personalorganisationerna ha önskat, att full lön skulle få utgå oberoende av tjänstgöringsskyldighetens omfattning. För en sådan anordning föreligga emellertid enligt min mening inga bärande skäl, varför jag icke kan tillstyrka densamma. Vad vidare angår frågan om personlig lönefyllnad, anser jag i likhet med de sakkunniga och remissmyndigheterna, att sådan bör av huvudmannen utbetalas, därest läraren eljest skulle vid övergången till det nya reglementet vidkännas minskning i sin behållna dåvarande inkomst; vid denna jämförelse bör emellertid den dåvarande in-

komsten, såsom de sakkunniga anfört, tagas i betraktande endast i den mån läraren icke enligt sina omedelbart före övergången gällande anställningsvillkor var skyldig att vidkännas minskning i densamma. Vad angår konstruktionen av den personliga lönefyllnaden, anser jag mig böra biträda det förslag, som framställts av statskontoret och statens lönenämnd. Därest det i något fall kan konstateras, att annan lärare än som enligt det föregående har möjlighet att erhålla ordinarie anställning — och sålunda även, om han så önskar, att kvarstå på hittillsvarande avlöningsbestämmelser — av vederbörande kommun tillförsäkrats vissa avlöningsförmåner utan skyldighet att underkasta sig omreglering av dessa, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter prövning av föreliggande omständigheter besluta om de särskilda övergångsbestämmelser, som i anledning därav kunna erfordras; kostnaderna för dylika övergångsanordningar böra självfallet bäras av vederbörande huvudman.

I detta sammanhang må slutligen framhållas, att såsom villkor för huvudmannens rätt till statsbidrag bör gälla, att denne i förekommande fall utgiva läraren enligt statliga bestämmelser tillkommande personlig lönefyllnad men ej lönetillskott därutöver, samt att huvudmannen beträffande lärare, vilken kvarstår på äldre bestämmelser, underlåter att vidtaga åtgärder för genomförande av löne- eller pensionsförhöjningar, som ej äro med bindande verkan tillförsäkrade vederbörande vid tidpunkten för löneregleringen.

Punkterna 5 och 6. Övergångsbestämmelserna under dessa punkter avse lönegradsplacering m. m. av lärare i manlig och kvinnlig slöjd. I anslutning till bestämmelserna ha de sakkunniga anfört följande.

Beträffande lärare i *manlig slöjd* har det uppstått tvekan, i vilka fall de skola anses ha högre eller lägre kompetens. Svenska facklärarförbundet har framfört önskemålet att alla slöjdlärare med minst fem års anställning som slöjdlärare före ikraftträdandet skulle anses ha den högre kompetensen. De sakkunniga vilja framhålla att de sakkunniga ansett, att den högre kompetensen endast borde komma i fråga beträffande lärare med en verkligt gedigen yrkes- och lärarutbildning. Icke minst med tanke på lönegradsplaceringen i kvinnlig slöjd böra villkoren för högre kompetens ej ställas för låga. De sakkunniga inse emellertid, att man icke lämpligen av slöjdlärare med mångårig lärartjänstgöring kan uppställa samma formella krav som å yngre lärare. I samband med reglementets ikraftträdande torde därför vissa övergångsföreskrifter böra utfärdas. Dessa böra emellertid gälla endast för lärare med en jämförelsevis långvarig anställningstid. De sakkunniga förorda att denna tid fastställes till åtta år eller samma tid som de sakkunniga under punkt 6 förorda för vissa lärarinnor i kvinnlig slöjd. Vidare bör uppställas krav på att läraren har fullgod yrkesutbildning i den slöjdart tjänsten avser samt att läraren visat framstående skicklighet som lärare. Däremot böra för dessa lärare kraven på viss allmänbildning ådagalagd genom prov, utbildning även i annan slöjdart, kurs i teckning och genomgång av slöjdkurser m. m. ej upprätthållas. Det bör lämpligen ankomma på skolöverstyrelsen att pröva behörigheten i dessa fall.

Under punkt 4 ha de sakkunniga föreslagit, att innehavare av »reglerade» tjänster vid folkskola, fortsättningsskola eller folkhögskola automatiskt skulle övergå å reglementet som ordinarie, där de ej anmäla, att de ej önska övergå å reglementet. På grund härav har en omarbetning av de

med tillämpning av det nya lönesystemets bestämmelser rörande lönegradernas konstruktion med avseende å löneklasser (lönerum) och rörande löneklassplacering och löneklassuppflyttning. Omräkningen skulle däremot i regel icke grunda sig på de anställningsformer, lönegradsplaceringar och regler för vikariatslöneförordnande, som nu äro i tillämpning, utan på den anställningsform etc., som för tjänstemannen verkligen tillämpats under varje särskild tidsperiod; för att en omräkning skulle kunna genomföras, som samtidigt grundades på dittills tillämpade lönegradsplaceringar och det nya lönesystemets lönegradskonstruktion, meddelades föreskrift vilken ny lönegrad som skulle anses motsvara viss äldre lönegrad. I några fall skulle emellertid omräkningen grundas å andra anställningsformer och lönegrader än som i verkligheten tillämpats. Detta var exempelvis fallet beträffande den som innehaft furirsbeställning och kom även att gälla beträffande den, som innehaft anställning, för vilken anställningsform och lönegradsplacering numera regleras genom 1947 års kungörelse angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal.

Den andra av principerna (»översättningsregeln») innebar, att man skulle bestämma tjänstemannens löneklassplacering med utgångspunkt från den placering i löneklass (lönerum) han i verkligheten hade närmast före löne-regleringens genomförande. Vissa modifikationer, för vilka här icke torde behöva redogöras, gällde även i denna huvudregel.

Det må nämnas, att en tillämpning av den förra principen ansågs påkallad ej endast för bestämnade av tjänstemannens löneklass (lönerums-) placering omedelbart efter Saars ikraftträdande. Enligt Saar må i viss omfattning löneklassplaceringen vid tjänstetillträde bestämmas med hänsyn till en tjänst, vilken vederbörande innehaft, icke omedelbart före den nya tjänsten utan tidigare, och omräkningsproceduren medför, att hänsyn även kan tagas till en tjänst, som vederbörande innehaft och frånträtt före Saars ikraftträdande.

Enligt de sakkunnigas förslag skall löneturen efter övergång till det nya reglementet bestämmas enligt olika regler, då fråga är om lärare, som omedelbart före reglementets ikraftträdande inneha ordinarie eller icke-ordinarie tjänster vid statliga eller högre kommunala skolor, respektive i andra fall. I den förstnämnda gruppen av fall skall en »översättningsregel» (punkt 7) tillämpas, något som icke är möjligt för den sistnämnda gruppen, för vilken i stället skall ske en retroaktiv tillämpning av det nya avlöningsreglementets lönetursbestämmelser (punkt 8). Dylig omräkning skall däremot icke ske för den förstnämnda gruppen.

I anslutning härtill anföra de sakkunniga.

Vid 1947 års allmänna löne-reglering beslöts en allmän omprövning av statstjänstemännens löneklassplaceringar med retroaktiv tillämpning av det nya lönesystemet, såvida detta medförde en gynnsammare löneklassplacering. För övningslärarna medför en sådan bestämmelse avsevärda svårigheter med hänsyn till deras speciella tjänstgöringsförhållanden. I sitt första förslag till övergångsbestämmelser hade de sakkunniga på grund härav föreslagit föreskrifter för att för flertalet lärare undvika en sådan omprövning.

För ordinarie och extra ordinarie lärare vid statliga och högre kommunala skolor bör i varje fall en retroaktiv tillämpning av reglementet kunna undvikas. Särskilt för de lärare, som övergångsvis erhålla en högre lönegrad än den i reglementet angivna, är en sådan omprövning knappast motiverad, om därigenom i något fall en gynnsammare löneklassplacering skulle erhållas.

Beträffande punkt 8 innebär sakkunnigförslaget, att omräkningen av löneturen skall grundas å de lönegrader, som enligt reglementet skulle ha gällt för respektive anställningar. Vidare meddelas bestämmelser för klarläggande av vilken anställningsform läraren under olika tidsperioder skall anses ha innehaft. Jag kan i stort sett tillstyrka det framlagda förslaget men förutsätter, att det före reglementet skall undergå överarbetning och att därvid skall, i den mån så finnes påkallat, beaktas vad skolöverstyrelsen och personalorganisationerna anfört i sina yttranden.

Punkt 10. Enligt förslaget skall lärare vid folkskola eller fortsättningskola, som på grund av tidigare gällande bestämmelser ägt uppbära barn-tillägg, icke äga bibehålla sådant tillägg efter övergång till reglementet. Annan lärare skall däremot äga övergångsvis uppbära barn-tillägg enligt de före reglementets ikraftträdande gällande grunderna. Beträffande den förra kategorien lärare ha de sakkunniga framhållit, att de genom löne-regleringen övergå från oreglerad till reglerad avlöning.

Statens lönenämnd har ansett, att barn-tillägg icke borde efter reglementets ikraftträdande utgå till någon kategori övningslärare.

Med hänsyn till vad jag i det föregående förordat i fråga om personliga löneförmåner, anser jag mig kunna biträda de sakkunnigas förslag såtillvida, att barn-tillägg bör få utgå till övningslärare vid statliga och högre kommunala skolor i samma omfattning som till tjänsteman, å vilken Saar eller Arf erhållit tillämpning. Barn-tillägget blir i enlighet härmed avvecklat senast år 1955, varigenom beaktas vissa av riksdagens revisorer i deras senast avgivna berättelse uttalade önskemål.

I detta sammanhang må slutligen nämnas, att skolöverstyrelsen, Svenska facklärarförbundet, Musiklärarnas riksförbund och Svenska gymnastiksällskapet föreslagit, att lärare, vilken nu har förskottslön och i fortsättningen skulle erhålla lön i efterskott, i samband med övergången berättigas erhålla s. k. övergångslön. Härvid har erinrats om att i samband med folkskolans löne-reglering 1937 de folk- och småskollärare, som uppburit förskottslöner, tillerkändes en övergångslön av statsmedel, vilken gjorde övergången från förskottslön till efterskottslön omärklig för lärarna (kungörelsen 1937: 901, punkt 5). Det sålunda framställda förslaget anser jag mig kunna biträda.

4. Detaljbestämmelserna i avlöningsreglementet för kyrkomusiker.

1 §.

Reglementet skall, såsom i det föregående anförts, äga tillämpning å följande slag av kyrkomusiker, nämligen organister, biträdande kyrkomusiker, kantorer och orgelspelare, som avses i kyrkomusikerstadgan. I anslutning härtill kan förtjäna nämnas, att något ovillkorligt hinder att inrätta även andra slag av kyrkomusikertjänster icke avsetts skola gälla; för sådana andra kyrkomusiker bliva emellertid reglementsbestämmelserna icke tillämpliga.

4 §.

I 12 § Saar och 8 § Arf stadgas, att tjänsteman (lärare) är skyldig att underkasta sig läkarundersökning enligt vad därom särskilt stadgas. Beträffande kyrkomusiker ha de sakkunniga intagit ett motsvarande stadgande i denna paragraf.

Skolöverstyrelsen har anfört, att föreskriften om kyrkomusikers skyldighet att underkasta sig läkarundersökning närmast vore av stadgekarakter och lämpligen borde inarbetas i kyrkomusikerstadgan.

För egen del biträder jag de sakkunnigas förslag på denna punkt. I och för sig kunna visserligen skäl anföras för att i avlöningsreglementet endast medtaga rena avlöningsbestämmelser, men i sådant fall böra lämpligen sådana bestämmelser om tjänstemännens skyldigheter m. m., som äro av den här avsedda generella innebörden, inflyta i en författning av mera allmän natur och icke splittras upp på de särskilda stadgorna och instruktionerna. Så länge en dylik allmän författning saknas, bör bestämmelsen ifråga meddelas i avlöningsreglementet på samma sätt som skett för övriga befattningshavare med statligt reglerade anställnings- samt avlönings- och pensionsförhållanden.

6 §.

Denna paragraf överensstämmer i sak helt med 18 § Saar. Beträffande 1 mom. andra stycket framhålla de sakkunniga, att av detta stadgande jämfört med vissa bestämmelser, som enligt de sakkunnigas förslag skola inflyta i kyrkomusikerstadgan, framgår, att förbud genomföres för organist att mottaga ersättning för tjänstgöring vid sådan förrättning, som åligger organisten och har avseende å den egna församlingen eller någon dess medlem. Jag biträder de sakkunnigas förslag härom.

7 §.

Enligt 19 § Saar och tilläggsbestämmelserna till nämnda reglemente gäller för icke-statliga befattningshavare att, om vederbörande uppbär livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkesjukdomar på grund av arbete i statlig eller kommunal tjänst, lönen skall nedsättas med motsvarande belopp, såvida ej Kungl. Maj:t på särskild framställning annat medger. Motsvarande bestämmelse finnes för folkskolans lärarpersonal meddelad i 12 § 4 mom. Arf. En dylik föreskrift saknas däremot i förslaget till avlöningsreglemente för kyrkomusiker. Då en bestämmelse av denna innebörd bör meddelas även för kyrkomusiker, vill jag, med biträdande av ett av skolöverstyrelsen härom framställt förslag, förorda att reglementsförslaget kompletteras med en dylik bestämmelse.

8 §.

I 1 mom. av denna paragraf ha de sakkunniga intagit en tabell, angivande lönegradsplaceringen av organisterna. I anslutning härtill anföra de sakkunniga.

Lönegradsplaceringen av statliga befattningshavare blir, såvitt gäller ordinarie och högre extra ordinarie tjänstemän, bekantgjord framför allt genom att personalförteckningarna för de särskilda verken intagas i statsliggaren. Lönegradsplaceringen av de lägre extra ordinarie tjänstemännen framgår, såvitt gäller de mera allmänt förekommande slagen av dylika tjänstemän, av en författning, som finnes intagen i bihanget till statsliggaren, och beträffande övriga tjänstemän av särskilda kungl. brev, som återgivas i statsliggaren under vederbörande verk.

Den av riksdagen beslutade lönegradsplaceringen av organisterna måste fastställas genom beslut av Kungl. Maj:t. Detta beslut kan expedieras antingen i form av brev till vederbörande myndigheter — såsom skett beträffande exempelvis de högre kommunala skolorna, sinnesslöskolorna, hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna — eller genom författning, som intages i Svensk författningssamling. Med hänsyn till den mycket ringa grad av allmän kännedom som tillkommer ett kungl. brev till domkapiteln (vilka väl i detta fall borde vara adressat), anse de sakkunniga att lönegradsplaceringen bör intagas i en författning. Lämpligaste författningen för detta ändamål synes utan tvekan vara avlöningsreglementet. De sakkunniga ha intagit en tabell över lönegradsplaceringarna i förevarande paragraf.

För egen del vill jag icke i och för sig rikta någon erinran mot att lönegraderna angivas i reglementet. Enligt min mening bör emellertid frågan om den ordning, i vilken lönegraderna för olika tjänstemän med avlöning enligt statliga bestämmelser böra bekantgöras, närmare övervägas inom det blivande civildepartementet.

Beträffande bestämmelsernas sakinnehåll har skolöverstyrelsen uttalat, att den föreslagna lönegraden för ordinarie och extra ordinarie organister utan full kompetens syntes väl hög, om man beaktade betydelsen för skolväsendet av att rekryteringen till musiklärartjänsterna icke försvårades. Jag biträder emellertid på denna punkt sakkunnigförslaget, vilket, såvitt jag kan finna, överensstämmer med 1949 års riksdagsbeslut i ämnet och enligt min uppfattning innefattar en skäligen avvägning av löneförmånerna med beaktande av olikheten i arbetsuppgifter för organister och musiklärare i skolorna.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 26 § 1 mom. andra stycket Saar och 13 § 4 mom. Arf.

I 4 och 5 mom. ha intagits vissa särskilda bestämmelser om bestämmandet av lön. I detta hänseende bilda de ordinarie organisttjänsterna med undantag av domkyrkoorganisttjänsterna en grupp för sig. De äro alltid förenade med full tjänstgöring, och vid dem utgår därför alltid den i löneplansförordningen angivna lönen utan reduktion. Domkyrkoorganisttjänsterna skola visserligen alltid vara ordinarie, men de äro icke alltid förenade med full tjänstgöring; vid dessa tjänster liksom vid de icke-ordinarie organisttjänsterna utgår lönen med belopp, som står i direkt proportion till veckotimtalet. Övergångsvis kommer det sistnämnda att gälla även beträffande vissa ordinarie vanliga organister, nämligen dem, vilkas tjänster efter ikraftträdandet av den nya organisationen bliva extra ordinarie på grund av att veckotimtalet ej uppgår till 30, men som före ikraftträdandet voro ordinarie och som därför få behålla ett personligt ordinarieskap.

Enligt 6 mom. skall organist, vars tjänstgöring omfattar mer än 30 veckotimmar, för den del av tjänstgöringen, som överstiger 30 veckotimmar, uppbära särskild ersättning i form av arvode. Har organisten fyllnadstjänstgöring, och motsvarar hans kyrkomusikaliska verksamhet högst 30 veckotimmar, utgår arvodet med det belopp, som skulle ha utgått om organisten varit musiklärare vid skolan i motsvarande anställningsform och med en tjänstgöring per vecka motsvarande den sammanlagda tjänstgöringen å organisttjänsten, dock att arvodet skall beräknas efter den ortsgrupp, till vilken organistens stationeringsort är hänförd. I andra fall utgår arvode i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Såsom av det föregående framgår, innebär de sakkunnigas förslag beträffande övningslärarens s. k. tilläggstimmar i första hand, att ersättning härför skall utgå i form av arvode efter lägsta löneklassen för extra ordinarie lärare. De sakkunniga ha dock förklarat sig kunna, ehuru med viss tvekan, förorda, att ordinarie eller extra ordinarie övningslärare må åtnjuta arvode för tilläggstimmar efter den löneklass läraren tillhör, dock ej efter högre löneklass än den näst högsta löneklassen för motsvarande extra ordinarie lärare. Då extra ordinarie övningslärare i musik skulle placeras i lönegrad Ce 20 eller, vid folk- eller småskoleseminarium, i lönegrad Ce 23, skulle vid genomförande av sistnämnda förslag det arvode, om vilket här är fråga, kunna utgå efter högst 22 respektive 25 löneklassen.

Centralstyrelsen för Sveriges allmänna organist- och kantorsförening har, under erinran att kyrkomusiker skall vara skyldig att utöver full tjänstgöring — 30 veckotimmar — åtaga sig ytterligare högst fyra veckotimmar, hemställt att, då ovillkorlig tjänstgöringsskyldighet härvid ålåge vederbörande, arvodet skulle få utgå efter vederbörandes för tillfället innehavda löneklass.

I det föregående har jag avstyrkt bifall till ett motsvarande yrkande, vilket framställts för övningslärarens vidkommande. Jag anser ej heller, att den av Centralstyrelsen för Sveriges allmänna organist- och kantorsförening gjorda hemställan bör vinna bifall. Såsom ytterligare skäl häremot vill jag framhålla, dels att det antal veckotimmar organistens kyrkomusikaliska tjänstgöring skall anses omfatta måste bestämmas uppskattningsvis, dels att de hållpunkter för denna uppskattning, som 1949 års principbeslut lämnar, få anses vara förmånliga för befattningshavarna, dels ock att organisten för sådan fyllnadstjänstgöring i skola, som ifrågakommer inom ramen för full tjänstgöring, i allmänhet kommer att erhålla högre ersättning än som skulle tillkommit honom om han varit anställd som övningslärare. Jag biträder alltså de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende. Vad timarvodenas belopp beträffar, hänvisar jag till vad jag anfört vid behandlingen av 28 § i de sakkunnigas förslag till avlöningsreglemente för övningslärare.

9—12 §§.

De grundläggande bestämmelser om löneklassplacering, som innefattas i 9 § 1 och 2 mom., överensstämmer i sak helt med dem, som innefattas i 21 § Saar.

I 9 § 3 mom., vartill motsvarighet saknas i Saar, ges en föreskrift att beslut om placering och uppflyttning i löneklass eller lönerum skall meddelas av vederbörande domkapitel. De sakkunniga ha ansett lämpligast att lägga ansvaret för dessa beslut på centralorganen i stället för på de löneutbetalande pastoratskyrkoråden, som eljest synas ha bort ombesörja ifrågasvarande uppgifter. Jag kan biträda de sakkunnigas förslag härom; föreskriften bör emellertid icke inflyta i reglementet utan i tilläggsbestämmelserna till detta.

I 10 § föreskrives endast, att 22 och 23 §§ i Saar — d. v. s. de paragrafer som innehålla de besvärligaste löneklassplaceringsreglerna — skola äga motsvarande tillämpning beträffande organister. Härom anföra de sakkunniga.

De sakkunniga ha genomgående sökt undvika att förklara bestämmelser i andra avlöningsreglementen tillämpliga å kyrkomusiker. De bestämmelser, som böra vara desamma för kyrkomusikerna som för andra tjänstemannagrupper, ha i stället i sin helhet intagits i det förevarande avlöningsreglementet. På nu ifrågasvarande punkt föreligger emellertid ett avsteg från angivna princip, i det här endast givits en hänvisning. Avsteget har ansetts önskvärdt med hänsyn till omfattningen av de ifrågasvarande bestämmelserna i Saar. Det har ansetts möjliggjort därigenom, att ansvaret för all löneklassplacering förlagts till domkapitlen, vilka redan tillämpa Saar beträffande sina egna tjänstemän.

Vad de sakkunniga föreslagit i detta avseende föranleder, såsom jag redan i annat sammanhang angivit, icke erinran från min sida.

Under 11 och 12 §§ innefattar reglementsförslaget bestämmelser motsvarande dem, som finnas i 24 och 25 §§ Saar. Statskontoret har uttalat, att det syntes vara tillfyllest med en hänvisning till de bestämmelser i ämnet, som finnas i Saar. För egen del anser jag emellertid sakkunnigförslaget i denna del kunna godtagas.

13 §.

I sak överensstämma 1—3 mom. av denna paragraf med 27 § Saar.

4 mom. innehåller vissa specialbestämmelser, till vilka saknas motsvarighet i Saar. De sakkunniga ha ansett dessa bestämmelser motiverade av organisttjänsternas säregna karaktär och härom anfört följande.

Den kyrkomusikaliska verksamhet, som utgör huvuddelen av arbetsuppgifterna å en organisttjänst, har av naturliga skäl sin tyngdpunkt förlagd till sön- och helgdagar. Ur tjänstledighetssynpunkt äro därför veckans alla dagar ej likvärdiga. Detta har ingen betydelse vid längre tjänstledigheter men däremot vid korta sådana. Variationstiden omfattar en vecka. Till de variationer, som på grund av speciella helgdagar kunna uppkomma mellan olika veckor, synes någon hänsyn ej kunna eller böra tagas. Däremot framträda de uppkommande orättvisorna med skärpa, om tjänstledighet omfattar mindre tid än en vecka. Lärlönesakkunniga ha ansett sig böra föreslå en specialbestämmelse för dylikt fall och givit denna bestämmelse den innebörden, att vid sådan kortare tjänstledighet varje sön- eller helgdag skall i avdragshänseende motsvara två dagar. Detta betyder, att om i en vecka utan extra helgdag organisten åtnjuter tjänstledighet under lördag och söndag

skall han vidkännas avdrag för tre dagar. Åtnjuter han i samband med påsken ledighet från och med skärtorsdagen till och med annandag påsk (= 5 dagar), skall han vidkännas avdrag för $(1 + 2 + 1 + 2 + 2 =)$ 8 dagar.

Centralstyrelsen för Sveriges allmänna organist- och kantorsförening har ansett bärande skäl för de föreslagna specialbestämmelserna saknas i och med att veckotimberäkning lagts till grund för kyrkomusikernas avlöning. De olika tjänsteuppgifterna komme i regel att fördelas på olika veckodagar, varvid det även kunde förekomma att vissa vardagar bleve mer belastade än sön- och helgdagar. Något liknande stadgande syntes icke gälla för andra tjänstemannagrupper, för vilka en viss ojämnhet i tjänstgöringen kunde påvisas.

För egen del vill jag till en början framhålla, att den fråga, som de sakkunniga här behandlat för kyrkomusikernas del, mera generellt uttryckt avser, om och i vad mån tjänstledighetsavdragen böra avpassas efter den arbetsprestation, som normalt skulle ha fullgjorts under den tid ledigheten avser, i stället för efter längden av den tid under vilken tjänstledighet åtnjutes. Till denna mera generella fråga är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag vill emellertid framhålla, att spørsmålet om en anpassning efter utebliven arbetsprestation givetvis intimt sammanhänger med spørsmålet, i vad mån tjänstledighetsavdrag verkställas även för sådana under ledighetsperioden infallande dagar, under vilka arbete normalt ej skulle ha fullgjorts. Med hänsyn till det anförda synes det tveksamt, om den av de sakkunniga förordade regeln bör införas utan att frågan mera ingående övervägts än som här varit möjligt. Då därtill kommer, att visst fog torde finnas för det från personalhåll gjorda uttalandet, att organisternas göromål kunna ha lika stor omfattning å vardagar som å sön- och helgdagar, eller rentav större omfattning å de förra än å de senare, anser jag tillräckliga skäl för närvarande saknas att nu införa de av de sakkunniga föreslagna specialbestämmelserna. Jag har emellertid för avsikt att ägna förevarande spørsmål fortsatt uppmärksamhet och att, om anledning därtill visar sig finnas, för Kungl. Maj:t framlägga de förslag i ämnet, som kunna befinnas motiverade.

14 §.

Beträffande denna paragraf, som innehåller bestämmelser om de fall, då löneavdrag skola tillämpas m. m., erinrar skolöverstyrelsen, att i de sakkunnigas förslag till avlöningsreglemente för övningslärare intagits en bestämmelse enligt vilken med oavkortad lön vid tjänstledighet avses den lön, som utgår med hänsyn till omfattningen av den med tjänsten förbundna tjänstgöringen; en motsvarande bestämmelse syntes böra införas även beträffande organisterna. Jag förordar, att så sker.

Skolöverstyrelsen har vidare förklarat sig utgå från att med uttrycket »viss uppgift eller befattning enligt kyrkomusikerstadgan» i 14 § I, punkt 5 även avsåges fyllnadstjänstgöring vid skola, och att sålunda lön med B-avdrag borde kunna erhållas för iakttagelser, studier eller arbete, som avsåge tjänstgöring som musiklärare. Enligt vad jag inhämtat överens-

stämmer detta med de sakkunnigas uppfattning, och för egen del anser jag mig kunna dela denna.

15 §.

De i denna paragraf meddelade semesterbestämmelserna överensstämma sakligt sett med bestämmelserna i 29 § Saar, dock att i förevarande paragraf även intagits en föreskrift om att organist med fyllnadstjänstgöring må erhålla semester endast å tid, då vikarie å fyllnadstjänstgöringen icke behöver förordnas. Ett dylikt tillägg är även enligt min mening erforderligt, varför jag kan tillstyrka sakkunnigförslaget.

17 §.

De sakkunniga framhålla, att reglerna om ersättning vid vikariat icke kunnat utformas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i Saar, framför allt med hänsyn till de stora variationerna i de med organisttjänsterna förenade arbetsuppgifternas karaktär (kyrkomusikalisk verksamhet jämte lärartjänstgöring) och omfattning. När det gällde organisttjänst med fyllnadstjänstgöring, måste ersättningen till och med bliva beroende av vilken tid på året, vikariatet omfattar. Dessutom måste alldeles särskilda regler gälla vid kortare vikariat än en vecka.

I reglementsförslaget skiljes mellan tre huvudfall av vikariat, nämligen dels då förordnande ledigförklarats som vikariatslöneförordnande, dels då förordnandet att som vikarie uppehålla organisttjänst omfattar högst tre dagar, dels övriga fall. Bestämmelserna innebära i huvudsak följande.

1. I de fall, då förordnande ledigförklarats som vikariatslöneförordnande, skall, om den förordnande är behörig att anställas som extra ordinarie organist, alltefter det han innehar lönegradsplacerad tjänst eller ej tillämpas vikariatslön eller anställning som extra organist; om den förordnade ej äger behörighet för anställning som extra ordinarie organist, skall han anställas mot arvode.

2. Då förordnande att som vikarie uppehålla organisttjänst omfattar högst sex dagar, skall den förordnade uppbära dagarvode för de i tjänsten ingående kyrkliga uppgifterna enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser och i förekommande fall uppbära ersättning för fyllnadstjänstgöring enligt vad som i övrigt är bestämt rörande timarvode vid skolorna.

3. I övriga fall av vikariat å organisttjänst skall vikarie, om han är ordinarie eller extra ordinarie organist, åtnjuta avlöningsförmåner i likhet med innehavare av den uppehållna tjänsten, och eljest, där ej annat följer av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, anställas som extra eller, vid bristande behörighet därtill, anställas mot arvode enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

I övrigt innehåller paragrafen särskilda bestämmelser för de fall, där förordnande å organisttjänst, i vilken ingår fyllnadstjänstgöring, icke omfattar denna tjänstgöring eller endast en del av densamma eller enbart omfattar fyllnadstjänstgöring eller del därav, ävensom för de fall, där förord-

nande å domkyrkoorganisttjänst icke omfattar de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist eller enbart omfattar dessa särskilda åligganden.

Med anledning bl. a. av i remissyttrandena framlagda förslag torde vissa jämkningar av närmast formell natur böra vidtagas i förslaget. I övrigt anser jag mig kunna biträda de sakkunnigas förslag. Statskontoret har ifrågasatt om icke fall av den i det föregående under 3 behandlade typen och vid vilka vederbörande är ordinarie eller extra ordinarie organist med förordnande som domkyrkoorganist, borde behandlas enligt vikariatsersättningsprinciperna i Saar; för egen del vill jag emellertid icke ifrågasätta någon saklig ändring på denna punkt i sakkunnigförslaget.

18 §.

Såsom i annat sammanhang anförts böra de i denna paragraf intagna materiella bestämmelserna angående ersättning vid resor ersättas med hänvisningar till särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

21—28 §§.

De sakkunnigas förslag i fråga om sjukvård m. m. innebär, att organisterna — i likhet med lärarna vid de högre kommunala skolorna, vid sinner-slöskolorna och vid folkskolan — själva skola bestrida sina kostnader för läkarvård och läkemedel m. m. intill ett belopp av 100 kronor per år. I den mån organist skall ersättas för kostnader för läkarvård och läkemedel m. m., skall sådan ersättning bestridas i samma ordning som gäller i fråga om hans kontanta löneförmåner.

Jag tillstyrker, att bestämmelserna i ämnet erhålla den innebörd de sakkunniga angivit.

29 §.

Då begravningshjälpen enligt det statliga lönesystemet numera är 500 kronor, torde detta belopp böra utgå även för organister.

Skolöverstyrelsen har erinrat, att enligt de sakkunnigas förslag till avlöningsreglemente för övningslärare den förhöjda begravningshjälpen skall beräknas med hänsyn till löneklasslönen vid full tjänstgöring, även om lärarens undervisningsskyldighet var av mindre omfattning; detsamma borde även gälla för organister, och överstyrelsen utginge från att föreskrift här-om intoges i tilläggsbestämmelserna till reglementet.

För egen del har jag, såsom av det föregående framgår, icke ansett mig böra biträda det av de sakkunniga framlagda förslaget beträffande förhöjd begravningshjälp efter avliden övningslärare, till den del förslaget skiljer sig från vad i allmänhet gäller om beräkning av förhöjd begravningshjälp. Jag anser ej heller, att dylik avvikelse från det allmänna statliga lönesystemet nu bör införas för organisternas vidkommande.

Emellertid bör, i anslutning till vad skolöverstyrelsen anfört, 1 mom. andra stycket i denna paragraf erhålla samma utformning som 35 § andra stycket Arf.

30 och 31 §§.

Reglementsförslaget 30 § överensstämmer i sak med 50 § Saar. I 2 mom., som medger att utbetalning må grundas på preliminär beräkning, ha de sakkunniga dock vidtagit en ändring. Det har synts de sakkunniga onödigt att för detta fall, då utbetalningsmyndigheten är pastoratskyrkorådet, vilket icke utbetalar lön till något större antal befattningshavare, medgiva, att vid den preliminära beräkningen hänsyn icke alls tages till den löpande kalendermånaden; därest preliminär beräkning skall komma till användning, måste den enligt sakkunnigförslaget alltid avse förhållandena intill viss dag i den löpande kalendermånaden. För egen del anser jag, även om vissa skäl kunna anföras för de sakkunnigas förslag, icke erforderligt att på denna punkt införa annan ordning än som gäller för statstjänstemännen; sakkunnigförslaget bör sålunda på denna punkt jämkas till överensstämmelse med Saar.

I anslutning till 31 §, vilken saknar motsvarighet i Saar och är föranledd av vissa för organisttjänsterna speciella förhållanden, anföra de sakkunniga följande.

I 1 mom. fastslås, att de kontanta löneförmånerna alltid skola i sin helhet utbetalas av pastoratet, även om fyllnadstjänstgöring ingår i organisttjänsten. I och för sig kunde detta anses självklart, eftersom fyllnadstjänstgöring aldrig kan beröva organisttjänsten dess karaktär av en enhetlig kyrkomusikalisk tjänst. Ett uttryckligt stadgande av angiven innebörd har dock ansetts lämpligt. Det enda undantag från denna huvudregel, som kan förekomma, har påpekats i andra stycket av detta moment. Det avser det fall, då organisttjänst med fyllnadstjänstgöring måste uppehållas en vikarie och därvid särskild vikarie förordnas att uppehålla fyllnadstjänstgöringen eller del därav. Att i sådant fall denne vikarie skall erhålla sin lön från skolan framstår såsom helt naturligt och kan kanske knappast sägas vara ett undantag från den i första stycket av momentet angivna huvudregeln. Vikarien å enbart fyllnadstjänstgöring är ju närmast att betrakta som lärare vid skolan och icke vikarie å organisttjänst.

I 2 mom. ges föreskrift om fördelningen mellan församlingen och skolan av kostnaderna för organist med fyllnadstjänstgöring. Huvudregeln fastslår, att kostnaderna skola fördelas efter veckotimtalerna å de olika slagen av tjänstgöring. Viss specialbestämmelse meddelas för det fall, att fyllnadstjänstgöringen fullgöres vid sådan skola, där musiklärartjänsten tillhör en lägre lönegrad än organisttjänsten. Den i detta moment angivna fördelningsprincipen gäller dock ej för alla kostnader. Enligt 4 mom. skola nämligen resekostnads- och traktamentsersättningar, när sådana förekomma, gäldas av pastoratet, då fråga är om kyrkliga tjänstäligganden, och av vederbörande skola, då fråga är om fyllnadstjänstgöring.

Skolöverstyrelsen har förordat, att bestämmelserna om utbetalning och fördelning av avlöning utformas på annat sätt än enligt sakkunnigförslaget, samt härom anført följande.

Bestämmelserna om utbetalning och fördelning av kontanta löneförmåner till organist ha utformats i anslutning till motsvarande av de sakkunniga föreslagna bestämmelser för övningslärare. Som fyllnadstjänstgöring torde därvid räknas även tjänstgöring utöver sammanlagt 34 veckotimmar. I 31 § 2 mom. regleras fördelning mellan skola och pastorat av samtliga avlönings-

förmåner utom resekostnads- och traktamentsersättning. I »samtliga avlöningsförmåner» torde enligt ordalagen få inräknas ersättning för sjukvård samt begravningshjälp, vilket dock knappast kan ha varit avsett. För övningslärare åvila i varje fall kostnaderna för begravningshjälp enbart den skola, där tjänsten är placerad.

Ordinarie och extra ordinarie organister (Ca, Ce 24) tillhöra regelmässigt högre lönegrad än musiklärarna med undantag för ordinarie musiklärare vid folk- och småskoleseminarier. Extra organister samt extra ordinarie och extra biträdande kyrkomusiker kunna dock tillhöra samma lönegrad som eller lägre lönegrad än musiklärare. Då fyllnadstjänstgöring i regel torde fullgöras av ordinarie och extra ordinarie organister måste alltså vanligen 31 § 2 mom. andra meningen tillämpas vid beräkning av skolans andel i kostnaderna. Av uttrycket »musiklärartjänsten» i denna mening framgår icke, om lönegraden för ordinarie eller extra ordinarie musiklärare avses. Efter vilken löneklass ersättningen skall beräknas framgår icke heller. Lämpligen bör ersättning utgå efter den löneklass i den lägre lönegraden, som motsvarar löneklassen i den högre lönegraden.

Uträknandet av skolans andel i kostnaderna för fyllnadstjänstgöring blir ganska omständligt, då sistnämnda stadgande i regel måste tillämpas. Vid kostnadsfördelningen skall enligt det föreslagna stadgandet hänsyn även tagas till timmar utöver 30. Omfattar t. ex. den kyrkliga tjänstgöringen 20 veckotimmar och fyllnadstjänstgöringen 10 veckotimmar, skall skolan svara för $\frac{10}{30}$ av lönen i regel reducerad med hänsyn till den lägre lönegraden och pastoratet för återstoden. Enligt kyrkomusikerutredningens förslag skulle kyrkofonden ersätta pastoratet dess kostnader för fyllnadstjänstgöringen (SOU 1946: 50 s. 44 och 91). Utökas åter fyllnadstjänstgöringen i nämnda exempel till 17 veckotimmar, torde skolan ha att erlægga $\frac{17}{37}$ av lönen, i förekommande fall reducerad med hänsyn till lägre lönegrad, samt $\frac{17}{37}$ av arvodet för 7 tilläggstimmar, medan pastoratet har att svara för återstoden av kostnaderna. Då arvodet i regel är lägre än lönen, bli pastoratets kostnader i det senare fallet lägre än i det förra, oaktat organistens kyrkliga arbete är detsamma. Skall kyrkofonden ersätta pastoratet merkostnaden för fyllnadstjänstgöringen, kommer dock denna vinst att tillfalla kyrkofonden.

Överstyrelsen ifrågasätter lämpligheten av att kostnaderna för organisters fyllnadstjänstgöring regleras på samma sätt som för övningslärare. Organisternas kyrkliga tjänstgöring är nämligen av annan art än deras tjänstgöring som musiklärare. Endast beträffande lön och i förekommande fall kallortstillägg är en fördelning nödvändig. Beträffande timmarvode, som utgår för fyllnadstjänstgöring utöver 30 veckotimmar, är det naturligare, att arvodet utbetalas av vederbörande skola och att skolan ensam svarar för kostnaden härför. I så fall erhålles en viss parallell till kantorstillägget, som utgår utöver lön för full tjänstgöring som lärare. Detta arvode utbetalas av pastoratet och kostnaderna fördelas icke mellan skola och kyrka. Vidare är att märka, att organists fyllnadstjänstgöring i regel torde omfatta mindre än 15 veckotimmar och att, om särskild musiklärare i stället anställdes, denne vanligen skulle få tiuläroanställning. Det synes därför riktigast, att skolan ersätter pastoratet kostnaderna för den fyllnadstjänstgöring, för vilken lön utbetalas, med belopp motsvarande timmarvode för detta antal veckotimmar. För att förenkla beräkningarna bör timmarvode utgå för hela tjänstgöringstiden under terminen utom för tid, då organisten vidkännes C-avdrag å lönen. Beloppet bör däremot ej minskas för tid organisten vidkännes A- eller B-avdrag å lönen. På samma sätt bör ersättning utgå för vikarie å organisttjänsten, om denne även fullgör fyllnadstjänstgöringen.

På grund härav vill överstyrelsen förordna, att 31 § erhåller följande lydelse.

»1 mom. Lön och kallortstillägg å organisttjänst utbetalas i sin helhet av pastoratet, även om fyllnadstjänstgöring ingår i tjänsten. Uppehåller särskild vikarie enbart fyllnadstjänstgöringen, skall dock avlöningen åt denne i sin helhet utbetalas av den skola, där fyllnadstjänstgöringen fullgöres och enligt de för musiklärare gällande grunderna.

Timarvode för fyllnadstjänstgöring enligt 8 § 6 mom. utbetalas av den skola, där tjänstgöringen fullgöres.

2 mom. Utbetalar pastorat enligt 1 mom. lön och i förekommande fall kallortstillägg för fyllnadstjänstgöring, som ingår i organisttjänst, skall den skola, där fyllnadstjänstgöringen fullgöres, ersätta pastoratet kostnaderna härför med belopp motsvarande timarvode till musiklärare för det antal veckotimmar, för vilka lön utgått för fyllnadstjänstgöringen. På samma sätt ersättas kostnaderna för vikarie å tjänsten. För tid, varunder C-avdrag verkställts å lönen, skall dock sådan ersättning ej utgå.

Nämnda ersättning skall av skolan utbetalas vid utgången av varje kalenderhalvår.

3 mom. Resekostnads- och traktamentsersättningar gäldas av pastoratet, då fråga är om kyrkliga tjänståligganden, samt av vederbörande skola, då fråga är om fyllnadstjänstgöring.»

För egen del anser jag i likhet med skolöverstyrelsen, att timarvode för fyllnadstjänstgöring enligt 8 § 6 mom. — fyllnadstjänstgöring utöver 30 veckotimmars sammanlagd tjänstgöring — lämpligen bör direkt utbetalas av den skola, där tjänstgöringen fullgöres. Vidare synas kostnaderna för förflyttning, sjukvård och begravningshjälp böra helt gäldas av de kyrkliga kommunerna. Därest fyllnadstjänstgöring ej förekommit, skulle nämligen dessa förmåner ändock ha utgått med samma belopp eller — beträffande begravningshjälpen — med i det närmaste lika stort belopp. I övrigt anser jag däremot tillräckliga skäl saknas för att frångå de sakkunnigas förslag. Vad beträffar formen för meddelandet av ifrågavarande bestämmelser hänvisar jag emellertid till vad jag därom anfört i det föregående. Vid bestämmelsernas definitiva utformning torde lämpligen närmare föreskrift böra meddelas om den anställningsform och löneklass, efter vilken kyrkofondens ersättning enligt det här i 2 mom. andra meningen införda stadgandet skall beräknas.

35 §.

Beträffande de sakkunnigas förslag under denna paragraf har skolöverstyrelsen anmärkt, att kantorstillägget lämpligen bör fastställas till visst belopp för kalendermånad — ej för år — i anslutning till andra lönebelopp enligt statens löneplansförordning. Månadsbeloppet för varje veckotimme borde jämkas till närmaste hela krontal eller, om det slutade på 50 öre, till närmast högre krontal, och dagbelopp borde, om det icke slutade å femtal ören, jämkas till närmaste femtal. För egen del förordar jag, att de av skolöverstyrelsen föreslagna jämkningarna vidtagas, varigenom de av Kungl. Maj:t fastställda tabellerna över månads- och daglöner inklusive förhöjning motsvarande rörligt tillägg kunna användas som utgångspunkt för beräkningen.

36 §.

I sitt betänkande i kyrkomusikerfrågan av den 1 mars 1949 uttalade lärarlönesakkunniga bl. a. följande.

I sitt blivande förslag till avlöningsreglemente för kyrkomusiker ämna de sakkunniga föreslå föreskriften, att kantor, som förflyttas till annan kantorstjänst, ej skall erhålla kantorstillägg efter lägre veckotimtal än det han hade vid förflyttningen. Vid förflyttning till folk- respektive småskollärartjänst bör kantor äga bibehålla nämnda kantorstillägg ett visst antal år efter förflyttningen.

De åsyftade bestämmelserna ha intagits i 2 mom. av denna paragraf. Enligt momentets första stycke skall kantor erhålla kantorstillägg beräknat på samma veckotimtal, som gällde före förflyttningen, under förutsättning att han förflyttas till annan kantorstjänst med lägre veckotimtal och att han icke själv vållat förflyttningen. Andra stycket reglerar den eventuella rätten till kantorstillägg i fortsättningen för kantor, som utan något sitt förvållande förflyttas till enbart folk- eller småskollärartjänst. Enligt de sakkunnigas förslag må det före förflyttningen utgående kantorstillägget bibehållas, så länge den f. d. kantorn innehar tjänst av samma slag som den, till vilken han blivit förflyttad, dock högst fem år. Den sistnämnda tidsperiodens längd har, enligt vad de sakkunniga anföra, avvägs enbart ur skälighetssynpunkt.

Statens lönenämnd har beträffande föreskriften i 2 mom. andra stycket uttalat, att vissa betänkligheter otvivelaktigt kunde hysas mot att kantor skulle få behålla kantorstillägget under tid efter där avsedd förflyttning; med hänsyn framför allt till att särskild utbildning krävdes för behörighet till tjänst, som berättigade till kantorstillägg, och till att kantorstjänsterna vore mycket särpräglade, ville lönenämnden likväl ej framställa erinran mot den ifrågavarande bestämmelsen.

Skolöverstyrelsen har föreslagit viss omformulering av bestämmelserna i 2 mom.

Centralstyrelsen för Sveriges allmänna organist- och kantorsförening har hemställt, att kantorstillägg jämväl i fall, som avses i 2 mom. andra stycket, finge utgå under återstående tjänstetid.

För egen del har jag, efter vägande mot varandra av de skäl, som tala för och emot den av de sakkunniga föreslagna anordningen, ansett mig kunna tillstyrka, att de sakkunnigas förslag genomföres.

I detta sammanhang må nämnas, att den merkostnad, som kan uppkomma i de fall, då detta stadgande behöver tillämpas, enligt vad som föreslås i särskild proposition denna dag om finansieringen av kyrkomusikerkostnaderna skall bestridas från det på riksstaten upptagna förslagsanslaget till bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor.

38 §.

Enligt lärarlönesakkunnigas förslag till avlöningsreglemente föreligger den skillnaden mellan organister och kantorer, att organist alltid åtnjuter se-

mester å sin tjänst, även om denna är förenad med fyllnadstjänstgöring i skola, under det att kantor åtnjuter ferier i sin lärartjänstgöring och i sin kyrkomusikaliska verksamhet äger erhålla semester. För kantors ferier gälla bestämmelserna i avlöningsreglementet för folkskolan, medan hans rätt till semester i den kyrkomusikaliska gärningen i förevarande paragraf regleras genom bestämmelser, som anknyta till motsvarande bestämmelser för organist.

40 §.

Vid en omformulering av 18 § i enlighet med det förut anförda bör, på sätt statens lönenämnd jämväl framhållit, motsvarande ändring vidtagas i fråga om förevarande paragraf.

45 §.

I enlighet med ett av skolöverstyrelsen framställt förslag böra beträffande sättet för beräkning av arvode till orgelspelare — avrundningsregler m. m. — gälla liknande föreskrifter som i fråga om kantorstillägg.

Beträffande tidpunkten för reglementets ikraftträdande hänvisar jag till vad jag i annat sammanhang därom anført.

Övergångsbestämmelserna.

De sakkunniga framhålla, att utgångspunkten för de sakkunnigas förslag till övergångsbestämmelser varit uppfattningen, att de kyrkomusiker, som övergå på tjänst enligt kyrkomusikerstadgan, automatiskt skola bli underkastade avlöningsreglementet, så att å ena sidan den, å vilken stadgan icke blir tillämplig, icke skall vara underkastad avlöningsreglementet, under det att å andra sidan var och en, å vilken stadgan blir tillämplig, skall vara skyldig att underkasta sig avlöningsreglementets bestämmelser. Mot denna utgångspunkt, till följd av vilken övergångsbestämmelserna till avlöningsreglementet inskränkas högst betydligt, synes mig icke finnas anledning till erinran.

Punkt 1. Denna punkt innehåller erforderlig bestämmelse om beräkningen av lönen för de fall, då en organist övergångsvis blir ordinarie å vad som eljest skall utgöra extra ordinarie organisttjänst.

Punkt 2. De sakkunniga ha i denna punkt av övergångsbestämmelserna intagit en bestämmelse om rätt för den, som övergår å ordinarie eller extra ordinarie organisttjänst eller å extra ordinarie tjänst såsom biträdande kyrkomusiker, att för löneklassplacering taga i beräkning viss tidigare tjänstgöringstid. Bestämmelsen har formulerats så, att den skall medgiva nämnda rätt ej endast åt den, som automatiskt övergår i och med att hans tjänst ombildas, utan även åt sådan kyrkomusiker, som icke för närvarande är innehavare av någon tjänst men erhåller en tjänst i samband med reglementets ikraftträdande. De sakkunniga föreslå i huvudsak, att för löneklassplacering skall få tagas i beräkning all föregående tjänstgöringstid så-

som kyrkomusiker efter avläggandet av vederbörliga examina, dock med avdrag av två år. Därest kyrkomusiker erhåller dispens från viss eller vissa examina, skall avdragstiden ökas till sju år.

Statskontoret har uttalat, att enligt ämbetsverkets mening avdragstiden borde bestämmas till tre i stället för till två år.

Statens lönenämnd har, efter påpekande att de föreslagna reglerna icke oväsentligt skilde sig från vad som eljest brukade medgivas i fråga om löneklassplacering vid löne reglering av förut oreglerade personalgrupper, anför, att lönenämnden ansåge sig kunna tillstyrka de sakkunnigas förslag med hänsyn till de föreliggande särskilda förhållandena — bl. a. den vakantsättning av alla ledigblivande tjänster, som påbjudits i 1947 års lag om kyrkomusiker — och till intresset av att reglerna för inplacering i löneklass i samband med övergången till det nya systemet bleve så enkla som möjligt.

Med hänsyn till de av statens lönenämnd åberopade skälen anser jag i likhet med lönenämnden godtagbart, att löneklassplaceringen vid reglementets ikraftträdande bestämmas på det sätt de sakkunniga föreslagit.

Punkterna 3 och 4. Beträffande de i dessa punkter meddelade bestämmelserna ha de sakkunniga anför, följande.

Även om organisterna genom föreskriften i punkt 3 i många fall erhålla en bättre löneklassplacering än eljest skulle ha kunnat ske, förutse lärarlönesakkunniga, att i ett icke obetydligt antal fall en övergång till det förevarande avlöningsreglementet kommer att medföra löneminskning. Man kan enligt de sakkunnigas mening icke rimligen begära, att de nuvarande fast anställda kyrkomusikerna, som äro lagligen tillförsäkrade sina löneförmåner, skola vara villiga att vidkännas löneminskning i förevarande sammanhang. Det torde vara att antaga, att de i sådant fall hellre välja att kvarstå å nuvarande system. Enligt de sakkunnigas mening är det emellertid av stort intresse, att den nya kyrkomusikerorganisationen så snabbt som möjligt kan genomföras i största möjliga antal distrikt. De sakkunniga föreslå därför, att personligt lönetillägg må få utgå i sådana fall som de angivna, då annars löneminskning skulle uppkomma. Bestämmelser om personligt lönetillägg till ordinarie och extra ordinarie organister ha intagits i tredje punkten av övergångsbestämmelserna.

Utgångspunkten för de sakkunniga vid utformningen av förslaget om personligt lönetillägg har varit, att bestämmelserna måste göras lätta ur administrativ synpunkt. De sakkunniga föreslå, att tillägget i princip bestämmas till skillnadsbeloppet vid ikraftträdandet av de nya författningarna. Det sålunda fastställda beloppet skall sedan icke ändras annat än vid inträffande löneklassuppflyttningar, då tillägget skall minskas med samma belopp, som vinnes genom löneklassuppflyttningen. Ändrade procenttal för dyrtidstillägg, kristillägg, rörligt tillägg o. dyl. eller ändringar i lönebestämmelserna till följd av ökat eller minskat invånarantal i församlingen skola däremot icke inverka på det personliga lönetillägget.

Genom den nyreglering av kyrkomusikertjänsterna, som nu skall ske, komma dessa tjänstemän i åtnjutande av betydande sociala förmåner utom den kontanta lönen. En frau-trädande plats bland dessa förmåner intager pensionsrätten. Många kyrkomusiker äro redan nu tillförsäkrade pension. För dem, som icke nu ha sådan rätt, betyder emellertid nyregleringen en icke oväsentlig förmån utöver de kontanta löneförmånerna. Därest en icke

pensionsberättigad kyrkomusiker skulle få vidkännas en viss minskning av de utgående kontanta löneförmånerna och till följd härav enligt vad nyss sagts böra få uppbära ett personligt lönetillägg, synes det därför berättigat, att han får betala den nytillkomna pensionsrätten med en viss minskning av det personliga lönetillägget. Lärarlönesakkunniga föreslå, att i dylikt fall lönetillägget skall utgå med 75 procent av skillnadsbeloppet.

De skäl, som åberopats för att personligt lönetillägg skall få utgå till organister, ha också giltighet när det gäller kantorer. De sakkunniga föreslå därför i punkt 4 rätt till personligt lönetillägg i vissa fall vid övergång till kantorstjänst. Bestämmelserna äro i sak desamma som beträffande organisterna.

Statskontoret och statens lönenämnd ha framställt invändningar mot de sakkunnigas förslag, såvitt angår personligt lönetillägg åt den, som saknat pensionsrätt före övergången till de nya bestämmelserna. Lönenämnden, till vars uppfattning statskontoret anslutit sig, har uttalat, att det syntes väl-motiverat, att man gjorde ett avdrag, schematiskt motsvarande pensionskostnaden, men att stadgandet i ämnet lämpligen borde utformas så, att vid jämförelsen mellan de kontanta löneförmånerna före och efter löne-regleringen de förstnämnda toges i beaktande allenast till förslagsvis 85 procent.

För egen del anser jag, att bestämmelsen bör utformas i enlighet med de sakkunnigas förslag, dock med de ändringar som myndigheterna angivit.

Enligt andra stycket av 3 punkten övergångsbestämmelserna till reglementsförslaget skulle vid bestämmandet av det personliga lönetillägget iakttagas, att den del av lönen efter ikraftträdandet, som belöper på fyllnadstjänstgöringen, icke skall medräknas. Härom har lönenämnden anfört följande.

Denna bestämmelse kan givetvis väcka betänkligheter. Stadgandet kommer t. ex. att innebära, att en kyrkomusiker, som f. n. har en kontant års-lön av 10 000 kronor samt är tillförsäkrad pension, och som vid övergången erhåller en med fyllnadstjänstgöring förenad organisttjänst, å vilken lönen utgör 12 000 kronor, varav 3 000 kronor belöpa på fyllnadstjänstgöringen och 9 000 kronor på den kyrkomusikaliska verksamheten, erhåller ett personligt lönetillägg å 1 000 kronor, trots att hans sammanlagda löneförmåner öka från 10 000 kronor till 12 000 kronor. Det kan å andra sidan invändas, att mot den angivna löneökningen svarar en ökad tjänstgöringsskyldighet.

Lönenämnden vill erinra om att såväl de sakkunniga som föredragande statsrådet i prop. 1949:199 understrukit lämpligheten av att genom rätt vittgående övergångsordningar påskynda en allmän övergång till det nya systemet. Ett av de viktigaste medlen för att påskynda en allmän övergång synes vara medgivandet av personliga lönetillägg. Med hänsyn till nämnda förhållanden vill lönenämnden icke framställa erinran mot den av lärarlönesakkunniga föreslagna bestämmelsen. Lönenämnden vill påpeka att, därest även den på fyllnadstjänstgöringen belöpande delen av lönen skulle medräknas vid bestämmandet av det personliga lönetillägget, särskilda föreskrifter måste meddelas till förekommande av orättvisor mellan dem, som få fyllnadstjänstgöring omedelbart vid övergången, och dem som först senare erhålla sådan tjänstgöring.

På de av lönenämnden anförda skälen anser jag mig kunna biträda sakkunnigförslaget i denna del.

Det i punkt 4 övergångsbestämmelserna förekommande uttrycket »förenad folkskolläraryr- och kyrkomusikertjänst» torde i enlighet med ett av skolöverstyrelsen gjort påpekande böra utbytas mot »enligt § 27 folkskolestadgan förenad tjänst»; i förenad tjänst kan nämligen ingå småskolläraryr-tjänst.

I detta sammanhang må vidare nämnas att Centralstyrelsen för Sveriges allmänna organist- och kantorsförening uttalat, att det syntes skäligt att nuvarande ordinarie organist, som överginge på sådan motsvarande befattning i den nya organisationen, med vilken ej vore förenad fyllnadstjänstgöring, finge, om han icke avlagt musiklärarexamen men väl innehade högre organistexamen och högre kantorsexamen eller jämförliga äldre examina enligt 1881 års kungörelse angående villkoren för behörighet till organist- och kyrkosångarbefattning, under en övergångstid jämställas med fullt kompetent organist i lönehänseende. För egen del anser jag emellertid tillräcklig anledning icke finnas att medgiva ett så betydande avsteg från reglementsbestämmelserna.

Däremot anser jag mig kunna biträda ett av nämnda centralstyrelse likaledes framlagt förslag, att den som under minst fem år innehåft kantorstjänst och avlagt organistexamen men ej kyrkosångarexamen, genom en särskild övergångsbestämmelse i avlöningshänseende jämställas med kantor, vilken avlagt organist- och kantorsexamen.

Punkt 5. Denna punkt innehåller ett stadgande om ett särskilt villkor för kyrkomusikers övergång å organisttjänst utan ledigförklarande samt om ett undantag från detta villkor. Förslaget har i denna del icke mött erinran i remissyttrandena och kan av mig biträdas.

II. Löneförhållandena för ämneslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor.

Bland de spörsmål, som enligt direktiven för 1941 års lärarlönesakkunnigas arbete skulle upptagas till bedömande av dessa sakkunniga, ingick även frågan om anställnings- och avlöningvillkoren för ämneslärare och övningslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor. Sedermera överlämnades till de sakkunniga för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande en av Sveriges folkskolläraryrforbunds styrelse till Kungl. Maj:t ingiven framställning angående arvode för undervisning i allmänna ämnen i fortsättnings-skola.

Rörande anställnings- och avlöningförhållandena för fortsättningskolors övningslärare ha lärarlönesakkunniga framlagt förslag, vilka föranlett ett principiellt ställningstagande vid 1948 års riksdag och vilkas närmare detaljer anmälts i det föregående i samband med frågan om löneregleringens genomförande.

Beträffande löneförmånerna för ämneslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor ha lärarlönesakkunniga i ett den 25 november 1948 dag-

tecknat betänkande (stencilerat) framlagt utredning och förslag. Över detta betänkande ha, efter remiss, statskontoret, statens lönenämnd och skolöverstyrelsen ävensom Tjänstemännens centralorganisation yttrat sig.

Innan redogörelse lämnas för innebörden av lärarlönesakkunnigas förslag och däröver avgivna yttranden synes det lämpligt att beröra skolornas organisation samt lärarnas hittillsvarande löneförhållanden.

Skolornas organisation.

Fortsättningsskolan erhöll sin nuvarande ställning i skolsystemet genom 1918 års riksdagsbeslut om upprättande av praktiska ungdomsskolor, vilket medförde att fortsättningsskolans undervisning fick en mera praktisk läggning samt att skolan gjordes obligatorisk med skyldighet för skoldistriktet att inrätta och för lärjungarna att besöka densamma. På grundval av riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 16 september 1918 stadga för fortsättningsskolan. Enligt stadgan skulle lärokursen omfatta minst 360 timmar, fördelade på två eller, efter särskilt medgivande, på högst tre årskurser. För lärjungar, som genomgått mindre folkskola och ej kunde beredas undervisning vid vanlig fortsättningsskola, skulle mindre fortsättningsskola anordnas, och lärjungar, som avgått från egentlig folkskola utan att erhålla fullständigt avgångsbetyg, skulle undervisas antingen i särskild repetitionsskola eller tillsammans med lärjungarna i folkskolan. I stadgan ha vidtagits omfattande ändringar, vilka samtliga inneburit en uppmjukning av de ursprungliga bestämmelserna. Enligt nu gällande bestämmelser kan egentlig fortsättningsskola anordnas även uteslutande för lärjungar, som avgått från mindre folkskola, under förutsättning att lärjungarna sammanföras från två eller flera skolområden. Lärjungar, som avgått från folkskolan utan att erhålla fullständigt avgångsbetyg, kunna även hänvisas till fortsättningsskola. Befrielse från skyldigheten att anordna fortsättningsskola kan erhållas dels av skoldistrikt, som hänvisar de fortsättningsskolpliktiga barnen till skola i annat distrikt, dels av skoldistrikt, som anordnat obligatorisk åttonde årsklass, beträffande lärjungar, vilka med godkänt avgångsbetyg enligt § 47 folkskolestadgan lämnat den åttonde årsklassen. I skoldistrikt med sjuårig folkskola kan efter vederbörligt medgivande fortsättningsskolkursen för lärjungar med godkänt avgångsbetyg från sjunde klassen begränsas till en årskurs, omfattande minst 180 timmar. Enahanda bestämmelser gälla i de fall, då sju- respektive åttaårig skolplikt införts genom inrättande av högre avdelning. Individuell befrielse från fortsättningsskolplikt medgives under vissa villkor, som närmare angivas i stadgans 27 §; föreskrifterna härom torde i praktiken huvudsakligen tillämpas i fråga om lärjungar, som avgått från folkskolan enligt § 48 folkskolestadgan.

Fortsättningsskolan anordnas som yrkesbestämd eller allmän. Till dessa huvudformer kommer ersättningsskolan, omfattande dels mindre fortsättningsskola, som till sin karaktär är allmän, och dels repetitionsskola, vil-

ken är avsedd för lärjungar med ofullständigt avgångsbetyg från folkskola och vars syfte är att befästa och fullständiga folkskolans lärokurs.

I den yrkesbestämda fortsättningsskolan äro läroämnena arbetskunskap, medborgarkunskap och modersmålet. Skolans typ beror av det yrke, kring vilket undervisningen i arbetskunskap samlar sig; i stadgan nämnas skolor med jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeriundervisning, skolor med hantverks- eller industriell undervisning, skolor med handelsundervisning och skolor med undervisning i husligt arbete (kvinnlig slöjd och hushållsgöromål). I ämnet arbetskunskap ingår i den mån så är möjligt och lämpligt praktiskt arbete; vid yrkesbestämd fortsättningsskola i anslutning till hushållsgöromål förekommer sålunda alltid arbete i skolkök.

I den allmänna fortsättningsskolan äro ämnena medborgarkunskap, modersmålet och naturkunnighet ävensom, där förhållandena sådant medgiva, slöjd och trädgårdsskötsel.

I ettårig fortsättningsskola kan efter skolöverstyrelsens bestämmande i varje särskilt fall antalet ämnen begränsas, en möjlighet som skoldistriktet i betydande omfattning ha begagnat sig av. I den ettåriga yrkesbestämda fortsättningsskolan är sålunda ej sällan arbetskunskap enda ämnet.

Där så lämpligen kan ske, skola gymnastikövningar ingå i fortsättningsskolans undervisning.

Beträffande lärjungeantal m. m. må nämnas följande.

Lärjungeantalet i fortsättningsskolan har minskats betydligt mera än som beror på nativitetminskningen; läsåret 1930/31 undervisades ca 75 % av barnen i fortsättningsskolålder i fortsättningsskola, medan motsvarande procenttal läsåren 1940/41 och 1946/47 voro omkring 65 respektive 45. Denna starka nedgång sammanhänger med folkskolans utbyggnad till sju- och åttaårig skola, varigenom fortsättningsskolan vanligtvis begränsas till att omfatta endast en årskurs, respektive bortfaller, samt ökad övergång till högre skolor; nedgången är ännu starkare, sedan ett sjunde skolår införts i praktiskt taget samtliga de skoldistrikt, som förut haft sexårig folkskola.

Den allmänna typen av fortsättningsskola var vanligast under 1920-talet och i början av 1930-talet, men därefter har den yrkesbestämda alltmer dominerat, och läsåret 1946/47 utgjorde lärjungeantalet i denna 70 % av det totala antalet. Denna dominans har framträtt avsevärt starkare i tätorterna än på den rena landsbygden, där svårigheterna att differentiera fortsättningsskolan i praktisk riktning visat sig vara större; särskilt har detta gällt gossarnas undervisning. Övergång från allmän till yrkesbestämd fortsättningsskola innebär, att ämnet naturkunnighet utbytes mot arbetskunskap, som blir huvudämne, medan beskärningen av timantalet för de allmänna ämnena ofta har blivit avsevärt kraftigare än förändringen av skoltypen i och för sig gjort nödvändig; i den ettåriga fortsättningsskolan ha de allmänna ämnena ej sällan helt bortfallit, särskilt vid fortsättningsskola i anslutning till hushållsgöromål men även vid andra typer av yrkesbestämd fortsättningsskola. Denna tendens torde komma att göra sig ännu mera gällande, sedan den ettåriga fortsättningsskolan blivit den allmänt förekommande. Vidare går utvecklingen beträffande ämnet arbetskunskap alldeles påtagligt mot minskning av den teoretiska undervisningen och motsvarande ökning av timantalet för praktiskt eller manuellt arbete. Sammanfattningsvis kan alltså sägas, att fortsättningsskolan i växande omfattning blir yrkesbestämd med undervisning övervägande eller uteslutande i arbetskun-

skap och att tyngdpunkten inom detta ämne alltmer förläggas till praktiskt arbete. Denna utveckling innebär givetvis en fortgående minskning av antalet lärartimmar i teoretiska ämnen.

Antalet lärjungar i mindre fortsättningsskolor har oavbrutet minskat. Detta beror dels på att antalet mindre folkskolor avsevärt reducerats under ifrågavarande period, dels på att från dessa skolor avgångna lärjungar i ökad omfattning beretts undervisning i allmänna eller yrkesbestämda fortsättningsskolor, vilket möjliggjorts genom beslut av 1932 års riksdag om statsbidrag till bestridande av kostnaderna för centralisering av fortsättningsskolväsendet och om anordnande av egentlig fortsättningsskola även enbart för lärjungar, som avgått från mindre folkskola.

Av de lärjungar, som avgått från folkskolan enligt § 48 folkskolestadgan, undervisas ett betydande antal helt eller delvis tillsammans med lärjungarna i den egentliga fortsättningsskolan. Ett mindre antal äro hänvisade till folkskola, och övriga undervisas i fristående repetitionsskolor. Då antalet lärjungar av denna kategori är jämförelsevis ringa, kan sådan skola anordnas endast i relativt stora skolområden. Barnantalet i repetitionsskolan sjunker icke genomgående i samma snabba takt som lärjungenumerären i den egentliga fortsättningsskolan, vilket torde sammanhånga med att repetitionsskolan icke i samma grad som den egentliga fortsättningsskolan påverkas av införande av ett sjunde respektive åttonde skolår. I skoldistrikt med 7-årig folkskola gäller sålunda fortfarande 2-årig fortsättningskolplikt för de barn, som enligt § 48 folkskolestadgan avgått från lägre klass än folkskolans högsta.

Fortsättningsskolan är av allt att döma en skolform under avveckling; med det allmänna genomförandet av 8-årig folkskola upphör skoldistriktens skyldighet att anordna fortsatt undervisning, och i 1946 års skolkommissions förslag till skolväsendets ordnande har fortsättningsskolan ingen plats. Omorganisationen av vårt skolväsen kräver emellertid en viss övergångstid, och under denna torde fortsättningsskolan alltjämt ha en uppgift att fylla.

Hittillsvarande löneförhållanden.

I detta sammanhang är i huvudsak fråga om löneförhållandena för lärare i ämnena medborgarkunskap, modersmålet, naturkunnighet och trädgårdsskötsel samt arbetskunskap med uteslutande av slöjd, verkstadsarbete och hushållsgöromål. Med allmänna ämnen förstås här medborgarkunskap, modersmålet och naturkunnighet. Undervisning i trädgårdsskötsel och gymnastik förekommer endast med mycket ringa timal; där sådan undervisning förekommer, böra dock dessa ämnen hänföras till allmänna ämnen.

För dessa lärare gälla föreskrifter om minimiarvoden. Dessa, som i stort sett även blivit maximiarvoden, framgå för olika tidsperioder av sammanställningen å s. 79.

I anslutning härtill må nämnas följande.

Folkundervisningskommittén utgick i sitt år 1914 avgivna betänkande angående fortsättningsskolan från att undervisningen i fortsättningsskolan såsom mera krävande borde arvoderas något högre än undervisningen i folk-

Undervisning	Minimiarvode					
	$\frac{1}{7}$ 1919— $\frac{30}{6}$ 1921	$\frac{1}{7}$ 1921— $\frac{30}{6}$ 1924	$\frac{1}{7}$ 1924— $\frac{30}{6}$ 1933	$\frac{1}{7}$ 1933— $\frac{30}{6}$ 1936	$\frac{1}{7}$ 1936— $\frac{30}{6}$ 1946	$\frac{1}{7}$ 1946—
<i>Fortsättningsskola:</i>						
allmänna ämnen	2: 50	3: —	2: 50	2: —	2: 50	3: —
arbetskunskap (utom kvinnlig slöjd och hus- hållsgöromål)	3: —	3: 50	3: —	2: 50	3: —	3: 50
<i>Ersättningsskola:</i>						
allmänna ämnen	1: 50	1: 80	1: 50	1: 35	1: 50	2: —

skolan; slutlönen för ordinarie manlig folkskollärare uppgick år 1914 till 1 350 kronor, vartill kom värdet av naturaförmånerna, vilket uppskattades till i medeltal 300 kronor, och med 1 000 undervisningstimmar per läsår blev alltså ersättningen för timme 1 krona 65 öre för sådan lärare, men ersättningen för undervisning i fortsättningsskola borde enligt kommitténs mening icke sättas lägre än 2 kronor för undervisningstimme. Även i det utlåtande över nämnda betänkande, som dåvarande folkskolöverstyrelsen avgav år 1916, framhölls, att arbetet i fortsättningsskolan borde avlönas högre än i folkskolan. Överstyrelsen utgick från den av den s. k. lärarlönenämnden föreslagna lönestaten för folkskolorna och kom till det resultatet, att timarvodet icke finge understiga 2: 25 kronor eller för undervisningen i arbetskunskap, som krävde officiellt vitsordad kompetens, 2: 75 kronor för undervisningstimme; ersättningsskolans lärare borde emellertid avlönas lägre än den egentliga fortsättningsskolans och erhålla ett belopp motsvarande 1 krona 50 öre för undervisningstimme. De särskilda sakkunniga, som tillkallats år 1916 för att inom ekklesiastik- och finansdepartementen biträda vid den fortsatta utredningen av bland annat frågan om fortsättningsskolan, anslöto sig i sitt år 1917 avgivna utlåtande i fråga om lärarnas avlöning i princip till folkskolöverstyrelsens förslag och ansågo alltså, att lärararvodena borde bestämmas med hänsyn till de belopp, som komme att fastställas för folkskolans lärare. På grund av att lektionerna i fortsättningsskolan ställde större anspråk på läraren än lektionerna i folkskolan och med hänsyn till att det för fortsättningsskolans framgång vore av största vikt att kvalificerade lärarkrafter kunde anskaffas, borde dock skillnaden i avlöning vara större än överstyrelsen föreslagit. De sakkunniga föreslogo, att minimiavlöningen skulle sättas till 3 kronor för undervisningstimme i ämnet arbetskunskap och 2: 50 kronor i övriga ämnen; för lärare i ersättningsskolorna föreslogs en minimiavlöning av 2 kronor för undervisningstimme.

I proposition till 1918 års riksdag (nr 96) biträdades de sakkunnigas förslag beträffande den egentliga fortsättningsskolan, men i fråga om lärare i ersättningsskola föreslogs ett timarvode av 1 krona 50 öre, vilket belopp ansågs skäligt med hänsyn till att undervisningen i de flesta ersättningsskolor en längre tid framåt kunde antagas komma att bestridas av lärarinnor vid mindre folkskolor; såsom ytterligare skäl härför framhölls, att detta timarvode skulle gälla för undervisning i fortsättningsskola av 1877 års typ efter den löneförbättring som var avsedd att föreslås för lärare vid sådan skola samt att det icke syntes rimligt att undervisningen i ersättningsskola med dess starkt begränsade kurser skulle arvoderas högre än undervisning i en verklig fortsättningsskola fast av den äldre typen. Vad sålunda

anförts angående lärarna i ersättningsskola torde endast ha gällt de mindre fortsättningsskolorna. Riksdagen biföll det i propositionen framställda förslaget, och på grundval av beslutet utfärdades kungörelse, vilken trädde i kraft den 1 juli 1919.

Såsom av sammanställningen framgår, ha minimiarvodena upprepade gånger ändrats, varvid proportionen mellan de olika arvoden i huvudsak bibehållits.

Vad angår den senast genomförda höjningen, framhöllo 1941 års lärarlönesakkunniga i en den 11 december 1943 till chefen för finansdepartementet överlämnad promemoria med förslag till provisorisk reglering av anställnings- och avlöningsförhållandena för lärarinnor i hushållsgöromål vid fortsättningsskolan samt provisorisk höjning av arvodet till lärare i manlig och kvinnlig slöjd vid fortsättningsskolan, att en reglering av avlönings- och anställningsförhållandena för samtliga lärargrupper i fortsättningsskolan vore i hög grad påkallad, men att de sakkunniga — med hänsyn till att 1940 års skolutredning hade frågan om fortsättningsskolans organisation och därmed sammanhängande spörsmål under behandling och förslag jämväl rörande lärarnas anställningsförhållanden kunde förväntas bliva framlagt av utredningen — ansett sig böra begränsa sitt förslag till provisoriska åtgärder till i promemorian angivna lärarkategorier, vilka voro de i lönehänseende sämst ställda. I proposition till 1944 års riksdag (nr 90) underströk departementschefen behovet av en allmän lönerreglering för fortsättningsskolans lärare men ansåg, att en definitiv sådan reglering icke lämpligen kunde genomföras förrän frågan om fortsättningsskolans organisation vunnit sin lösning, varför de provisoriska åtgärderna i enlighet med de sakkunnigas förslag borde omfatta allenast lärarinnorna i hushållsgöromål och lärarna i manlig och kvinnlig slöjd. Riksdagen anslöt sig till detta förslag och uttalade samtidigt, att arvodesförmånerna för samtliga fortsättningsskolans lärare måste betecknas såsom mindre tillfredsställande. I motion vid 1945 års riksdag (II: 390) yrkades, att de av föregående års riksdag beslutade provisoriska åtgärderna skulle utsträckas till att avse jämväl övriga lärare vid fortsättningsskolor, som icke uppjure avlöning från annan statlig eller kommunal tjänst. Riksdagen fann vad i motionen anförts värt beaktande men ansåg sig icke beredd att utan föregående utredning bifalla motionen. Det förutsattes emellertid, att Kungl. Maj:t ägnade uppmärksamhet åt frågan och föranstaltade om en utredning i ämnet.

Kungl. Maj:t uppdrog åt skolöverstyrelsen att verkställa sagda utredning. Överstyrelsen inkom i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 med utredning och förslag i ämnet och anförde därvid bl. a. att arvoden till lärare vid fortsättnings- och ersättningsskolor i sådana ämnen, där arvodet ej blivit föremål för provisorisk reglering, måste anses synnerligen låga i jämförelse med förhållandena på angränsande undervisningsområden. Arvodet för timplärare i läroämne i folkskola i lägsta ortsgrupp utgjorde sålunda för det dåvarande omkring 3 kronor 75 öre, och i andra jämförliga skolformer vore arvodet högre. De dåvarande arvodesförhållandena för ifrågavarande fortsättningsskollärare borde snarast provisoriskt förbättras i avvaktan på de förslag, som 1941 års lärarlönesakkunniga förväntades komma att framlägga. Det hade i åtskilliga fall visat sig svårt att erhålla för undervisningen kvalificerade lärare. Även ur rekryteringssynpunkt vore därför en höjning av arvodet synnerligen behöflig. Arvodesförbättringar borde genomföras för samtliga lärare av de kategorier, som vore i fråga, oberoende av om deras tjänstgöring i fortsättningsskolan vore att betrakta som deras huvudsakliga sysselsättning eller ej.

I 1946 års statsverksproposition framlades förslag om höjning av arvode-
na, för lärare i fortsättningsskolans allmänna ämnen från 2 kronor 50
öre till 3 kronor och i arbetskunskap (utom kvinnlig slöjd och hushålls-
göromål) från 3 kronor till 3 kronor 50 öre samt för lärare i ersättningssko-
lans allmänna ämnen från 1 krona och 50 öre till 2 kronor; arvodesförbät-
ringen skulle gälla för samtliga ifrågavarande lärare, oberoende av om de-
ras tjänstgöring i nämnda skolor vore att betrakta som deras huvudsak-
liga sysselsättning eller ej. Riksdagen beslutade i enlighet med den i pro-
positionen gjorda hemställan.

1941 års lärarlönesakkunnigas förslag.

Lärarlönesakkunniga ha förordat, att samtliga lärare vid fortsättnings-
skolan i här avsedda ämnen betraktas som timlärare. Till motivering härav
ha de sakkunniga anfört följande.

Enligt hos skolöverstyrelsen tillgängliga handlingar och från statens folk-
skolinspektörer infordrade uppgifter uppehöllos läsåret 1947/48 i hela riket
för undervisning i allmänna ämnen och arbetskunskap (utom slöjd och hus-
hållsgöromål) vid fortsättningsskolan sammanlagt endast 14 reglerade tjäns-
ter, varav 12 i ett skoldistrikt. Timtalen för dessa tjänster voro i flera fall
låga. Endast beträffande 2 tjänster var timtalet högre än 1 000. Av övriga
lärare, som nämnda läsår hade full tjänstgöring i fortsättningsskola, voro
12 ordinarie eller extra ordinarie folkskollärare, vilka åtnjöto tjänstledighet
för att uppehålla undervisningen i fortsättningsskolan. Antalet återstående
lärare med mera omfattande undervisning var ringa. Att nu fastställa sär-
skilda anställnings- och avlöningsföreskrifter för en så liten lärargrupp, som
för övrigt torde komma att oavbrutet minska, synes icke vara motiverat.

De sakkunniga ha härefter ingått på frågan om arvodesbeloppens relativa
storlek för olika i detta sammanhang avsedda lärarkategorier och därvid
förordat, att ett enhetligt timarvode fastställes för undervisning i samtliga
ifrågavarande ämnen vid fortsättningsskola och ersättningsskola. Härom
ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

Alltsedan den nuvarande fortsättningsskolans tillkomst har minimiarvo-
det för undervisning i ersättningsskola varit avsevärt lägre än för motsva-
rande undervisning i egentlig fortsättningsskola. Beträffande sistnämnda
skolform har lärare i ämnet arbetskunskap arvoderats högre än lärare i all-
männa ämnen.

Av ersättningsskolans båda former förekommer den mindre fortsättnings-
skolan nu i synnerligen ringa omfattning, och om något eller några år
torde den vara helt försvunnen. Även den fristående repetitionsskolan före-
kommer i ganska ringa omfattning. Det måste betecknas som oegentligt, att
undervisningen i repetitionsskolan enligt statsbidragsbestämmelserna avlö-
nas lägre än undervisningen i fortsättningsskolan. För att få lärare till re-
petitionsskolan måste skoldistriktet i regel betala samma arvode, som gäl-
ler för fortsättningsskolan, och åsamkas därigenom ursprungligen icke av-
sedda utgifter. Det må här nämnas, att avlöningen åt hjälpklasslärare för
undervisningstimme räknat på grund av mindre undervisningsskyldighet
för närvarande är högre än för lärare i normalklass. Detta måste anses in-
nebära, att undervisningen av de efterblivna barnen i folkskolåldern anses
vara mera krävande för lärarna än undervisningen i övriga klasser. Detsam-
ma torde vara förhållandet, när barnen kommit upp i fortsättningsskolplik-

tig ålder. Enligt de sakkunnigas bestämda mening bör arvudet för undervisning i ersättningsskola, varmed här praktiskt taget uteslutande förstås repetitionsskola, bestämmas till samma belopp som för motsvarande undervisning i fortsättningsskola. Med hänsyn till ersättningsskolans ringa förekomst får en dylik arvodeshöjning en relativt obetydlig inverkan i fråga om anslagsbehovet.

Den starka betoningen av fortsättningsskolans betydelse för yrkesutbildningen gjorde, att ämnet arbetskunskap från början fick en gynnad ställning. Av lärarna i detta ämne skulle krävas särskild vitsordad kompetens. Läraren skulle helst vara fackutbildad, och det gällde att bland de praktiska yrkesutövarna vinna de allra kunnigaste och dugligaste för uppgiften. Dessa voro väl betalda i sitt vanliga arbete och kunde ej förväntas vilja övertaga undervisning i fortsättningsskolan, om ersättningen var alltför knapp. När lärare från skolor för speciell yrkesutbildning anlätades, var det också nödvändigt att erbjuda ett arvode, som ej understeg, vad dessa lärare eljest erhöles. En folkskollärare, som skulle undervisa i arbetskunskap, måste för att erhålla behörighet genomgå särskilda utbildningskurser, och det ansågs rättvist, att också han kom i åtnjutande av förhöjt arvode. Det var denna motivering som låg till grund för 1918 års riksdags beslut om ett tilläggsarvode för ämnet arbetskunskap. Emellertid kan det nog sägas, att fortsättningsskolan ur yrkesutbildningssynpunkt ej blivit vad dess upphovsmän väntat. Detta torde i viss mån bero därpå, att de praktiska yrkesutövarna icke kommit att göra den insats i fortsättningsskolans arbete, som ursprungligen avsågs. Det intresse, som folkskolans lärare tidigare visade för utbildning innebärande behörighet att undervisa i ämnet arbetskunskap, har också avtagit. Ett tilläggsarvode av den storlek, som kan komma i fråga, torde icke i och för sig locka till studier för vinnande av sådan behörighet. I många fall, särskilt på landsbygden, skiljer sig undervisningen i naturkunnighet ej så mycket till arten utan mera till omfånget från undervisningen i teoretisk arbetskunskap. Enligt de sakkunnigas mening föreligga, därest en höjning av arvoden enligt de sakkunnigas förslag genomföres, ej längre några mera bärande skäl för bibehållande av ett högre arvode för undervisning i sistnämnda ämne. Ur förenklingssynpunkt vore också ett enhetligt arvode för fortsättningsskolans samtliga teoretiska ämnen att föredraga. Det kan också erinras om att i folkskolan sådan undervisning, som kräver särskild behörighet, t. ex. undervisning i engelska, ej arvoderas högre än annan undervisning.

De sakkunniga ha ansett uppenbart, att behov föreligger av en höjning av minimiarvudet, och till närmare utveckling härav anfört följande.

Nuvarande avlöningsförhållanden för de lärargrupper, som här avses, måste betecknas som synnerligen otillfredsställande. Skolöverstyrelsen har den 24 februari 1948 avgivit yttrande över en av styrelsen för Sveriges folkskolläraryförbund gjord underdånig framställning med hemställan om åtgärder för en höjning av arvoden för undervisning i fortsättningsskolans allmänna ämnen. Framställningen har sedermera jämte överstyrelsens yttrande överlämnats till de sakkunniga. Den av överstyrelsen verkställda undersökningen rörande lärarförhållandena vid fortsättningsskolorna inom vissa inspektionsområden visar, att svårigheter möta för skoldistriktet att erhålla för undervisningen i fortsättningsskolan lämpliga lärare och att detta väsentligen beror på de alltför låga arvoden.

Även 1940 års skolutredning har vid behandlingen av fortsättningsskolans anordning under övergångstiden till 8-årig folkskola beträffande lärarnas avlöning (SOU 1946: 11) framhållit, att svårigheterna att erhålla lämpliga

lärare i ej ringa mån torde bero på den i förhållande till avlöningen inom andra skolor och arbetsområden låga ersättningen för undervisningen. Löner och arvoden för lärare i fortsättningsskolan borde därför sättas i ett rättvist förhållande till de åt lärare vid jämförliga skolor och utbildningsanstalter utgående.

Fortsättningsskolan kommer visserligen att successivt avvecklas i samband med folkskolans fortsatta utbyggnad, men av allt att döma kommer det att dröja någon tid, innan folkskolan kan helt övertaga dess uppgifter. Det synes därför angeläget, att fortsättningsskolornas verksamhet under den övergångstid, dessa skolor måste upprätthållas, icke äventyras på grund av att kompetenta lärare ej kunna erhållas. Med hänsyn härtill böra åtgärder vidtagas i syfte att bereda skoldistriktet ökade möjligheter att erhålla för undervisning i fortsättningsskola väl kvalificerade lärare.

Beträffande timarvodenas belopp må till en början nämnas, att folkskolans lärare åtnjuta timarvoden, proportionsvis motsvarande lön enligt 17 löneklassen vid tjänstgöring 30 veckotimmar eller 1 050 undervisningstimmar för år (arvode TC 17 enligt timplärarkungörelsen). Dessa arvoden utgöra för närvarande, för undervisningstimme räknat, respektive 6: 40, 6: 70, 7: —, 7: 30 och 7: 60 kronor för ortsgруппerna 1—5.

De sakkunniga uttala, att de icke funnit några särskilda skäl föreligga för en så stor arvodeshöjning, att arvodena för undervisning i fortsättningsskolan bleve högre än de, som utgå för motsvarande undervisning i folkskolan.

Vid reglering av fortsättningsskollärarnas avlöning har sedan gammalt den grundsatsen åtminstone teoretiskt accepterats, att ersättning för undervisning i fortsättningsskolan borde vara något högre än för undervisning i folkskolan. Som skäl härför har bl. a. anförts, dels att det gällde undervisning på ett högre åldersstadium, dels att för undervisningen krävdes särskild behörighet.

Sedan folkskolan blivit genomgående sjuårig och i växande omfattning åttaårig omfattar fortsättningsskolan i stort sett samma åldersstadium som folkskolans högre klasser. Prövningen av lärarnas behörighet har också i den mån den avser undervisning i allmänna ämnen alltmer blivit av rent formell natur. Varje examinerad folkskollärare anses realiter kompetent att undervisa i dessa ämnen. För undervisning i arbetskunskap kräves visserligen särskild behörighet, men de sakkunniga finna dock, som redan framhållits, övertvägande skäl tala för ett enhetligt timarvode för undervisningen i fortsättnings- och ersättningsskolans samtliga teoretiska ämnen, undervisningen i arbetskunskap däri inbegripen. Det synes därför icke föreligga några särskilda skäl för att ersättningen för nämnda undervisning vid genomförandet av en arvodesförhöjning blir högre än för motsvarande undervisning i folkskolan.

Emellertid framhålla de sakkunniga, att arvodet för undervisning i fortsättningsskolan icke borde vara lägre än arvodet för undervisning i folkskolan. Enligt nu gällande bestämmelser utgjorde förstnämnda arvode endast omkring hälften av det för undervisning i folkskolan utgående timarvode, och när den redan beslutade arvodeshöjningen för bl. a. övningslärarna i fortsättningsskolan trädde i kraft, komme timarvode till dessa lärare att utgå med betydligt högre belopp än till ämneslärarna i samma skolform.

De sakkunniga förorda alltså, att timarvode TC 17 fastställas för samtliga lärare i allmänna ämnen samt i arbetskunskap (utom verkstadsarbete, slöjd och hushållsgöromål); timarvodet borde utgå med samma belopp till lärare i fortsättningsskola och ersättningsskola. Det borde för undvikande av tvekan föreskrivas, att arvodet skall anses inbegripa semesterersättning.

I övrigt innebär de sakkunnigas förslag, att skoldistrikt skall vara oförhindrat att utgiva ersättning utöver timarvoden till lärare, för vilken ersättning bestämts i form av årsavlöning med högre belopp än som motsvarar utgående timarvoden, samt att detsamma skall gälla för de fall, då ordinarie eller extra ordinarie lärare i folkskola med tjänstledighet från folkskoletjänsten förordnas att uppehålla undervisning i fortsättningsskola.

Slutligen ha de sakkunniga ingått på frågan om statsbidrag till lärarlönerna.

Yttrandena.

I samtliga remissyttrandena ha de sakkunnigas förslag i arvodesfrågan tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att de föreslagna arvodena finge utgå även för fortsättningsskolundervisning för nomadbarn, varom bestämmelser funnes meddelade i kungl. brev den 7 maj 1943 och den 14 juni 1946.

Föredraganden.

Minimiarvodena för fortsättningsskolans ämneslärare ha, såsom av den lämnade redogörelsen närmare framgår, ursprungligen avvägrats från utgångspunkten, att de borde medföra en något högre ersättning per undervisningstimme än som utginge vid undervisning i folkskolan. För folkskolans lärarpersonal ha lönerna sedermera höjts i olika sammanhang, bl. a. i anslutning till att det för statstjänstemännen gällande lönesystemet erhållit tillämpning å berörda personal. Vad angår fortsättningsskolans ämneslärare, ha deras minimiarvoden icke varit konstruerade på sådant sätt, att ändringar i folkskollärlönerna medfört några automatiska konsekvenser för dem. Arvodesbeloppen ha ändrats vid olika tillfällen, men de ha icke höjts i tillnärmelsevis samma grad som folkskollärlönerna. Resultatet har blivit, att minimiarvodena för undervisning i fortsättningsskolan för närvarande utgöra endast omkring hälften av det timarvode, som utgår för undervisning i folkskolan. Då härtill kommer, att de fastställda minimiarvodena i stort sett kommit att även tillämpas som maximiarvoden, har frågan om en arvodesreglering kommit att påkalla allt större uppmärksamhet. Till stöd för att sådan reglering skall ske kunna även åberopas rekryteringsskäl. Fortsättningsskolan kommer visserligen att avvecklas i samband med folkskolans fortsatta utbyggnad, men av allt att döma kommer det att dröja någon tid, innan folkskolan kan helt övertaga fortsättningsskolans uppgifter, och under denna tid är det angeläget, att skoldistriktet erhålla för undervisning i fortsättningsskola väl kvalificerade lärare. Under dessa förhål-

landen synes det naturligt att, då en lönereglering för fortsättningsskolans övningslärare avses skola genomföras i samband med en allmän lönereglering för övningslärare, samtidigt upptaga frågan om löneförmånerna för fortsättningsskolans ämneslärare till förnyat bedömande.

1941 års lärarlönesakkunniga, vilka verkställt utredning i ämnet, ha föreslagit att ett enhetligt timarvode, överensstämmande med det som tillämpas för folkskolans timlärare, fastställes att gälla för all i detta sammanhang avsedd undervisning. Ett och samma arvode skulle sålunda tillämpas för samtliga lärare i allmänna ämnen samt i arbetskunskap (utom verkstadsarbete, slöjd och hushållsgöromål), såväl i ersättningssskolan som i fortsättningsskolan i trängre bemärkelse, och detta enhetliga arvode skulle sammanfalla med timarvodet vid undervisning i folkskolan. Skoldistrikt skulle emellertid vara oförhindrat att utgiva ersättning utöver timarvoden till lärare, för vilken ersättning bestämts i form av årsarvode med högre belopp än som motsvarar utgående timarvoden, och detsamma skulle gälla beträffande ordinarie eller extra ordinarie lärare i folkskolan, som med tjänstledighet från folkskoletjänsten förordnades att meddela undervisning i fortsättningsskola.

För egen del anser jag de sakkunnigas förslag, vilket godtagits i samtliga remissyttranden, väl avvägt och förordar därför, att förslaget genomföres. Efter arvodesregleringen böra kommunala lönetillägg icke få beviljas i andra fall än de sakkunniga angivit. Kungl. Maj:t torde böra för sig utverka riksdagens bemyndigande att meddela bestämmelser av i huvudsak här angiven innebörd, att träda i kraft den 1 juli 1950.

Såsom skolöverstyrelsen påpekat förekommer fortsättningsskolundervisning även för nomadbarn. Även vid denna undervisning torde nyssnämnda ersättningsgrunder böra erhålla tillämpning.

I det föregående har jag icke ingått på frågan om grunderna för statsbidrag till avlönande av lärare i fortsättningsskola och ersättningssskola. Denna fråga har behandlats i den på eklestastikdepartementets föredragning den 3 mars 1950 beslutade propositionen nr 155 angående anslag för budgetåret 1950/51 till avlöningar vid blind- och dövstumskolorna m. m., i vilken även äskats anslag för nästkommande budgetår till bidrag till avlöning åt lärare i fortsättningsskolor; av propositionen framgår, att merkostnaden på grund av förevarande arvodesreglering beräknats komma att under nästa budgetår uppgå till 1 miljon kronor och sedermera bliva lägre med hänsyn till den pågående minskningen av fortsättningsskolorganisationen. Slutligen må i detta sammanhang nämnas, att det i innevarande års statsverksproposition äskade anslaget till fortsättningsskolundervisning för nomadbarn, på sätt av statsverkspropositionen framgår, beräknats med hänsynstagande jämväl till kostnader, som kunde föränlidas av arvodesregleringen.

Hemställan.

De anförda allmänna synpunkterna på frågan om nya avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker ha utmynnat i att Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att utfärda avlöningsreglementet för övningslärare och avlöningsreglementet för kyrkomusiker i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats, samt att Kungl. Maj:t därutöver bör, på motsvarande sätt som vid den senast genomförda allmänna löneregleringen, utverka bemyndiganden att i vissa avseenden ändra avlöningsreglementena samt att i samband med löneregleringen utfärda övergångsbestämmelser till dem. Under avsnittet om löneförhållandena för ämneslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor har förordats, att Kungl. Maj:t för sig utverkar bemyndigande att med avseende å dessa lärare meddela bestämmelser av i huvudsak den innebörd där angivits.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t

a) att utfärda avlöningsreglemente för övningslärare och avlöningsreglemente för kyrkomusiker i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats;

b) att under de förutsättningar och i den omfattning, som i det föregående förordats, vidtagna ändringar i sålunda utfärdade reglementen;

c) att med iakttagande av de huvudgrunder, som i det föregående förordats, utfärda erforderliga bestämmelser om övergång till sagda reglementen; samt

d) att med avseende å ämneslärare vid fortsättnings- och ersättningskolor meddela bestämmelser av i huvudsak den innebörd, som i det föregående angivits.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Bilaga 1.

**1941 års lärarlönesakkunnigas förslag
till
avlöningsreglemente för övningslärare.**

1 avd. Inledande bestämmelser.

1 §.

Tillämpningsområde.

Detta reglemente äger tillämpning å lärare, som avses i stadgan för övningslärare.

För lärare vid fortsättningskola eller folkhögskola gälla i vissa hänseenden särskilda bestämmelser, på sätt framgår av 29—38 respektive 39—46 §§.

2 §.

Skolöverstyrelsen.

Vad i reglementet sägs om skolöverstyrelsen skall beträffande skola under tillsyn av annan central förvaltningsmyndighet gälla denna.

3 §.

Tillämpningsföreskrifter.

Skolöverstyrelsen må meddela närmare föreskrifter och anvisningar om reglementets tillämpning utöver dem, som meddelas av Kungl. Maj:t. Sådana föreskrifter och anvisningar av större räckvidd skola anmälas till finansdepartementet och statens lönenämnd.

4 §.

Stationeringsort. Ortsgrupper.

Med lärares stationeringsort förstås orten för den skola, där lärarens tjänst är placerad, där ej skolöverstyrelsen annat bestämmer.

Orterna fördelas på Ortsgrupper på sätt gäller för andra lärare än övningslärare vid samma skola.

5 §.

Ordinarie lärares avgångsskyldighet.

Ordinarie lärare är skyldig att avgå från tjänsten under förutsättningar, som angivas i gällande tjänstepensionsbestämmelser eller som eljest må gälla på grund av bestämmelser antagna av Kungl. Maj:t och riksdagen.

6 §.

Olycksfallsförsäkringslagen m. m.

Lärare, som avses i detta reglemente, skall i fråga om ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar anses såsom statsanställd, även om han är anställd å icke statlig tjänst.

2 avd. Ordinarie och extra ordinarie lärare.

1 kap. Grundläggande bestämmelser om avlöning.

7 §.

Lärares rätt till avlöningsförmåner m. m.

1 mom. Ordinarie och extra ordinarie lärare äga på grund av anställningen rätt till *avlöningsförmåner* under förutsättningar och enligt grunder, som stadgas i detta reglemente och de särskilda bestämmelser, vilka meddelas med stöd därav eller eljest utfärdas av Kungl. Maj:t, ävensom *pensionsrätt*, i den mån så följer av gällande tjänste- och familjepensionsbestämmelser.

2 mom. För med tjänsten förenade arbetsuppgifter må icke utgå gottgörelse utöver vad i reglementet förutsättes eller eljest medgivits av Kungl. Maj:t.

3 mom. Förordnas ordinarie lärare att uppehålla annan i detta reglemente avsedd tjänst, äger skolöverstyrelsen, därest det anses vara i undervisningsväsendets intresse, bestämma, att han må åtnjuta avlöning, såsom om han i innehavande ordinarie tjänst vore ordinarie lärare vid den skola, där han uppehåller tjänsten. Har läraren därvid mindre än full tjänstgöring, äger dock överstyrelsen bestämma det antal veckotimmar, efter vilket avlöningen skall beräknas.

Vad ovan sagts skall gälla jämväl i den mån förordnandet avser ferietid. Därest förordnandet omfattar eller anses omfatta hel termin, skall läraren avstå från samtliga avlöningsförmåner å den tjänst han frånträder under hela det kalenderhalvår, varunder terminen infaller.

4 mom. Frånträder ordinarie eller extra ordinarie lärare utövningen av sin tjänst på grund av att han samtidigt innehar annan anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser såsom ordinarie, extra ordinarie eller extra tjänsteman eller såsom aspirant, skall han, om ej Kungl. Maj:t annat medgiver, allenast äga åtnjuta med sistnämnda anställning förenade avlöningsförmåner.

Vad i 3 mom. andra stycket sägs skall därvid äga motsvarande tillämpning.

5 mom. Lärare, som utan något sitt förvållande förflyttas från högre till lägre ordinarie tjänst, skall i avlöningshänseende behandlas såsom innehavare av den högre tjänsten.

8 §.

Avlöningsförmåner av olika slag. Sammanträffande av förmåner.

1 mom. Avlöningsförmåner, som avses i denna avdelning utgöras av: lön (9—16 §§), ferier och ferielön (17 §), särskilda ersättningar och lönetillägg (18—22 §§), tjänstebostad (23 §), sjukvård (24 §), begravningshjälp m. m. (25 §).

2 mom. På beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, skall bero, om och i vad mån avdrag å lönen skall ske för lärare, som åtnjuter *avlöning i beställning å reservstat vid försvaret* eller som av statsmedel äger uppbära *tjänstepension* eller *årligt understöd*. Vad sålunda stadgats äger icke tillämpning i fråga om reservpension eller däremot svarande engångsbelopp.

Den, som uppbär sådan förmån, skall anmäla detta till rektor vid statlig skola eller skolstyrelsen vid annan skola. Genom skrivelse, ingiven till finansdepartementet, skall rektor respektive skolstyrelsen underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan, om och i vad mån avdrag å lönen skall ske.

I avbidan på Kungl. Maj:ts beslut må av lönen innehållas beträffande reservstatsbeställning så stort belopp, att den behållna lönen tillsammans med avlöningen i reservstatsbeställningen motsvarar summan av den större förmånen och en tredjedel av den mindre samt beträffande pension högst det belopp, som motsvarar pensionen.

2 kap. Lönen.

9 §.

Lönegrader. Löneklasser. Lönebelopp.

1 mom. I nedan intagna tabell angivas lönegraderna vid olika skolformer för ordinarie och extra ordinarie lärare, vilka inneha tjänst i ett övningsämne. Lönegrad omfattar de löneklasser, som angivas i tabellen.

Tjänst	Ordinarie		Extra ordinarie	
	lönegrad	löneklasser	lönegrad	löneklasser
I <i>teckning, musik eller gymnastik med lek och idrott</i>	Ca 21	21—24	Ce 20	20—23
dock vid högre allmänt läroverk, och högre tekniskt läroverk	Ca 23	23—26	Ce 20	20—23
samt vid folkskoleseminarium och småskoleseminarium	Ca 25	25—28	Ce 23	23—26
I <i>hushållsgöromål</i>	Ca 18	18—21	Ce 17	17—20
dock vid kvinnligt folkskoleseminarium, småskoleseminarium, kommunal flickskola och statens normalskola samt vid statens skolköksseminarium och hushållsskola	Ca 20	20—23	Ce 17	17—20
	Ca 25	25—28	Ce 23	23—26
I <i>kvinnlig stöjd</i>	Ca 16	16—19	Ce 15	15—18
dock vid kommunal flickskola och statens normalskola samt vid kvinnligt folkskoleseminarium, småskoleseminarium och statens skolköksseminarium och hushållsskola	Ca 18	18—21	Ce 15	15—18
	Ca 23	23—26	Ce 21	21—24
I <i>manlig stöjd</i> , högre kompetens	Ca 18	18—21	Ce 17	17—20
lägre kompetens	Ca 16	16—19	Ce 15	15—18
dock vid manligt folkskoleseminarium	Ca 23	23—26	Ce 21	21—24

2 mom. Innehar ordinarie eller extra ordinarie lärare tjänst i två övningsämnen, och tillhöra motsvarande tjänster i vardera ämnet samma lönegrad, skall läraren tillhöra denna lönegrad. Tillhöra tjänsterna olika lönegrader, skall läraren under de villkor, som angivas i stadgan för övningslärare, tillhöra den högre lönegraden. Där särskilda skäl föreligga, äger dock skolöverstyrelsen i sistnämnda fall för extra ordinarie lärare bestämma lägre lönegradsnummer.

3 mom. Lön utgår enligt den löneklass, som framgår av 10—13 §§.

4 mom. Lön utgår efter den *ortsgrupp*, till vilken lärarens stationeringsort är hänförd.

Där särskilda skäl därtill föranleda må dock Kungl. Maj:t beträffande viss lärare eller viss grupp av lärare bestämma, att lönen skall utgå efter annan *ortsgrupp*.

5 mom. Vid bestämmande av lön må i tjänst inräknas högst 30 veckotimmar (*full tjänstgöring*) eller beträffande icke-ordinarie tjänst i två övnings-

ämnena i förekommande fall det lägre timtal, som följer av bestämmelserna i stadgan för övningslärare angående ämnena i icke-ordinarie tjänst.

6 mom. Lönen för varje löneklass och ortsgrupp framgår av statens löneplansförordning.

I löneplansförordningen angiven lön utgår vid full tjänstgöring. Ordinarie lärare äger dock rätt till i löneplansförordningen angiven lön, även om tjänstgöring av denna omfattning icke kan beredas honom, där annat ej framgår av 7 § 3 mom.

För varje veckotimme, varmed undervisningsskyldigheten för extra ordinarie lärare understiger 30 veckotimmar, minskas lönen med en trettiondel. Månadslön, som efter sådan minskning slutar på öretal, jämkas till närmaste krontal eller, om den slutar på 50 öre, till närmast högre krontal. Daglön, som efter minskning icke slutar å helt femtal ören jämkas till närmaste femtal.

7 mom. Ingår *fyllnadstjänstgöring* i tjänst, skall tjänsten i sin helhet tillhöra den lönegrad, som gäller för tjänst vid den skola, där tjänsten är placerad. Lön för fyllnadstjänstgöring utgår efter den ortsgrupp, till vilken lärarens stationeringsort enligt 4 mom. är hänförd. I tjänsten skall i första hand inräknas undervisning vid den skola, där tjänsten är placerad.

10 §.

Grundläggande bestämmelser om löneklassplacering.

1 mom. Vid tillträde av tjänst skola ordinarie och extra ordinarie lärare placeras i lönegradens lägsta löneklass, i den mån ej annat följer av 11 och 12 §§. För varje tidsperiod, som nedan sägs, uppflyttas han en löneklass inom lönegraden eller, då han uppnått dennas högsta löneklass, ett lönerum inom löneklassen, intill dess fjärde lönerummet uppnåtts.

Första tidsperioden utlöper vid utgången av det kalenderkvartal, under vilket tre år förflutit från tjänstetillträdet. Om från periodens början förekommit mer än 120 dagar, vilka enligt 2 mom. icke må tillgodoräknas för löneklassuppflyttning, skall dock perioden utlöpa vid utgången av det kalenderkvartal, då från periodens början infallit 976 dagar, vilka enligt 2 mom. må tillgodoräknas för sådan uppflyttning.

Följande tidsperioder räknas på motsvarande sätt, varje period från ingången av det kalenderkvartal, från och med vilket uppflyttning skett.

2 mom. För uppflyttning i löneklass (lönerum) må lärare tillgodoräkna den tid han innehar vederbörande tjänst utom dagar, då han vidkänts C-avdrag av annan anledning än

- a) tjänstledighet för att innehava eller uppehålla statlig tjänst,
- b) tjänstledighet för att innehava eller uppehålla sådan icke statlig anställning, vid vilken avlöningen utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade avlöningsbestämmelser eller som tillsättes av eller varå förordnande meddelas av statlig myndighet eller som av Kungl. Maj:t förklarats skola i förevarande avseende likställas med anställning hos staten,
- c) tjänstledighet för offentligt uppdrag,
- d) tjänstledighet för militärtjänst eller,
- e) såvitt angår högst 600 dagar av en och samma i 1 mom. avsedd tidsperiod, tjänstledighet för att fullgöra uppdrag inom personalsammanslutning, vilken avser att tillvarataga tjänstemännens intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning.

Utän hinder av vad i första stycket sägs, må lärare tillgodoräkna tid, då han på grund av partiell tjänstledighet vidkänts C-avdrag, därest avdraget endast avser så stor del av tjänstgöringen, att återstoden motsvarar minst halv tjänstgöring.

3 mom. Beslut om placering och uppflyttning i löneklass skall meddelas, även om läraren icke gjort framställning därom.

Beslut om placering och uppflyttning i löneklass eller lönerum meddelas av skolöverstyrelsen, där ej överstyrelsen för viss grupp av sådana ärenden bemyndigat rektor vid statlig skola eller skolstyrelsen vid annan skola att besluta i detta hänseende.

Vid folkskola beslutar dock skolstyrelsen om placering och uppflyttning i löneklass och lönerum, sedan statens folkskolinspektör avgivit yttrande. Sådant yttrande erfordras ej vid placering i lönegradens lägsta löneklass och icke heller, då skoldistriktet är befriat från inspektion genom statens folkskolinspektör.

Lärare skall efter tillträde av tjänst förete vederbörligen styrkt förteckning enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär över tidigare innehavda anställningar, som han önskar återopa för sin placering i löneklass eller lönerum.

11 §.

Löneklassplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst.

Lärare, som tillträder ordinarie eller extra ordinarie anställning och som tidigare innehaft sådan anställning eller tjänst med lönegradsbeteckningen Ca, Ce eller Cg enligt av Kungl. Maj:t meddelade avlöningsbestämmelser, placeras och uppflyttas i löneklass (lönerum) med motsvarande tillämpning av 22 § statens allmänna avlöningsreglemente och i anslutning därtill utfärdade tilläggsbestämmelser.

12 §.

Löneklassplacering enligt särskilda beslut och bestämmelser.

Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande skolöverstyrelsen äger, om och i den mån så prövas skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst fall eller viss grupp av fall förmånligare placering eller uppflyttning i löneklass (lönerum) inom lönegraden må erhållas än som följer av 10 och 11 §§.

13 §.

Lön enligt högre löneklass än den, vari läraren är placerad.

1 mom. För bibehållande av ordinarie eller extra ordinarie lärare vid tjänst äger Kungl. Maj:t, där läraren är särskilt kvalificerad för tjänsten och det anses påkallat av undervisningsväsendets intresse, medgiva, att läraren må åtnjuta lön enligt i löneplanen upptagen högre löneklass, dock högst enligt den löneklass, vars nummer med två enheter överstiger numret för högsta löneklassen inom lönegraden. Sådant medgivande innebär icke ändring i lärarens löneklassplacering.

2 mom. Lärare, som på grund av något sitt förvällande förflyttats från högre till lägre ordinarie tjänst, äger åtnjuta lön lägst enligt den löneklass han tillhörde omedelbart före förflyttningen, ändå att han icke är placerad i sagda löneklass.

14 §.

Tid varunder lön utgår. Löneavdrag.

1 mom. Lönen utgår från och med den dag tjänsten tillträdes till och med den dag tjänsten frånträdes, med iakttagande av 7 och 8 §§.

Lärare är skyldig vidkännas löneavdrag enligt 2 mom. här nedan samt 15—17 §§, i den mån ej annat beslutes med stöd av viss bestämmelse i reg-

lementet eller Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, skolöverstyrelsen med hänsyn till särskilda omständigheter finner skäl att för visst fall annorlunda bestämma.

2 mom. Löneavdragen äro av tre slag A-, B- och C-avdrag.

A-avdraget framgår av statens löneplansförordning. Är lönen reducerad enligt 9 § 6 mom., minskas A-avdraget på samma sätt. A-avdrag, som efter minskning icke slutar å helt femtal ören, jämkas till närmaste femtal.

B-avdraget är dubbelt så stort som A-avdraget.

C-avdraget är lika med lönen, i förekommande fall bestämd enligt 9 § 6 mom.

Då tjänstledighet eller annat förhållande, som skall medföra löneavdrag, omfattar endast viss del av tjänstgöringen (*partiell tjänstledighet m. m.*), tillämpas det avdragsbelopp, som belöper på denna del.

15 §.

Tjänstledighet.

1 mom. Under tjänstledighet äga ordinarie och extra ordinarie lärare åtnjuta lön under de förutsättningar och i den omfattning, som framgår av följande tabell samt 2—5 mom., men skola i övrigt vidkännas C-avdrag.

I tabellen under kolumnen Löneförmån avses med år kalenderår beträffande statligt anställd lärare, arbetsår beträffande lärare anställd vid folkhögskola och redovisningsår beträffande annan lärare.

Med oakortad lön avses den lön, som framgår av 9 § 6 mom.

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
1. <i>Offentligt uppdrag.</i>	
a) Uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller kyrkomötet eller att vara riksdagens revisor.	Lön med B-avdrag.
b) Uppdrag, där ersättning ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag och läraren icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, i den mån ej fråga är om uppdrag som avses under a).	Lön med A-avdrag.
2. <i>Militärtjänst, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt å läraren.</i>	Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.
3. <i>Militärtjänst, då krigsavlöningsreglementet icke är tillämpligt å läraren.</i>	
a) Värnplikt, som fullgöres det kalenderår läraren fyller 23 år eller därefter.	Lön med B-avdrag.
b) Frivillig befordrings- eller repetitionskurs eller med sådan kurs jämställd annan kurs eller övning, vilken erfordras för vinnande eller bibehållande av viss tjänstegrad såsom värnpliktigt befäl.	Lön med B-avdrag högst 32 dagar av ett och samma år.
c) Tjänstgöring, vilken åligger anställningshavare i reserven, beställningshavare å reservstat eller övergångsstat samt officer i väg- och vattenbyggnadskåren, ävensom kapten-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs för anställningshavare i reserven.	Lön med B-avdrag.
d) Hemvärnsövning eller hemvärnskurs.	Lön med B-avdrag högst 14 dagar av ett och samma år.
e) Sammanträde med hemvärnets representations- eller verkställande organ.	Lön med B-avdrag.
f) Driftvärnskurs.	Oakortad lön högst 14 dagar av ett och samma år.

2 mom. Har i 1 mom. föreskrivits, att vid tjänstledighet viss lön må åtnjutas ett begränsat antal dagar, skall nämnda antal icke vara större vid partiell än vid hel tjänstledighet.

3 mom. Åro perioder av tjänstledighet allenast åtskilda av en eller flera tjänstefria dagar, skall vid avlöningsreglementets tillämpning endera ledighetsperioden anses omfatta jämväl den eller de mellanliggande dagarna, i den mån ej skolöverstyrelsen av särskilda skäl annorlunda förordnar.

4 mom. Det ankommer på rektor vid statlig skola och skolstyrelsen vid annan skola att bestämma lärares lön under tjänstledighet, i den mån ej annat framgår av 1 mom. eller skolöverstyrelsen annorlunda föreskriver.

5 mom. Begär lärare *partiell tjänstledighet*, äger skolan, om detta påkallas för undervisningens behöriga uppehållande och framställningen vidhålls, bevilja honom hel tjänstledighet eller partiell tjänstledighet i större omfattning, än han begärt.

16 §.

Lön under tjänstgöringshinder m. m.

I de fall, som avses i efterföljande tabell, skall med lärares lön förfaras på sätt i tabellen angives.

Tjänstgöringshinder m. m.	Åtgärd med lönen
1. Undervisningen inställes på grund av smittsam sjukdom eller av annan oförutsedd anledning eller med stöd av särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, och läraren hindras därav att tjänstgöra.	Oavkortad lön.
2. Undervisningen inställes, inskränkes eller avkortas på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, och läraren hindras därav att tjänstgöra.	Oavkortad lön, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.
3. Läraren är avstängd från tjänstgöring, enär han vägrar underkasta sig ålagd läkarundersökning.	Lön utgår i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller beslut.
4. Läraren är avstängd från tjänstgöring av annan anledning än i punkt 3 sägs, kvarhålls av polismyndighet såsom misstänkt för brott, hålles häktad för brott eller undergår frihetsstraff.	C-avdrag, där ej skolöverstyrelsen eller beträffande lärare vid folkskola skolstyrelsen efter medgivande av statens folkskolinspektör prövar skäligt låta honom uppbära viss del av lönen. Finnes avstängningen hava varit obefogad, blir den kvarhållne häktad eller blir den kvarhållne eller häktade frikänd, skall innehållen lön utbetalas.
5. Läraren avhåller sig från tjänstgöring utan att hava erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall.	C-avdrag.

3 kap. Ferier. Ferielön.

17 §.

1 mom. Ordinarie och extra ordinarie lärare äga åtnjuta ferier.

2 mom. Ordinarie och extra ordinarie lärare skola under ferietid åtnjuta oavkortad lön, där ej annat framgår av 7, 8 och 16 §§ eller av 3 eller 4 mom. här nedan eller av vad eljest särskilt stadgas.

3 mom. Har lärare under två terminer i följd innehaft anställning inom det statliga eller statsunderstödda undervisningsväsendet och därunder åt-

njutit tjänstledighet av anledning, som avses i 15 § under punkterna 6 b) eller c), 10 eller 11 eller vidkänts C-avdrag å lönen under sammanlagt så lång tid, att återstående terminstiden ej uppgår till 60 dagar, skall han under närmast därpå följande ferier vidkännas A-avdrag. Vid tillämpning härav skall läraren anses hava bestritt sin egen tjänst under tid, då han bestritt statlig tjänst eller lärartjänst eller skolledarbefattning inom det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet eller fullgjort offentligt uppdrag, uppdrag för statens räkning eller militärtjänst.

4 mom. Har lärare under anställning inom det statliga eller statsunderstödda undervisningsväsendet under en termin eller under två terminer i följd sammanlagt mer än 120 dagar vidkänts C-avdrag å lönen, skall han under ferier närmast efter ledigheten — utöver i förekommande fall A-avdrag — vidkännas avdrag å lönen i den omfattning, skolöverstyrelsen bestämmer.

Det åligger rektor att påkalla skolöverstyrelsens beslut i fall, som avses i första stycket.

4 kap. Särskilda ersättningar och lönetillägg.

18 §.

Gottgörelse för tilläggstimmar.

1 mom. Ordinarie och extra ordinarie lärare, som fullgöra undervisning utöver den, som vid bestämmande av lönen enligt 9 § 5 mom. inräknas i tjänsten, skall för sådana *tilläggstimmar* åtnjuta ersättning såsom timlärare.

2 mom. För tilläggstimmar i samband med fyllnadstjänstgöring skall utgå det timarvode, som gäller för ämnet vid den skola, där undervisningen fullgöres, dock efter den ortsgrupp, till vilken lärarens stationeringsort är hänförd.

19 §.

Fri kost.

Lärare i hushållsgöromål äger åtnjuta fri kost i samband med de praktiska övningarna i ämnet.

20 §.

Kallortstillägg.

1 mom. Till ordinarie och extra ordinarie lärare stationerade å sådan ort inom rikets nordliga delar, där vistelsen på grund av klimatiska förhållanden och levnadsbetingelserna i övrigt kan anses medföra avsevärda olägenheter i fysiologiskt hänseende, utgår kallortstillägg för olika kallortsklasser med följande belopp för år räknat, nämligen

Kallortsklass	I	II	III	IV	V	VI
Kallortstillägg, kronor	96	156	240	360	540	720

För extra ordinarie lärare med mindre än full tjänstgöring minskas dock kallortstillägget med $\frac{1}{30}$ för varje veckotimme, varmed tjänstgöringsskyldigheten understiger 30 veckotimmar. Kallortstillägget skall avstås eller minskas på nyss angivet sätt, i den mån ordinarie eller extra ordinarie lärare vidkännas C-avdrag å lönen.

2 mom. Beträffande de orter, å vilka kallortstillägg skall utgå, och dessa orters fördelning å olika kallortsklasser skall för övningslärare gälla, vad som föreskrives för andra lärare vid samma skola.

21 §.

Resekostnads- och traktamentsersättning.

Medför fyllnadstjänstgöring kostnader för resor, skola dessa ersättas av statsmedel med skäligt belopp. Resa med järnväg ersättes därvid efter klass III.

Dagtraktamente utgår icke. Där det skulle medföra större olägenhet för läraren att resa till eller från stationeringsorten samma dag som han har fyllnadstjänstgöring å annan ort, och läraren därför övernattar utom stationeringsorten, må traktamente utgå med åtta kronor för natt.

Ersättningen utgår i efterskott för varje termin eller läsår.

Ersättningens belopp bestämmes av skolöverstyrelsen eller, efter överstyrelsens bemyndigande, av rektor vid statlig skola eller skolstyrelsen vid annan skola. För lärare anställd vid folkskola bestämmes dock ersättningens belopp av skolstyrelsen för nämnda skola efter hörande av statens folkskolinspektör.

I andra än ovan angivna fall utgår resekostnads- och traktamentsersättning, i den mån Kungl. Maj:t så beslutar.

22 §.

Ersättning för flyttningskostnader.

I fråga om rätt till ersättning för flyttningskostnader skola bestämmelserna för andra lärare än övningslärare vid samma skola äga motsvarande tillämpning.

5 kap. Tjänstebostad.

23 §.

Beträffande tjänstebostad skola bestämmelserna för andra lärare än övningslärare vid samma skola äga motsvarande tillämpning.

6 kap. Sjukvård.

24 §.

Ordinarie och extra ordinarie lärare skola erhålla *sjukvård* eller *sjukvårdsersättning* enligt de grunder, som gälla för andra lärare vid den skola, där de äro anställda.

Beträffande lärare anställd vid högre kommunal skola, folkskola eller folkhögskola skall dock iakttagas, att de i fråga om ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen och lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar äro att anse såsom statsanställda.

7 kap. Begravningshjälp m. m.

25 §.

1 mom. Avlider ordinarie eller extra ordinarie lärare, skall till hans dödsbo såsom *begravningshjälp* utbetalas 500 kronor. Efterlämnar läraren anhöriga, vilka äro berättigade till familjepension, som utgår på grund av tjänsten, skall dock, där lärarens månadslön överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen förhöjas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av sagda förhöjning skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

I begravningshjälp, varom här stadgas, skall den vid dödsfall till följd av

olycksfall i arbete eller yrkessjukdom enligt allmän lag eller särskild författning utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

2 mom. Vid bestämmande av förhöjd begravningshjälp skall i förekommande fall iakttagas

a) att månadslönen skall beräknas efter full tjänstgöring, även om lärarens undervisningsskyldighet var av mindre omfattning,

b) att med familjepension avses jämväl på grund av tjänsten utgående familjepension från enskild pensionsinrättning,

c) att å pensionen utgående tilläggsförmåner skola anses utgöra del av familjepensionen,

d) att i fall, där familjepensionen utgår först från och med månaden näst efter den, under vilken läraren avlidit, hänsyn skall tagas endast till så stor del av familjepensionen för månad jämte tilläggsförmåner, som belöper på tiden från och med ingången av månaden näst efter dödsfallet till och med den dag, då en månad förflutit efter lärarens frånfälle; dock att där med ingången av nämnda månad ändring skett i de förhållanden, som varit rådande den månad då dödsfallet inträffade, förhållandena under sistnämnda månad skola vid beräkning av pensionsförmånen anses alltså hava varit rådande.

3 mom. Avlider lärare under tjänstgöring å annan ort än stationeringsorten, må utöver begravningshjälp av statsmedel bestridas kostnaderna för transport av den avlidne till stationeringsorten eller till annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till stationeringsorten.

8 kap. Beräkning och utbetalning av kontanta avlöningsförmåner.

26 §.

1 mom. Lön och kallortstillägg beräknas varje kalendermånad för sig på sätt i detta moment sägs, där ej annat framgår av 3 mom. eller av särskilt beslut av Kungl. Maj:t.

Vid beräkning av lön skall månadslön tillämpas, såframt icke daglön påkallas till följd av att lönen avser allenast en del av månaden eller för olika delar av månaden skall beräknas enligt olika löneklasser eller ortsgrupper eller eljest enligt olika grunder eller skall utbetalas från olika tjänsteställen.

Beträffande *C-avdrag* skall vad ovan sagts om lön äga motsvarande tillämpning.

Kallortstillägg anses belöpa med lika stort belopp å varje kalendermånad och månadsbelopp med lika stor del å varje dag under månaden. I övrigt skall vad ovan sagts om lön äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Om annan jämkningsföreskrift ej gäller, skall vad av månads- eller dagbelopp överskjuter helt öretal bortfalla.

3 mom. Utbetalning av i 1 mom. avsett belopp må grundas på *preliminär beräkning*, vid vilken hänsyn icke toges till tjänstgöringsförhållandena under den löpande kalendermånaden, eller hänsyn allenast toges till tjänstgöringsförhållandena intill viss dag i månaden. Om efter dylik beräkning utbetalat belopp understiger eller överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av 1 mom., skall skillnaden vid nästföljande utbetalningstillfälle i förstnämnda fall utbetalas till läraren och i sistnämnda fall avdragas från det belopp, som då eljest skolat utbetalas. I den mån utbetalat belopp, som grundar sig på *preliminär beräkning*, överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av 1 mom., och skillnadsbeloppet icke kan avdragas i nyss angiven ordning, skall läraren vara skyldig återbetala detsamma inom tid och i den ordning, som skolan bestämmer.

4 mom. Utbetalning av för viss kalendermånad beräknat belopp, till den del detsamma icke skall innehållas enligt särskilda föreskrifter, sker tidigast den 25 dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden. Om beloppet tillställs läraren genom postverket eller genom insättning i bank, skall det utanordnas i så god tid, att det kan beräknas vara för läraren tillgängligt senast den sista helgfria dagen i månaden.

Då lärarens anställning upphör vid annan tidpunkt än kalendermånads utgång, skall, oavsett vad i nästföregående stycke sagts, utbetalningen ske i samband med anställningens upphörande.

Utbetalning verkställs av den skola, där tjänsten är placerad, där ej annat framgår av 27 § eller skolöverstyrelsen annorlunda bestämmer.

5 mom. Utbetalning må kunna ske vid tidigare tidpunkt än i 4 mom. sägs

a) i samband med övergång från anställning, i vilken de kontanta löneförmånerna uppburits för kortare tid än månad, till i detta reglemente avsedd lönegradsplacerad tjänst samt

b) undantagsvis, då särskilt ömmande omständigheter föreligga och tillfällig hjälp för mötande av oförutsedda och hastigt påkommande utgifter är av behovet synnerligen påkallad.

Utbetalning må avse högst det belopp, som kunnat utgå, om anställningen upphört vid utbetalningstillfället.

6 mom. Annan i reglementet avsedd löneförmån än som avses i 1 mom. utbetalas, i den mån ej Kungl. Maj:t därom förordnat, i den ordning vederbörande myndighet synes lämpligast.

9 kap. Särskilda bestämmelser om utbetalning av löneförmåner och fördelning av kostnaderna för fyllnadstjänstgöring.

27 §.

1 mom. Ingår i tjänst fyllnadstjänstgöring vid annan skola än fortsättningsskola eller folkhögskola, utbetalas lön, kallortstillägg och ersättning för tilläggstimmar i sin helhet av den skola, där tjänsten är placerad.

På samma sätt utbetalas avlöning till vikarie å tjänsten.

2 mom. Är tjänsten placerad vid statlig skola och fyllnadstjänstgöring förlagd till annan statlig skola, skola kostnaderna enligt 1 mom. helt belasta förstnämnda skola.

I andra fall fördelas kostnaderna enligt 1 mom. mellan skolorna i förhållande till timtalen vid varje skola. Har fyllnadstjänstgöring fullgjorts vid icke statlig skola, där motsvarande tjänster tillhöra en lägre lönegrad eller timarvode utgår efter en lägre löneklass, skall dock denna skola icke ersätta mer än som skulle belöpa på skolan efter en omräkning av kostnaderna efter den lägre lönegraden för tjänsten och den lägre löneklassen för timarvodet. Vid sådan omräkning skall ortsgruppen bibehållas och läraren anses tillhöra löneklass med samma ordningsnummer i den lägre lönegraden som i den högre.

3 mom. Skola, där fyllnadstjänstgöring ägt rum, skall efter rekvisition av den skola, där tjänsten är placerad, erlagga sin del av kostnaderna enligt 2 mom. andra stycket efter utgången av varje redovisningsår.

4 mom. Ingår i tjänst fyllnadstjänstgöring vid fortsättningsskola eller folkhögskola, skall vardera skolan till läraren utbetala lön, kallortstillägg och arvode för tilläggstimmar enligt de för vardera skolan gällande grunderna, dock enligt den lönegrad tjänsten tillhör samt efter den ortsgrupp och kallortsklass, som gäller för lärarens stationeringsort.

Utbetalar fortsättningsskolan eller folkhögskolan till följd härav lön efter högre lönegrad än den för skolan gällande, skall den skola, där tjänsten är

placerad, vid redovisningsårets slut, på rekvisition av fortsättningsskolan respektive folkhögskolan, ersätta denna skola skillnaden enligt de grunder för omräkning, som angivas i 2 mom. andra stycket.

3 avd. Timplärare. Pensionsavgångna lärare.

28 §.

Till timplärare och pensionsavgångna lärare utgår arvode med belopp och enligt grunder, som Kungl. Maj:t bestämmer.

4 avd. Fortsättningsskolan.

29 §.

Reglementets tillämpning vid fortsättningsskolan.

Reglementets bestämmelser om övningslärare vid folkskolan skola äga motsvarande tillämpning på övningslärare vid fortsättningsskolan, där ej nedan annat stadgas.

30 §.

Lönen.

1 mom. För ordinarie och extra ordinarie lärare vid fortsättningsskolan må vid bestämmande av lönen i tjänsten inräknas högst 30 undervisningstimmar i veckan och sammanlagt högst 1 080 timmar under ett redovisningsår eller, om anställning för extra ordinarie lärare omfattar endast ett kalenderhalvår av ett redovisningsår, högst 540 timmar. Beträffande tjänst i två övningsämnen skall dock vad i stadgan för övningslärare sägs äga motsvarande tillämpning.

2 mom. I tjänst inräknas undervisningstimme, som läraren fullgjort, samt varje i arbetsordningen upptagen undervisningstimme, som på grund av ändringar i skolans arbete ersatts med studieutflykt, skrivning eller annan dylik verksamhet, oavsett om läraren därunder tjänstgjort eller icke. Lön utgår sålunda icke för i arbetsordningen upptagna timmar, som infalla under lov och helgdagar.

3 mom. Till ordinarie lärare vid fortsättningsskola utgår lön för varje kalendermånad av anställningstiden med belopp, som framgår av statens löneplansförordning. Ordinarie lärare äger uppbära i löneplansförordningen angiven lön, även om full tjänstgöring icke kan beredas honom.

4 mom. Till extra ordinarie lärare vid fortsättningsskolan utgår lön för undervisningstimme med 1/90 av månadslönen enligt den löneklass och ortsgroup i statens löneplansförordning, som läraren tillhör. Lönen för undervisningstimme jämkas till närmaste hela med 5 delbara öretal. Lönen utbetalas för det antal undervisningstimmar, som under månaden ingått i anställningen.

31 §.

Löneklassuppflyttning.

Utan hinder av vad i 10 § sägs skall för ordinarie och extra ordinarie lärare anställda vid fortsättningsskolan gälla följande.

a) I 10 § 1 mom. avsedd tidsperiod utlöper med utgången av det kalenderhalvår, under vilket villkoren för löneklassuppflyttning uppfyllts.

b) För uppflyttning i löneklass tillgodoräknas av anställningstid vid fortsättningsskolan endast kalenderhalvår, varunder läraren tillgodoräknar

minst 270 undervisningstimmar på sätt under c) sägs. Sådant halvår tillgodoräknas med det antal dagar halvåret omfattar.

c) Varje i 30 § 2 mom. avsedd undervisningstimme tillgodoräknas enligt b) utom timmar, för vilka läraren vidkänts C-avdrag av annan anledning än enligt 10 § 2 mom. a)—d). Fyllnadstjänstgöring vid annan skolform må på motsvarande sätt inräknas i nämnda timtal.

32 §.

Tjänstledighetsavdrag.

1 mom. Vid fortsättningsskola skall A-avdrag för varje undervisningstimme utgöra 1/3 av A-avdraget för dag enligt statens löneplansförordning jämkat till närmaste hela öretal.

B-avdraget är dubbelt så stort som nämnda A-avdrag.

C-avdraget skall för varje undervisningstimme utgöra 1/90 av månadslönen i den löneklass och ortsgrupp, efter vilka läraren uppbär lön, jämkat till närmaste hela med fem delbara öretal, samt beträffande kallortstillägg den del därav, som belöper på varje undervisningstimme.

Där C-avdrag för ordinarie lärare under en månad skulle bliva större än månadslönen, skall återstående C-avdrag, där så ske kan, verkställas på därpå utgående månadslöner samma redovisningsår. Läraren är ej skyldig att av denna anledning återbetala redan uppburen lön.

2 mom. Där i 15 § 1 mom. stadgas, att löneförmån skall utgå visst antal dagar, skall för lärare vid fortsättningsskola löneförmånen utgå för det tredubbla antalet undervisningstimmar.

33 §.

Ferier. Ferielön.

Vad i 17 § sägs om ferier och ferielön skall ej gälla i fråga om tjänstgöring vid fortsättningsskola.

34 §.

Tilläggstimmar.

Tilläggstimmar vid fortsättningsskolan skola anses infalla sist under veckan eller redovisningsåret eller, om anställningen avser endast ett kalenderhalvår av ett redovisningsår, sist under kalenderhalvåret.

35 §.

Kallortstillägg.

Till ordinarie lärare vid fortsättningsskolan utgår kallortstillägg enligt 20 §.

Till extra ordinarie lärare vid fortsättningsskolan utgår kallortstillägg med följande belopp för undervisningstimme, som i lönehänseende må inräknas i tjänsten enligt 30 § 2 mom.

Kallortsklass	I	II	III	IV	V	VI
Kallortstillägg, ören	10	15	25	35	50	65

36 §.

Bostadsförmån.

Lärare i manlig och kvinnlig slöjd samt hushållsgöromål, som tjänstgör vid fortsättningsskolan å annan ort än bostadsorten, äger under pågående kurs rätt till fri bostad jämte bränsle. Bostaden skall vara försedd med erforderliga möbler och anordningar för matlagning. Där läraren så påfordrar, skall dock i stället utgå ersättning härför med minst 2 kronor om dagen.

Ordinarie och extra ordinarie lärare skola dock icke äga rätt till nämnda förmån å stationeringsorten annat än efter medgivande av statens folkskolinspektör.

Bostadsförmån eller ersättning därför tillhandahålles av det skoldistrikt, där tjänstgöringen äger rum.

37 §.

Ersättning för timlärares resor.

För timlärares resor i samband med tillträdande och avslutande av tjänstgöring vid fortsättningsskolan utgår ersättning av statsmedel enligt klass III C allmänna resereglementet, i den omfattning nedan anges.

Ersättning utgår för resor från bostadsorten till kursort, mellan kursorter och från kursort till bostadsort.

Äro kostnaderna för resan mindre än fem kronor och uppgår resetiden till mindre än 3 timmar, utgår icke någon ersättning. Högst 35 kronor må utgå för en resa.

Ersättning utgår icke, om den med anställningen förenade tjänstgöringen omfattar mera än 240 undervisningstimmar.

38 §.

Utbetalning av avlöning vid fyllnadstjänstgöring och fördelning av kostnaderna.

1 mom. Ingår i tjänst vid fortsättningsskolan fyllnadstjänstgöring vid fortsättningsskolan i annat skoldistrikt, skall det distrikt, där tjänsten är placerad, rekvirera statsbidrag till lön, kallortstillägg och tilläggstimmar.

De kostnader å tjänsten, som ej täckas av statsbidrag, fördelas mellan skoldistriktet i förhållande till timtalen i varje distrikt.

2 mom. Ingår i tjänst vid fortsättningsskolan fyllnadstjänstgöring vid skola av annan skolform, skall vad i 27 § 4 mom. sägs om utbetalning av avlöning m. m. äga motsvarande tillämpning.

5 avd. Folkhögskolan.

39 §.

Lönegrader. Löneklasser. Lönebelopp.

1 mom. I nedan intagna tabell angivas lönegraderna vid folkhögskolor för ordinarie och extra ordinarie lärare, vilka inneha tjänst i ett övningsämne. Lönegrad omfattar de löneklasser, som angivas i tabellen.

Tjänst	Ordinarie		Extra ordinarie	
	lönegrad	löneklasser	lönegrad	löneklasser
I teckning, musik eller gymnastik med lek och idrott	Ca 23	23—26	Ce 22	22—25
.....	Ca 21	21—24	Ce 20	20—23
I hushållsgöromål	Ca 20	20—23	Ce 19	19—22
I kvinnlig slöjd eller vävning	Ca 18	18—21	Ce 17	17—20
I manlig slöjd: högre kompetens	Ca 18	18—21	Ce 17	17—20
lägre >	Ca 16	16—19	Ce 15	15—18

Kungl. Maj:t bestämmer, om tjänst i teckning, musik eller gymnastik med lek och idrott skall tillhöra lönegrad Ca 23 eller Ca 21. Extra ordinarie lärare i nämnda ämnen må icke hänföras till lönegrad Ce 22 annat än efter medgivande av skolöverstyrelsen.

2 mom. Innehar ordinarie eller extra ordinarie lärare tjänst i två eller flera övningsämnen, och tillhöra motsvarande tjänster i ett vart av ämnena samma lönegrad, skall läraren tillhöra denna lönegrad. Tillhöra tjänsterna olika lönegrader, skall läraren under de villkor, som angivas i stadgan för övningslärare, tillhöra den högsta lönegraden. Där särskilda skäl föreligga, äger dock skolöverstyrelsen i sistnämnda fall för extra ordinarie lärare bestämma lägre lönegradsnummer.

3 mom. För ordinarie och extra ordinarie lärare vid folkhögskola må vid bestämmande av lönen inräknas högst 30 undervisningstimmar i veckan och sammanlagt högst 960 timmar för arbetsår eller 480 timmar för halvt arbetsår. Beträffande tjänst, vari ingå två eller flera övningsämnen, skall dock vad i stadgan för övningslärare sägs äga motsvarande tillämpning.

4 mom. I tjänst inräknas undervisningstimme, som läraren fullgjort, samt varje i arbetsordningen upptagen undervisningstimme, som på grund av ändringar i skolans arbete ersatts med studieutflykt, skrivning eller annan dylik verksamhet, oavsett om läraren därunder tjänstgjort eller icke. Lön utgår sålunda icke för i arbetsordningen upptagna timmar, som infalla under lov och helgdagar.

40 §.

Löneklassuppflyttning.

Utän hinder av vad i 10 § sägs skall för ordinarie och extra ordinarie lärare anställda vid folkhögskola gälla följande.

a) I 10 § 1 mom. avsedd tidsperiod utlöper med utgången av det arbetsår eller halva arbetsår, under vilket villkoren för löneklassuppflyttning uppfyllts.

b) För uppflyttning i löneklass tillgodoräknas av anställningstid vid folkhögskola endast halvt arbetsår, varunder läraren tillgodoräknar minst 240 undervisningstimmar på sätt under c) sägs. Sådant halvår tillgodoräknas med det antal dagar halvåret omfattar.

c) Varje i 39 § 4 mom. avsedd undervisningstimme tillgodoräknas enligt b) utom timmar, för vilka läraren vidkänts C-avdrag av annan anledning än enligt 10 § 2 mom. a)—d). Fyllnadstjänstgöring vid annan skolform må på motsvarande sätt inräknas i nämnda timtal.

41 §.

Tjänstledighetsavdrag.

1 mom. Vid folkhögskola skall A-avdrag för varje undervisningstimme utgöra $\frac{1}{3}$ av A-avdraget för dag enligt statens löneplansförordning jämkat till närmaste hela öretal.

B-avdraget är dubbelt så stort som nämnda A-avdrag.

C-avdraget skall för varje undervisningstimme utgöra $\frac{1}{80}$ av månadslönen i den löneklass och ortsgrupp, efter vilka läraren uppbär lön, jämkat till närmaste hela med fem delbara öretal, samt beträffande kallortstillägg den del därav, som belöper på varje undervisningstimme.

2 mom. Där i 15 § 1 mom. stadgas, att löneförmån skall utgå visst antal dagar, skall för lärare vid folkhögskola löneförmånen utgå för det tredubbla antalet undervisningstimmar.

42 §.

Ferier. Ferielön.

Vad i 17 § sägs om ferier och ferielön skall ej gälla i fråga om tjänstgöring vid folkhögskola.

43 §.

Tilläggstimmar.

Tilläggstimmar vid folkhögskola skola anses infalla sist under veckan eller arbetsåret eller, om anställningen avser endast ett halvt arbetsår, sist under denna tid.

44 §.

Kallortstillägg.

Till ordinarie och extra ordinarie lärare vid folkhögskola utgår kallortstillägg med följande belopp för undervisningstimme, som enligt 39 § 4 mom. må inräknas i tjänsten.

Kallortsklass	I	II	III	IV	V	VI
Kallortstillägg, ören	10	15	25	40	55	75

45 §.

Utbetalning av avlöning.

Till ordinarie och extra ordinarie lärare vid folkhögskola utgår lön för undervisningstimme med $\frac{1}{\infty}$ av månadslönen enligt den löneklass och ortsgrupp i statens löneplansförordning, som läraren tillhör. Lönen för undervisningstimme jämkas till närmaste hela med 5 delbara öretal. Lönen utbetalas för det antal undervisningstimmar, som under kalendermånaden ingått i anställningen.

Ordinarie lärare är dock berättigad till lön för 480 timmar för arbetsår, även om undervisning av denna omfattning icke kan beredas honom.

46 §.

Utbetalning av avlöning vid fyllnadstjänstgöring och fördelning av kostnaderna.

Ingår i tjänst vid folkhögskola fyllnadstjänstgöring vid annan skola, skall vad i 27 § 4 mom. sägs om utbetalning av avlöning m. m. äga motsvarande tillämpning.

6 avd. Lärares skyldighet att underkasta sig ändring i avlöningsbestämmelserna.

47 §.

1 mom. Ordinarie och extra ordinarie lärare äro pliktiga att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner och ersättningar m. m., om vilka förmåles i nedan angivna delar av reglementet:

10 och 11 §§ om placering och uppflyttning i löneklass och lönerum,

15 § 1 mom. punkt 3 om tjänstledighet för militärtjänst, då krigsavlöningsreglementet icke är tillämpligt å läraren,

15 § 1 mom. punkt 6 om tjänstledighet för sjukdom m. m., i den mån ändrade bestämmelser påkallas av genomförandet av allmän sjukförsäkring,

17 § om ferier och ferielön, såvitt angår tid, då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt å läraren,

18, 19 och 21—23 §§ om särskilda ersättningar och lönetillägg,

24 § om sjukvård och sjukvårdsersättning,

31 § om löneklassuppflyttning vid fortsättningskolan,

36 och 37 §§ om bostadsförmån och ersättning för timplärares resor vid fortsättningsskolan,

40 § om löneklassuppflyttning vid folkhögskola.

Detta reglemente träder i kraft den

Från och med nämnda dag skall vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementet upphöra att gälla, såvitt angår lärare, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. Innehar lärare vid reglementets ikraftträdande *ordinarie* tjänst vid *statlig* eller *högre kommunal skola* och blir reglementet tillämpligt å tjänsten, skall tjänsten från och med ikraftträdandet anses såsom ordinarie enligt reglementets bestämmelser och läraren såsom innehavare därav, där han icke inom två månader efter ikraftträdandet till skolöverstyrelsen inkommer med anmälan, att han ej önskar övergå å reglementet.

Kan tjänsten ej förenas med full tjänstgöring, minskas dock lönen för varje veckotimme, som undervisningsskyldigheten är mindre än 30 veckotimmar, å tjänst vid statlig skola med 3 procent och å tjänst vid högre kommunal skola med en trettiondel.

2. Har lärare omedelbart före reglementets ikraftträdande vid *statlig* skola innehaft *extra ordinarie tjänst*, varå reglementet blir tillämpligt, äger han under tre år därefter kvarstå såsom extra ordinarie å tjänsten, även om timtalet icke uppgår till 15 veckotimmar.

Lönen skall i så fall minskas med $\frac{1}{30}$ för varje veckotimme, som undervisningsskyldigheten är mindre än 30 veckotimmar.

3. Innehar lärare omedelbart före reglementets ikraftträdande ordinarie eller extra ordinarie tjänst vid statlig eller högre kommunal skola i lönegrad, som angives i följande uppställning, och övergår han vid ikraftträdandet i innehavande tjänst å reglementet, skall han tillhöra den *lönegrad*, som framgår av uppställningen, där han ej enligt reglementet skall tillhöra en högre lönegrad.

Tjänst	L ö n e g r a d			
	ordinarie		extra ordinarie	
	före	efter	före	efter
	reglementets ikraftträdande			
I teckning, musik och gymnastik med lek och idrott.....	20, A 20	Ca 23	18, Eo 18	Ce 22
I hushållsgöromål	16, A 16	Ca 20	15, Eo 15	Ce 19
I kvinnlig slöjd	16, A 16	Ca 20	15, Eo 15	Ce 19
I manlig slöjd.....	16, A 16	Ca 20	15, Eo 15	Ce 19

Sådan lärare äger bibehålla ovan angivet lönegradsnummer, om han vid eller efter reglementets ikraftträdande utan avbrott i anställning övergår från sin ordinarie tjänst eller extra ordinarie anställning till annan i reglementet avsedd ordinarie tjänst respektive extra ordinarie anställning, där han ej enligt reglementet skall hänföras till högre lönegrad.

4. Innehar lärare vid reglementets ikraftträdande tjänst vid *folkskola*, *fortsättningsskola* eller *folkhögskola*, vilken enligt före den 1 januari 1950

gällande bestämmelser var förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt och blir reglementet tillämpligt å tjänsten, skall tjänsten från och med ikraftträdandet anses såsom ordinarie enligt reglementets bestämmelser och läraren såsom innehavare därav, där han icke inom två månader efter ikraftträdandet till statens folkskolinspektör eller beträffande lärare vid folkhögskola till skolöverstyrelsen inkommer med anmälan, att han ej önskar övergå å reglementet. Statens folkskolinspektör skall inom tre månader efter ikraftträdandet till skolöverstyrelsen översända sålunda inkomna anmälningar.

Kan tjänsten ej förenas med full tjänstgöring, minskas dock lönen å tjänst vid folkskolan med en trettiondel för varje veckotimme, som undervisningsskyldigheten är mindre än 30 veckotimmar, å tjänst vid fortsättningsskolan med $\frac{1}{1000}$ för varje undervisningstimme, som undervisningsskyldigheten är mindre än 1080 timmar för redovisningsår och å tjänst vid folkhögskola med $\frac{1}{1000}$ för varje undervisningstimme, som undervisningsskyldigheten är mindre än 960 timmar för arbetsår.

5. Lärare i *manlig slöjd*, som enligt skolöverstyrelsens prövning har fullgod yrkesutbildning i den slöjdart tjänsten avser och visat framstående skicklighet som lärare, skall, där ej annat framgår av punkt 3, hänföras till den för högre kompetens gällande lönegraden, om han under sammanlagt minst åtta år före reglementets ikraftträdande innehaft anställning som lärare i manlig slöjd vid i reglementet avsedda skolor med en tjänstgöring av sammanlagt minst 15 veckotimmar eller beträffande anställning vid folkskola, fortsättningsskola eller folkhögskola av den omfattning, som före den 1 januari 1950 krävts för pensionsrätt i statens pensionsanstalt.

6. I punkt 4 avsedd lärare i *kvinnlig slöjd* vid folkskola eller fortsättningsskola eller i kvinnlig slöjd eller *vävning* vid folkhögskola, vilken icke har den utbildning, som enligt stadgan för övningslärare kräves för ordinarie anställning, skall hänföras till lönegrad Ca 13 beträffande tjänst vid folkskola eller fortsättningsskola och till lönegrad Ca 14 beträffande tjänst vid folkhögskola.

Har lärare i kvinnlig slöjd vid folkskola eller fortsättningsskola eller i kvinnlig slöjd eller vävning vid folkhögskola, då reglementet träder i kraft, fastare anställning vid skolan, oaktat den ej före den 1 januari 1950 varit förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt, och har hon innehaft sådan anställning sammanlagt minst 8 år, må hon efter skolöverstyrelsens medgivande kunna erhålla extra ordinarie anställning vid samma skola, även om hon icke har den utbildning, som enligt stadgan för övningslärare kräves för sådan anställning. Sådan lärare skall tillhöra lönegrad Ce 12 beträffande anställning vid folkskola eller fortsättningsskola och lönegrad Ce 13 beträffande anställning vid folkhögskola.

7. Innehar lärare omedelbart före reglementets ikraftträdande *ordinarie* eller *extra ordinarie* övningslärartjänst vid *statlig* eller *högre kommunal skola*, och övergår han vid ikraftträdandet till ordinarie eller extra ordinarie anställning, som avses i reglementet, skall han placeras i *löneklass (lönerum)* med utgångspunkt från hans placering omedelbart före ikraftträdandet. I förekommande fall skall placeringen ske med utgångspunkt från den högre löneklass han då skulle tillhört, om den hittillsvarande lönegraden omfattat ytterligare högre löneklasser, till vilka uppflyttning med tillämpning av hittillsvarande bestämmelser kunnat ske.

Därvid skall vad i kungörelsen 1947: 553, 1 kap. 7 § 2 mom. a) och b) samt 3 kap. 3 § sägs äga motsvarande tillämpning. Hänföres läraren vid ikraftträdandet till annan lönegrad än den, som enligt 1 kap. 6 § nämnda kungörelse skall anses motsvara den lönegrad han tillhörde omedelbart dess-

förrinnan, skall dock löneklassplaceringen ske, som om läraren först tillträtt tjänst i sistnämnda lönegrad och därefter övergått å tjänst i den lönegrad, till vilken han hänförs.

För vidare uppflyttning i löneklass (lönerum), äger läraren tillgodoräkna den tid han före ikraftträdandet tillhört eller beräknas ha tillhört den löneklass, som legat till grund för löneklassplaceringen. Nämnda tid tillgodoräknas på sätt i detta reglemente sägs.

8. I andra fall än som avses i punkt 7 skall ordinarie eller extra ordinarie lärare placeras och uppflyttas i *löneklass (lönerum)*, såsom om reglementet varit tillämpligt å honom under hela hans anställningstid. Därvid skall dock iakttagas följande.

a) Läraren skall anses ha tillhört den lönegrad, som enligt reglementet skulle ha gällt för anställningen.

b) Anställning som ordinarie eller extra ordinarie lärare vid statlig skola, med vilken varit förenad tjänstgöring om mindre än 15 veckotimmar, skall jämföras med anställning om 15 veckotimmar.

c) Anställning som ordinarie eller extra ordinarie lärare i övningsämne eller praktiskt läroämne vid statlig eller högre kommunal skola samt anställning å tjänst vid folkskola, fortsättningsskola eller folkhögskola, som före den 1 januari 1950 var förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt, beaktas utan avdrag. Annan anställning som lärare i övningsämne eller praktiskt läroämne vid i reglementet avsedd skola eller vid annan statsunderstödd skola skall, med avdrag för tre år, jämföras med motsvarande extra ordinarie anställning, om anställningen omfattat hel termin och den därmed förenade undervisningsskyldigheten omfattat minst 15 veckotimmar eller, beträffande anställning vid folkskola, fortsättningsskola eller folkhögskola, den med anställningen förbundna tjänstgöringen varit av minst sådan omfattning som före den 1 januari 1950 fordrats för pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Anställning under hel termin vid olika i reglementet avsedda skolor, där tjänstgöringen sammanlagt uppgått till minst 15 veckotimmar, må även tillgodoräknas.

9. Lärare, som avses i punkt 4, och som genom övergången å reglementet får minskad löneinkomst, skall från och med reglementets ikraftträdande erhålla *personlig lönefyllnad* av huvudmannen, i den mån han ej enligt anställningsvillkoren är skyldig vidkännas minskning i nämnda förmåner. Lönefyllnaden skall för år räknat utgöra skillnaden mellan å ena sidan årsbeloppet av avlöningsförmånerna enligt de omedelbart före ikraftträdandet för läraren gällande bestämmelserna och å andra sidan årsbeloppet för lön i högsta löneklassen inom den enligt reglementet jämte övergångsbestämmelser för läraren gällande lönegraden samt i förekommande fall kallortstillägg.

I förstnämnda årsbelopp inräknas samtliga ålderstillägg, som kunna utgå å tjänsten till läraren, av dyrtiden betingade tillägg med det belopp för år, som skulle utgått omedelbart efter ikraftträdandet, andra kontanta löneförmåner utom barntillägg samt värdet av naturaförmåner, varjämte beloppet minskas med de pensionsavgifter för år, som det omedelbart före ikraftträdandet kan ha ålegat läraren att erlägga. Naturaförmånerna uppskattas efter ortens pris. För lärare i hushållsgöromål skall dock hänsyn ej tagas till förmånen av fri måltid under pågående kurs. Kunna läraren och huvudmannen ej enas om värderingen av naturaförmånerna, skall värdet fastställas av statens folkskolinspektör efter av skolöverstyrelsen meddelade anvisningar, eller beträffande lärare vid folkhögskola av skolöverstyrelsen.

Löneförmånerna enligt reglementet beräknas med hänsyn till förhållandena omedelbart efter ikraftträdandet. Var med tjänsten före ikraftträdan-

det förenad en undervisningsskyldighet, vars högsta timtal var mindre än full tjänstgöring enligt reglementet, skall årsbeloppet för löneförmånerna enligt reglementet minskas i förhållande härtill. Var nämnda timtal större än full tjänstgöring enligt reglementet, skall årsbeloppet för löneförmånerna enligt reglementet ökas med timarvode för det antal tilläggstimmar, som motsvarar skillnaden mellan nämnda högsta timtal och full tjänstgöring.

Den personliga lönefyllnad, som fastställts enligt ovan angivna grunder, utgår med oförändrat belopp, så länge läraren kvarstår i samma tjänst, och skall därefter upphöra.

10. Lärare vid folkskola, fortsättningskola eller folkhögskola, som på grund av tidigare gällande bestämmelser ägt uppbära *barntillägg*, må icke uppbära sådant tillägg, sedan han övergått å detta reglemente.

Annan lärare äger övergångsvis uppbära barntillägg enligt de före reglementets ikraftträdande gällande grunderna.

1941 års lärarlönesakkunnigas förslag
till
avlöningsreglemente för kyrkomusiker.

1 avd. Inledande bestämmelser.

1 §.

Tillämpningsområde.

Detta reglemente äger tillämpning å organister, biträdande kyrkomusiker, kantorer och orgelspelare, som avses i kyrkomusikerstadgan.

2 §.

Kyrkoråd, skolstyrelse.

Med *kyrkoråd* avses i detta reglemente, där ej annat sägs, kyrkorådet i församlingen eller, där församlingar tillsammans bilda ett kyrkomusikerdistrikt, ett för församlingarna eller samfälligheten gemensamt kyrkoråd.

Med *skolstyrelse* förstås i detta reglemente folkskolestyrelsen i kommun, där lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner äger tillämpning, samt eljest skolrådet.

3 §.

Stationeringsort. Ortsgrupp.

Med stationeringsort förstås för kantor orten för den skola, till vilken den i kantorstjänsten ingående lärartjänsten är knuten, samt i övrigt orten för den kyrka, där kyrkomusikern huvudsakligen tjänstgör.

Orterna fördelas å *ortsgrupper* med hänsyn till levnadskostnaderna på sätt gäller för befattningshavare, underkastade statens allmänna avlöningsreglemente.

4 §.

Kyrkomusikers skyldighet att underkasta sig läkarundersökning.

Kyrkomusiker är skyldig att underkasta sig läkarundersökning enligt vad därom särskilt stadgas.

5 §.

Ordinarie kyrkomusikers avgångsskyldighet.

Ordinarie kyrkomusiker är skyldig att avgå från tjänsten under förutsättningar, som angivas i gällande tjänstepensionsbestämmelser eller som eljest må gälla på grund av bestämmelser antagna av Kungl. Maj:t och riksdagen.

2 avd. Organister.

1 kap. Grundläggande bestämmelser om avlöning.

6 §.

Organists rätt till avlöningsförmåner m. m.

1 mom. Organist äger på grund av anställningen rätt till avlöningsförmåner under förutsättningar och enligt grunder, som stadgas i detta reglemente

och de särskilda bestämmelser, vilka meddelas med stöd därav eller eljest utfärdas av Kungl. Maj:t, ävensom *pensionsrätt* i den mån så följer av gällande tjänste- och familjepensionsbestämmelser.

Utöver vad i detta reglemente förutsättes eller eljest medgivits av Kungl. Maj:t, såvitt angår ordinarie organist med stöd av riksdagens beslut, må organist icke för med tjänsten förenade arbetsuppgifter åtnjuta ersättning eller förmån, så framt ej Kungl. Maj:t för uppdrag eller arbete, vilket kan anses falla utom organistens vanliga tjänsteutövning, finner skäl medgiva särskild gottgörelse.

2 mom. Frånträder ordinarie eller extra ordinarie organist utövningen av sin tjänst på grund av att han samtidigt innehar annan anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser såsom ordinarie, extra ordinarie eller extra tjänsteman eller såsom aspirant, skall han, om ej Kungl. Maj:t annat medgiver, allenast äga åtnjuta med sistnämnda anställning förenade avlöningsförmåner.

3 mom. Under *vikariatslöneförordnande* skall organist avstå de med den innehavda tjänsten förenade avlöningsförmånerna och i stället åtnjuta de avlöningsförmåner, som tillkomma honom såsom innehavare av den tjänst, som förordnandet avser.

4 mom. Organist, som *utan något sitt förvällande förflyttas* från högre till lägre ordinarie tjänst, skall i avlöningshänseende behandlas såsom innehavare av den högre tjänsten.

7 §.

Avlöningsförmåner av olika slag. Sammanträffande av förmåner.

1 mom. Avlöningsförmåner, som avses i denna avdelning, utgöras av:

lön,
semester, däremot svarande annan ledighet och semesterersättning,
ersättning vid vikariat m. m.,
lönetillägg och särskilda ersättningar,
sjukvård samt
begravningshjälp.

2 mom. På beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, skall bero, om och i vad mån avdrag å lönen skall ske för organist, som åtnjuter *avlöning i beställning å reservstat vid försvaret*.

3 mom. Är organist berättigad att av statsmedel uppbära *tjänstepension eller årligt understöd*, beror på beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, om och i vad mån av sådan anledning avdrag å lönen skall ske. Vad sålunda stadgats äger icke tillämpning i fråga om reservpension eller däremot svarande engångsbelopp.

2 kap. Lönen.

8 §.

Lönegrader. Löneklasser. Lönebelopp.

1 mom. Organist skall tillhöra lönegrad med beteckning och nummer, som framgå av nedan intagna tabell. Lönegrad omfattar de löneklasser, som angivas i tabellen.

Befattning	Lönegrad	Löneklasser
Domkyrkoorganist.....	Ca 26	26—29
Annan ordinarie organist:		
a) som uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor i fråga om avlagda examina.....	Ca 24	24—27
b) som icke uppfyller nämnda behörighetsvillkor.....	Ca 23	23—26
Extra ordinarie organist:		
a) som uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor i fråga om avlagda examina.....	Ce 24	24—27
b) som icke uppfyller nämnda behörighetsvillkor.....	Ce 23	23—26
Extra organist:		
a) som avlagt högre organistexamen, högre kantorsexamen och musklärarexamen	Cg 21	21—24
b) som avlagt minst en av nämnda examina	Cg 19	19—22
c) som avlagt organist- och kantorsexamen	Cg 16	16—19

Anm. I fall som avses i 17 § 6 mom. kan extra organist placeras i annan lönegrad än ovan angives.

2 mom. Lön utgår enligt den *löneklass*, som framgår av 9—12 §§.

3 mom. Lön utgår efter den *ortsgrupp*, till vilken organistens stationeringsort är hänförd.

Där särskilda skäl därtill föranleda må dock Kungl. Maj:t beträffande viss organist eller viss grupp av organister bestämma, att lönen skall utgå efter annan *ortsgrupp*.

4 mom. Vid bestämmande av lön må i organisttjänst inräknas högst 30 veckotimmar (*full tjänstgöring*). Beträffande domkyrkoorganisttjänst och icke-ordinarie organisttjänst skall i förekommande fall inräknas det lägre timtal, som följer av bestämmelserna i kyrkomusikerstadgan angående fastställande av tjänsteuppgifternas omfattning.

5 mom. Lönen för varje löneklass och *ortsgrupp* framgår av statens löneplansförordning.

I löneplansförordningen angiven lön utgår vid full tjänstgöring. Ordinarie organist — domkyrkoorganist dock endast om veckotimtalet vid tillträdet uppgick till 30 veckotimmar — äger dock rätt till i löneplansförordningen angiven lön, även om veckotimtalet för hans tjänst vid omprövning skulle fastställas till lägre än 30 eller fyllnadstjänstgöring av tillräcklig omfattning icke kan beredas honom.

I andra fall än i föregående stycke sägs minskas lönen med en trettiondel för varje veckotimme, varmed tjänstgöringen understiger 30 veckotimmar. Månadslön, som efter sådan minskning slutar på öretal, skall jämkas till närmaste kronantal eller, om den slutar på 50 öre, till närmaste högre kronantal. Daglön, som efter minskning icke slutar å helt femtal ören, skall jämkas till närmaste femtal.

6 mom. Omfattar organists tjänstgöring mer än 30 veckotimmar, skall han för den del av tjänstgöringen, som överstiger 30 veckotimmar, uppbära särskild ersättning i form av arvode enligt följande regler.

Har organisten fyllnadstjänstgöring och motsvarar hans kyrkomusikaliska verksamhet högst 30 veckotimmar, utgår arvode med belopp, som skulle ha utgått, därest organisten varit musklärare vid skolan i motsvarande anställningsform och med en tjänstgöring per vecka, motsvarande den sammanlagda tjänstgöringen å organisttjänsten, dock att arvodet skall beräknas efter den *ortsgrupp*, till vilken organistens stationeringsort är hänförd.

I andra fall än i nästföregående stycke sägs utgå arvode i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

9 §.

Grundläggande bestämmelser om löneklassplacering.

1 mom. Vid tillträde av tjänst skall organist placeras i lönegradens lägsta löneklass, i den mån ej annat följer av bestämmelserna i 10 och 11 §§. Därefter skall han för varje tidsperiod, som nedan sägs, uppflyttas en löneklass inom lönegraden eller, då han uppnått dennas högsta löneklass, ett lönerum inom löneklassen, intill dess fjärde lönerummet uppnåtts.

Första tidsperioden utlöper vid utgången av det kalenderkvartal, under vilket tre år förflutit från tjänstetillträdet. Om från periodens början förkommit mer än 120 dagar, vilka enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser icke må tillgodoräknas för löneklassuppflyttning, skall i stället gälla, att perioden utlöper vid utgången av det kalenderkvartal, då från periodens början infallit 976 dagar, vilka enligt samma bestämmelser må tillgodoräknas för sådan uppflyttning.

Andra tidsperioden och följande tidsperioder räknas på motsvarande sätt, varje period från ingången av det kalenderkvartal från och med vilket uppflyttning skett.

2 mom. Bestämmelserna i 1 mom. äga motsvarande tillämpning i fråga om den, som tillträder vikariatslöneförordnande.

3 mom. Beslut om placering och uppflyttning i löneklass eller lönerum meddelas av vederbörande domkapitel.

10 §.

Löneklassplacering med hänsyn till tidigare innehavd tjänst eller anställning.

Den, som tillträder ordinarie, extra ordinarie eller extra organisttjänst och som tidigare innehaft viss tjänst eller visst slag av statlig anställning, må placeras och uppflyttas i löneklass (lönerum) med motsvarande tillämpning av 22 och 23 §§ statens allmänna avlöningsreglemente.

11 §.

Löneklassplacering enligt särskilda beslut och bestämmelser.

Kungl. Maj:t äger, om och i den mån så prövas skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst fall eller viss grupp av fall förmånligare placering eller uppflyttning i löneklass (lönerum) inom lönegraden må erhållas än som följer av bestämmelserna i 9—10 §§.

12 §.

Lön enligt högre löneklass än den, vari organist är placerad.

1 mom. För bibehållande vid tjänsten av viss organist äger Kungl. Maj:t, därest organisten är särskilt kvalificerad för sin tjänst och det anses särskilt påkallat, medgiva, att organist må åtnjuta lön enligt i löneplanen upptagen högre löneklass, dock högst enligt den löneklass, vars nummer med två enheter överstiger numret för högsta löneklassen inom lönegraden. Sådant medgivande innebär icke ändring i organistens löneklassplacering.

2 mom. Organist, som på grund av något sitt förvållande förflyttats från högre till lägre ordinarie tjänst, äger åtnjuta lön lägst enligt den löneklass han tillhörde omedelbart före förflyttningen, ändå att han icke är placerad i sagda löneklass.

13 §.

Tid varunder lön utgår. Löneavdrag och avdragsgrupper.

1 mom. Lönen utgår från och med den dag tjänsten enligt antagningsbevis tillträdes till och med den dag tjänsten frånträdes, med iakttagande av bestämmelserna i 6 och 7 §§.

Organist är skyldig att vidkännas löneavdrag i enlighet med bestämmelserna i 2 och 3 mom. här nedan samt 14 §, i den mån ej annat beslutes med stöd av viss i reglementet meddelad bestämmelse eller Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande domkapitel med hänsyn till särskilda omständigheter finner skäl att för visst fall annorlunda bestämma.

2 mom. Löneavdragen äro av tre slag, A-, B- och C-avdrag.

A-avdraget framgår av statens löneplansförordning. Är lönen reducerad enligt 8 § 5 mom., minskas A-avdraget på samma sätt. A-avdrag, som efter minskning icke slutar å helt femtal ören, jämkas till närmaste femtal.

B-avdraget är dubbelt så stort som A-avdraget.

C-avdraget är lika med lönen, i förekommande fall bestämd under iakttagande av föreskrifterna i 8 § 5 mom.

Då tjänstledighet eller annat förhållande, som skall medföra löneavdrag, avser allenast del av tjänstgöringen (*partiell tjänstledighet m. m.*), tillämpas det avdragsbelopp, som belöper på denna del av tjänstgöringen.

3 mom. I fråga om löneavdrag vid tjänstledighet skall organist tillhöra någon av följande tre *avdragsgrupper*, nämligen

grupp 1, vartill hänföras extra organister med mindre än 6 anställningsmånader,

grupp 2, vartill hänföras extra organister med minst 6 men mindre än 36 anställningsmånader, samt

grupp 3, vartill hänföras övriga organister.

Med anställningsmånad förstås för organisterna detsamma som för tjänstemän, underkastade statens allmänna avlöningsreglemente.

4 mom. Är organist vid något tillfälle skyldig vidkännas löneavdrag för en tidsperiod, som icke uppgår till 7 dagar, skall varje sön- eller helgdag, som ingår i denna tidsperiod, i avdragshänseende anses motsvara två dagar.

14 §.

De fall då löneavdrag skall tillämpas.

I. Tjänstledighet: Organist äger åtnjuta lön under de förutsättningar och i den omfattning, som framgå av efterföljande tabell, men skall i övrigt vidkännas C-avdrag. För extra organist skola tillämpas bestämmelserna för den avdragsgrupp organisten vid tjänstledighetens början tillhör.

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
1. <i>Offentligt uppdrag.</i>	
a) Uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller kyrkomötet eller att vara riksdagens revisor.	<i>Grupp 3:</i> Lön med B-avdrag.
b) Uppdrag, där ersättning ej utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag och organisten icke medgivits rätt till gottgörelse för de avlöningsförmåner han under ledigheten avstått, i den mån ej fråga är om uppdrag som avses under a).	<i>Grupp 3:</i> Lön med A-avdrag.

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
2. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet är å organisten tillämpligt.</i>	<i>Grupp 1—3: Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</i>
3. <i>Militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är å organisten tillämpligt.</i>	<i>Grupp 3: Lön med B-avdrag.</i>
a) <i>Värnpliktstjänstgöring, som fullgöres det år den värnpliktige fyller 23 år eller därefter.</i>	<i>Grupp 2 och 3: Lön med B-avdrag högst 32 dagar av ett och samma kalenderår.</i>
b) <i>Frivillig befodrings- eller repetitionskurs eller med sådan kurs jämställd annan kurs eller övning, vilken erfordras för vinnande eller bibehållande av viss tjänstegrad såsom värnpliktigt befäl.</i>	<i>Grupp 3: Lön med B-avdrag.</i>
c) <i>Tjänstgöring, vilken åligger anställningshavare i reserven, beställningshavare å reservstat eller övergångsstat samt officer i väg- och vattenbyggnadskåren.</i>	<i>Grupp 1—3: Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</i>
Kaptens-, fanjunkar- eller flaggunderofficerskurs för anställningshavare i reserven.	
d) <i>Hemvärnsövning, hemvärns- eller driftvärnskurs eller sammanträde med hemvärnets eller driftvärnets representations- eller verkställande organ.</i>	<i>Grupp 2 och 3: Lön med B-avdrag högst 14 dagar av ett och samma kalenderår.</i>
e) <i>Tjänstgöring såsom eller utbildning till lotta.</i>	<i>Grupp 1—3: Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.</i>
4. <i>Arbete av synnerlig vikt för folkförsörjningen eller av därmed jämförligt allmänt intresse.</i>	<i>Grupp 3: Oavkortad lön därest Kungl. Maj:t så förordnar med hänsyn till att iakttagelserna, studierna eller arbetet provas vara av ett påtagligt intresse för den kyrkomusikaliska verksamheten. I andra fall efter domkapitlets prövning lön med B-avdrag sammanlagt högst 120 dagar under loppet av fem på varandra följande kalenderår, dock högst 120 dagar av den tid, under vilken organisten innehar tjänst inom lönegrad med ett och samma ordningsnummer.</i>
5. <i>Iakttagelser, studier eller arbete av betydelse för den kyrkomusikaliska verksamheten eller för organistens kompetens för viss uppgift eller befattning enligt kyrkomusikerstadgan.</i>	<i>Grupp 2: Oavkortad lön under högst 180 dagars ledighet av en och samma tjänstledighetsorsak. Lön med B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande domkapitel på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</i>
6. <i>Sjukdom m. m.</i>	<i>Grupp 3: Oavkortad lön.</i>
a) <i>Sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, föranledd av i tjänsten inträffad händelse, som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete, eller av våld eller misshandel, för vilken organisten blivit utsatt på grund av tjänsten.</i>	<i>Grupp 2: Oavkortad lön under högst 180 dagars ledighet av en och samma tjänstledighetsorsak. Lön med B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande domkapitel på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum.</i>
I tjänsten ådragen 1) yrkessjukdom, varom förmåles i gällande lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar, 2) smittsam sjukdom, som enligt gällande epidemilag skall anmälas till vederbörande myndighet, eller 3) sjukdom, som enligt gällande epizootilag skall anmälas till vederbörande myndighet.	
Med tjänsten skall likställas statlig anställning, sådan icke-statlig anställning, vid vilken avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, samt uppdrag för statens räkning.	
b) <i>Sjukdom i andra fall än under a) avses eller tvångsvis anordnad läkarundersökning.</i>	<i>Grupp 2: Lön med B-avdrag högst 180 dagar av ett och samma kalenderår eller, vid sjukdom som fortgår över årsskifte, högst 180 dagar i en följd.</i>

Tjänstledighetsorsak	Löneförmån
<p>c) Svag hälsas vårdande, då behovet av ledighet härför är behörigen styrkt.</p>	<p><i>Grupp 3:</i> Oavkortad lön under högst 20 dagar av ett och samma kalenderår. Oavkortad lön må likväl icke utgå, därest tjänstledigheten åtnjutes å tid, då organisten på grund av föreskriften i 15 § 2 mom. c) andra stycket icke skulle hava varit berättigad åtnjuta semester. Lön med A-avdrag i övrigt.</p> <p><i>Grupp 3:</i> Lön med B-avdrag.</p>
<p>7. <i>Havandeskap eller barnsbörd.</i></p>	<p><i>Grupp 2:</i> Lön med B-avdrag högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlossningen. <i>Grupp 3:</i> Lön med A-avdrag högst 120 dagar, dock ej för tid efter 120:e dagen från förlossningen.</p>
<p>8. <i>Tjänstgöringsförbud till förekommande av smittas spridning.</i></p>	<p><i>Grupp 2:</i> Oavkortad lön högst 180 dagar. Lön med B-avdrag i övrigt, så framt ej vederbörande domkapitel på grund av särskilda förhållanden finner anledning medgiva, att A-avdrag skall tillämpas eller att avdrag icke skall äga rum. <i>Grupp 3:</i> Oavkortad lön.</p>
<p>9. <i>Flyttning, för vilken ersättning för flyttningskostnad utgår.</i></p>	<p><i>Grupp 3:</i> Oavkortad lön högst 3 dagar.</p>
<p>10. <i>Uppdrag inom sådan personalsammanslutning, som avser att tillvarata organisternas intressen i tjänsten eller främja deras yrkesutbildning.</i></p>	<p><i>Grupp 2 och 3:</i> Lön med B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår.</p>
<p>11. <i>Enskild angelägenhet av vikt.</i></p>	<p><i>Grupp 3:</i> Lön med B-avdrag högst 15 dagar av ett och samma kalenderår.</p>

II. Vissa tjänstgöringshinder: Har organist fyllnadstjänstgöring och hindras han fullgöra denna del av sin tjänstgöring därigenom, att undervisningen inställes på grund av smittsam sjukdom eller av annan oförutsedd anledning eller med stöd av särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, skall organisten icke på grund härav vidkännas avdrag å sin lön. Organisten är skyldig att i dylikt fall fullgöra den återläsning, som i vederbörlig ordning kan varda bestämd.

Har organist fyllnadstjänstgöring och hindras han fullgöra denna del av sin tjänstgöring därigenom, att undervisningen inställes, inskränkes eller avkortas på grund av krig, krigsfara eller därmed sammanhängande förhållanden, gäller vad i föregående stycke stadgas, såvida ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

III. Avstängning från tjänstgöring m. m.: Är organist avstängd från tjänstgöring, enär han vägrar underkasta sig ålagd läkarundersökning, förfares med lönen i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser eller beslut.

Är organist avstängd från tjänstgöring av annan anledning än nyss sagts, kvarhållen av polismyndighet såsom misstänkt för brott eller häktad för brott, eller undergår han frihetsstraff, är han skyldig vidkännas C-avdrag, vederbörande domkapitel likväl obetaget att, där så prövas skäligt, låta ho-

nom uppbära viss del av lönen. Finnes avstängningen hava varit obefogad, blir den kvarhållne ej häktad eller blir den kvarhållne eller häktade frikänd, skall löneavdrag ej tillämpas och innehållen lön utbetalas.

IV. Organist avhåller sig från tjänstgöring utan att hava erhållit ledighet eller kunna styrka giltigt förfall: Organisten skall vidkännas C-avdrag.

3 kap. Semester, däremot svarande annan ledighet och semesterersättning.

15 §.

Semester och däremot svarande annan ledighet.

1 mom. Organist äger rätt att erhålla semester under det antal dagar för helt år räknat (*årssemester*), som framgår av följande sammanställning.

Organist tillhörande avdragsgrupp	Till och med	Från och med
	det kalenderår, under vilket organisten fyller	
	39 år	40 år
1 eller 2.....	20 dagar	20 dagar
3.....	25 „	35 „

Semestern erhålles å tid, som prövas lämplig med hänsyn till göromålens behöriga gång, under det löpande kalenderåret eller, om detta på grund av tjänstgöringsförhållandena icke kunnat ske eller kyrkorådet i annat fall finner skäl därtill lämna medgivande, under tiden 1 januari—31 maj näst-påföljande år. Utan hinder av vad nu sagts må organist stationerad å ort inom riket, där kallortstillägg utgår, av kyrkorådet kunna medgivas att erhålla återstående semester under nästpåföljande år i följd med semester för detta år.

Organist med fyllnadstjänstgöring må erhålla semester endast å tid, då vikarie å fyllnadstjänstgöringen icke behöver förordnas.

Till extra organister kan utgå *semesterersättning* enligt bestämmelserna i 16 §.

2 mom. Vid semesterns bestämmande skall iakttagas följande.

a) Innehaves organisttjänst under allenast del av kalenderår, beräknas semestern i förhållande till tiden för tjänstinnehavet. Uppkommer därvid brutet dagantal, sker avrundning till närmaste hela dagantal. Uppgår den beräknade tiden till mindre än en halv dag, föreligger icke rätt till semester. Såsom undantag från vad nu sagts skall gälla, att organist, som avgår med rätt till ålders- eller förordnandepension, äger åtnjuta den semester, som skulle tillkomma honom, om han kvarstode i tjänst till kalenderårets utgång.

Äro olika årssemestrar tillämpliga för skilda delar av samma kalenderår, beräknas semestern för varje del för sig, varefter den sammanlagda semestertiden avrundas på nyss angivet sätt. Härvid skall hänsyn ej tagas till anställningstid, för vilken semesterersättning utgått.

b) Har den, som tillträder organisttjänst, under samma kalenderår innehaft anställning hos staten eller annan icke-statlig anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser än anställning som organist, skall, om semestern i denna anställning beräknas för löpande kalenderår, vad under a) stadgas äga motsvarande tillämpning.

Har organisten omedelbart före tjänstetillträdet innehaft sådan i näst-föregående stycke omförmäld anställning, i vilken semestern icke beräknas för löpande kalenderår, äger han i den tillträdde tjänsten erhålla i den tidigare anställningen intjänt men ej åtnjuten semester. Av den semester, vartill organisten eljest är berättigad enligt bestämmelserna i denna paragraf, må han åtnjuta högst det antal semesterdagar, varmed årsemestern i den nya tjänsten befinnes överstiga den vid tjänstetillträdet beräknade summan av intjänt men ej åtnjuten semester och tidigare under kalenderåret åtnjuten semester. Med åtnjuten semester skall jämnställas semestertid, för vilken semesterersättning uppburits.

c) Vidkännes organist C-avdrag å lönen av annan anledning än tjänstledighet för offentligt uppdrag, må semestern enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser minskas med så stor del av årsemestern, som belöper på avdragstiden.

Har organist under innehav av anställning hos staten eller av icke-statlig anställning med avlöning enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser — oavbrutet eller endast med kortare avbrott för tjänstgöring försöksvis — under tiden 1 juli—31 december av annan anledning än tjänstledighet för offentligt uppdrag vidkänts C-avdrag å lönen, åtnjutit tjänstledighet, som avses i 14 § I, punkt 6 b) eller c) eller punkt 11, eller åtnjutit semester, må han ej, med mindre kyrkorådet finner skäl därtill lämna medgivande, därefter erhålla semester förrän han minst 90 dagar tjänstgjort i anställning, som nyss nämnts, eller fullgjort uppdrag för statens räkning.

d) Om semester åtnjutits såväl före som efter dag eller dagar, som äro tjänstefria, skall semestern anses hava omfattat jämväl den eller de mellanliggande dagarna, i den mån ej annat följer av beslut eller bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

16 §.

Semesterersättning.

Därest extra organist avgår ur församlings tjänst eller avlider, innan han åtnjutit den semester, vartill han vid avgången eller dödsfallet var berättigad enligt bestämmelserna i 15 §, äger organisten eller, om han avlidit, hans dödsbo erhålla semesterersättning. Semesterersättningen skall motsvara den lön, som organisten skulle hava erhållit under förlängd anställning det antal dagar, som den återstående semestern omfattar.

4 kap. Ersättning vid vikariat m. m.

17 §.

1 mom. Beträffande förordnande att som vikarie uppehålla ordinarie eller extra ordinarie organisttjänst skall, där förordnandet ej kungjorts som vikariatslöneförordnande eller förordnandetiden icke omfattar mera än högst sex dagar, gälla i 2—5 mom. meddelade bestämmelser.

2 mom. Ordinarie eller extra ordinarie organist, som förordnas att uppehålla annan organisttjänst än den han innehar, skall åtnjuta de avlöningsförmåner, som tillkomma innehavare av sådan tjänst, som förordnandet avser.

3 mom. Annan person än den, som i 2 mom. sägs, vilken förordnas att uppehålla organisttjänst, skall, där ej annat följer av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, anställas som extra organist, om han äger behörighet därtill, samt eljest mot arvode enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

4 mom. Omfattar förordnande å organisttjänst, i vilken ingår fyllnadstjänstgöring, icke denna tjänstgöring eller endast en del av densamma, skall vid lörens fastställande hänsyn icke tagas till veckotimtalet för annan fyllnadstjänstgöring än den, som ingår i förordnandet. I den mån förordnandet omfattar ferietid, skall vid fastställande av lön för ferietiden hänsyn icke tagas till veckotimtalet för fyllnadstjänstgöringen, dock att om förordnandetiden omfattar minst en hel termin vid skolan och förordnandet omfattar den i organisttjänsten för denna tid ingående fyllnadstjänstgöringen, hänsyn till fyllnadstjänstgöringens veckotimtal skall tagas vid fastställande av lönen för hela den tid förordnandet omfattar.

Omfattar förordnande enbart fyllnadstjänstgöring eller del därav, utgår ersättning enligt gällande avlöningsbestämmelser för ifrågavarande skola.

5 mom. Omfattar förordnande å domkyrkoorganisttjänst icke de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist, skall vid fastställande av lönen hänsyn icke tagas till det antal veckotimmar, som svarar mot nämnda särskilda åligganden.

Har åt annan person än den, som förordnats att uppehålla domkyrkoorganisttjänsten i övrigt, uppdragits att fullgöra de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist, skall han åtnjuta ersättning härför enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

6 mom. Har förordnande ledigförklarats som vikariatslöneförordnande, skall i lönehänsende följande gälla.

Därest den förordnade innehar lönegradsplacerad tjänst enligt detta reglemente eller avlöningsreglementet för övningslärare eller andra av Kungl. Maj:t meddelade avlöningsbestämmelser och är behörig att anställas som extra ordinarie organist, skall han åtnjuta de avlöningsförmåner, som tillkomma innehavare av sådan tjänst, som förordnandet avser (vikariatslön).

Därest till förordnandet ifrågakommer annan än den, som innehar lönegradsplacerad tjänst enligt nästföregående stycke, skall han i stället anställas som extra organist, om han äger behörighet därtill, eller mot arvode. Äger han behörighet att anställas som extra ordinarie organist, skall han därvid placeras i lönegrad med samma nummer, som gäller för den uppehållna tjänsten.

7 mom. Omfattar förordnande att som vikarie uppehålla organisttjänst högst sex dagar, skall den förordnade uppbära dagarvode för de i tjänsten ingående kyrkliga uppgifterna enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Ingår i organisttjänsten fyllnadstjänstgöring, utgår ersättning för fullgjord fyllnadstjänstgöring enligt vad som i övrigt är bestämt rörande timarvode vid ifrågavarande skola.

5 kap. Lönetillägg och särskilda ersättningar.

18 §.

Resekostnads- och traktamentsersättning.

1 mom. Kostnader för resor i anledning av de särskilda åliggandena för domkyrkoorganist ersättas enligt de bestämmelser, som enligt allmänna resereglementet gälla för befattningshavare i den lönegrad domkyrkoorganist tillhör.

2 mom. Medföra andra kyrkliga tjänståligganden än i 1 mom. sägs (såsom duplikation, medverkan vid bygudstjänster eller dylikt), att organist ensam kostnader för resor, skola dessa ersättas med skäligt belopp. Kostnad för resa med järnväg ersättes därvid efter klass III.

Dagtraktamente utgår icke. Därest det skulle medföra större olägenhet för organisten att resa till eller från stationeringsorten samma dag, som han har tjänstgöring å annan ort, och organisten därför övernattar utom stationeringsorten, må traktamente utgå med åtta kronor för natt.

Ersättningen utgår i efterskott för varje kvartal eller halvår.

Ersättnings belopp bestämmas av vederbörande domkapitel.

3 mom. Resekostnads- och traktamentsersättning i samband med fyllnadstjänstgöring utgår i förekommande fall enligt bestämmelserna i avlöningsreglementet för övningslärare.

19 §.

Ersättning för flyttningskostnader.

Organist, som förflyttas med stöd av bestämmelserna därom i kyrkomusikerstadgan, äger uppbära ersättning för flyttningskostnad enligt vad därom särskilt stadgas.

20 §.

Kallortstillägg.

1 mom. Till ordinarie, extra ordinarie och extra organist stationerad å sådan ort inom rikets nordliga delar, där vistelsen på grund av klimatiska förhållanden och levnadsbetingelserna i övrigt kan anses medföra avsevärda olägenheter i fysiologiskt hänseende, utgår, i den mån ej annat följer av vad nedan stadgas, *kallortstillägg* med följande för olika kallortsklasser bestämda belopp för år räknat, nämligen

för kallortsklass	I	.....	96 kronor
»	»	II	..... 156 »
»	»	III	..... 240 »
»	»	IV	..... 360 »
»	»	V	..... 540 »
»	»	VI	..... 720 »

För domkyrkoorganist, extra ordinarie organist och extra organist med mindre än full tjänstgöring minskas dock kallortstillägget med en trettiondel för varje veckotimme, varmed tjänstgöringen understiger 30 veckotimmar.

Kallortstillägg skall avstås eller minskas på nyss angivet sätt, i den mån organisten vidkännes C-avdrag å lönen.

Beträffande de orter, å vilka kallortstillägg skall utgå, och dessa orters fördelning å olika kallortsklasser skall för organister gälla detsamma som för tjänstemän, underkastade statens allmänna avlöningsreglemente.

6 kap. Sjukvård.

21 §.

Grundläggande bestämmelser om sjukvård.

1 mom. Organist, vilken tillhör någon av de i 13 § 3 mom. angivna grupperna 2 och 3, erhåller vid sjukdom ersättning för kostnad för *läkarvård* jämte *läkemedel* samt vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, som medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga *hjälpmedel*, allt i den omfattning och under de villkor, som i detta kapitel stadgas eller av Kungl. Maj:t för särskilt fall bestämmas; dock endast i den mån sagda förmåner icke utgå enligt olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser.

Där ej fråga är om olycksfall i tjänsten, må till läkarvård hänföras *tand-*

vård endast om sådan vård avser botande av sjukdom i tändernas omgivningar eller prövas vara av väsentlig betydelse för botande av annan sjukdom, vilken står i orsakssammanhang med tändernas tillstånd.

2 mom. Om organist av annan anledning än för offentligt uppdrag åtnjuter tjänstledighet mer än 14 dagar i en följd med skyldighet att därunder vidkännas C-avdrag å lönen, skall han för tiden efter nämnda 14 dagar avstå från de förmåner, varom i denna paragraf samt i 23—28 §§ förmäles. Vederbörande domkapitel äger dock medgiva, att nämnda förmåner må bibehållas för en tid av högst tre månader.

3 mom. Vid bestämmande av ersättning skall hänsyn tagas endast till läkarvård och läkemedel m. m., som organisten erhållit i enlighet med föreskrifterna i detta reglemente. Ersättningen skall beräknas särskilt för varje kalenderår. Organistens kostnader skola härvid anses belöpa på det kalenderår läkarvård meddelats eller läkemedel mottagits.

Från det belopp, varmed ersättning eljest skolat utgå enligt bestämmelserna i 23—28 §§, skall dock, där ej fråga är om olycksfall i tjänsten, avdrag ske med ett belopp av etthundra kronor för kalenderår, som skall åvila organisten. Ersättning skall dock städse utgå för kostnad för vaccination, som omförmäles i 27 § 3 mom.

4 mom. Beslut om ersättning för läkarvård och läkemedel m. m. fattas av vederbörande domkapitel.

5 mom. Vad i denna paragraf samt i 24, 25, 27 och 28 §§ stadgas i fråga om olycksfall i tjänsten gäller även i andra fall, som avses i 14 § I punkt 6 a).

22 §.

Tjänsteläkare.

Med *tjänsteläkare* avses i detta reglemente läkare, anställd av staten eller av kommunen i öppen sjukvård, eller läkare å poliklinik vid allmänt sjukhus, vilken ombesörjer läkarvård å organistens stationeringsort, eller, om tillgång till dylik vård ej finnes därstädes, sådan läkare å närmaste ort.

23 §.

Läkarvård och läkarintyg.

Anlitar organist tjänsteläkare för erhållande av *läkarvård* eller *intyg*, som i *tjänsten* erfordras rörande organistens hälsotillstånd, skall han erhålla ersättning för kostnaderna härför. Erfordras för ställande av *diagnos röntgen- eller annan undersökning*, som ej lämpligen kan utföras av *tjänsteläkare*, skall jämväl kostnaden för sådan undersökning ersättas organisten.

Kostnader för erfordrerlig läkarvård samt för intyg och undersökning, som nyss sagts, må ersättas även i de fall, då *organist uppehåller sig å sådan ort, att han icke lämpligen kan anlita tjänsteläkare*, eller *då vid trängande behöf av läkarvård dylik läkare icke hinner anlitas*. I dylika fall bör organisten i första rummet hänvända sig till annan av staten eller av kommun anställd läkare.

24 §.

Specialistvård.

1 mom. Kostnad för anlitan av *läkare, som specialiserat sig på behandling av vissa sjukdomsformer*, ersättes organist vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till tre fjärdedelar, under förutsättning att tjänsteläkare eller annan läkare, som organist enligt bestämmelserna i 23 § ägt anlita, förklarar sådan specialistvård nödvändig samt tjänsteläkare antingen själv lämnar anvisning på eller ock godkänt valet av specialist.

Utan hinder av vad i första stycket sägs skall dock kostnad för *specialistvård, som meddelas å poliklinik vid allmänt sjukhus*, ersättas organisten helt.

2 mom. Vad i 1 mom. sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för anlitande av *tandläkare* i fall, som avses i 21 § 1 mom. andra stycket.

25 §.

Sjukhusvård.

1 mom. För kostnaderna för *vård å allmänt sjukhus* skall organist, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, erhålla ersättning vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften, under förutsättning att tjänsteläkare eller annan läkare, som organisten enligt bestämmelserna i 23 § ägt anlita, förklarar sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättningens storlek skola *kostnaderna* beräknas:

a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal samt

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för salspatient vid dylikt sjukhus fastställda avgiften.

Prövar tjänsteläkare eller den för vården ansvarige sjukhusläkaren den sjukes tillstånd kräva vård i halvenskilt rum eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum, må, utan hinder av vad ovan stadgas, ersättning givas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos med belopp motsvarande hela kostnaden för vården och eljest med belopp motsvarande den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal.

Till kostnader för sjukhusvård, som i nästföregående stycke sägs, hänföres ock sådant arvode, som den i enskilt eller halvenskilt rum vårdade organisten erlagt till den för vården ansvarige sjukhusläkaren. Bidrag till dylikt arvode må icke överstiga lägsta tillämpliga beloppet enligt den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan. Vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos må likväl efter prövning av vederbörande domkapitel högre bidrag kunna utgå, dock icke med större belopp än det, som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för *vård å enskild sjukvårdsanstalt* må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, ersättas organist intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus; dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på domkapitlets prövning må bero, huruvida vårdkostnaderna må ersättas med högre belopp än nu sagts.

26 §.

Läkemedel.

1 mom. Organist skall åtnjuta ersättning för kostnaderna för *läkemedel*, som föreskrivits antingen av tjänsteläkare eller annan läkare, vilken organisten enligt bestämmelserna i 23 § ägt anlita, eller ock av specialist eller tandläkare, till vilken organisten enligt bestämmelserna i 24 § hänvänt sig.

2 mom. Där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, skall räkning å läkemedelskostnad vara attesterad av tjänsteläkare, innan utbetalning på grund av räkningen äger rum.

27 §.

Bad, massage m. m.

1 mom. Behandling med *bad, massage, elektricitet, hetluft m. m.*, som av tjänsteläkare ordinerats såsom nödvändig för botande av viss angiven sjukdom, må ersättas organist vid olycksfall i tjänsten helt och eljest till hälften.

2 mom. För *konstgjorda lemmar, kirurgiskt bandage och andra dylika hjälpmedel*, som organist nödgas begagna till följd av olycksfall i tjänsten, skall han åtnjuta ersättning.

3 mom. I de fall, då vederbörande myndighet finner skäl anordna *vaccination mot epidemisk sjukdom*, skall organist åtnjuta ersättning för kostnaden härför.

28 §.

Resor och sjuktransporter.

I den mån vederbörande domkapitel prövar skäligt, må ersättning utgå för kostnad för *sjuk organists resa eller forslande* till och från läkare eller sjukvårdsinrättning, under förutsättning att tjänsteläkare eller annan läkare, som organisten enligt bestämmelserna i 23 § ägt anlita, förklarat resan eller förflyttningen nödvändig för ställande av diagnos eller för sjukdomens behöriga behandling. Likaledes må kunna ersättas skälig kostnad för resa, som organist nödgats företaga för erhållande av specialistvård samt, där fråga är om olycksfall i tjänsten, för erhållande av behandling, som avses i 27 § 1 mom. ävensom för anskaffande av hjälpmedel, varom förmåles i 27 § 2 mom.

Jämväl för skälig kostnad för *läkares resa* för besök hos den sjuke i det fall, då denne icke utan våda kan flyttas, må ersättning kunna utgå.

7 kap. Begravningshjälp.

29 §.

Avlider organist, vilken tillhör någon av de i 13 § 3 mom. angivna grupperna 2 och 3, skall till hans dödsbo såsom *begravningshjälp* utbetalas ett belopp av 400 kronor. Efterlämnar organisten anhöriga, vilka äro berättigade till familjepension, som utgår på grund av tjänsten, skall dock, där organistens månadslön överstiger familjepensionen för månad, begravningshjälpen förhöjas med ett belopp motsvarande skillnaden. För beräkning av sagda förhöjning skola läggas till grund förhållandena under den månad, då dödsfallet inträffat.

I begravningshjälp, varom här stadgas, skall den vid dödsfall till följd av olycksfall i arbete enligt allmän lag eller särskild författning utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

2 mom. Avlider organist under tjänstgöring å annan ort än stationeringsorten, må, i förekommande fall utöver begravningshjälp, ersättning utgå för kostnaderna för *transport av den avlidne* till stationeringsorten eller till annan ort, i sistnämnda fall dock högst med belopp motsvarande kostnaderna för transport till stationeringsorten.

8 kap. Beräkning och utbetalning av kontanta löneförmåner m. m.

30 §.

1 mom. I den mån ej annat följer av vad i 2 och 3 mom. sägs eller av särskilt av Kungl. Maj:ts meddelat beslut, skall på nedan angivet sätt *beräkning och utbetalning varje kalendermånad för sig*, ske av det belopp, som tillkommer organist på grund av de i reglementet innefattade eller med stöd av detsamma meddelade bestämmelserna om lön, löneavdrag, ersättning vid vikariat och kallortstillägg.

Vid *beräkningen* iakttages

a) att tillämpning skall ske av *månadslön*, så framt icke tillämpning av *daglön* påkallas till följd av att lönen avser allenast en del av månaden eller för olika delar av månaden skall beräknas enligt olika löneklasser eller ortsgrunder eller eljest enligt olika grunder eller skall utbetalas från skilda tjänsteställen,

b) att beträffande *C-avdrag* vad under a) här ovan sagts skall äga motsvarande tillämpning,

c) att beträffande *kallortstillägg* vad under a) sagts skall äga motsvarande tillämpning, varvid förmånen skall anses belöpa med lika stort belopp å varje kalendermånad och månadsbelopp med lika stor del å varje dag under månaden, samt

d) att, om annan jämkningsföreskrift ej gäller, vad av månads- eller dagbelopp överskjuter helt öretal bortfaller.

Utbetalningen av för viss kalendermånad beräknat belopp, till den del detsamma icke skall innehållas enligt särskilda föreskrifter, sker tidigast den tjugufemte dagen och senast den sista helgfria dagen i månaden. Om beloppet tillställs organisten genom postverket eller genom insättning i bank, skall det utanordnas i så god tid, att det kan beräknas vara för organisten tillgängligt senast den sista helgfria dagen i månaden.

Då organistens anställning upphör vid annan tidpunkt än kalendermånads utgång, skall oavsett vad i nästföregående stycke sagts, utbetalningen ske i samband med anställningens upphörande.

2 mom. Efter pastoratskyrkorådets beslut må i 1 mom. avsedd utbetalning grundas på *preliminär beräkning*, vid vilken hänsyn allenast tages till tjänstgöringsförhållandena intill viss dag i den löpande kalendermånaden. Om efter dylik beräkning utbetalat belopp understiger eller överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. här ovan, skall skillnaden vid nästföljande utbetalningstillfälle i förstnämnda fall utbetalas till organisten och i sistnämnda fall avdragas från det belopp, som då eljest skolat utbetalas. I den mån utbetalat belopp, som grundar sig på preliminär beräkning, överstiger det, som skolat utgå vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom., och skillnadsbeloppet icke kan avdragas i nyss angiven ordning, skall organisten vara skyldig att återbetala detsamma inom tid och i den ordning, som pastoratskyrkorådet bestämmer.

3 mom. Efter pastoratskyrkorådets beslut må *utbetalning vid tidigare tidpunkt* än i 1 mom. sägs kunna ske

a) i samband med övergång från anställning, i vilken de kontanta löneförmånerna uppburits för kortare tid än månad, till i detta reglemente avsedd lönegradsplacerad tjänst samt

b) undantagsvis, då särskilt ömmande omständigheter föreligga och tillfällig hjälp för mötande av oförutsedda och hastigt påkommande utgifter är av behovet synnerligen påkallad.

Utbetalning må avse högst det belopp, som kunnat utgå, om organistens anställning upphört vid utbetalningstillfället.

4 mom. I fråga om ordningen för utbetalning av annan i reglementet avsedd löneförmån än som avses i 1 mom. äger pastoratskyrkorådet, i den mån ej Kungl. Maj:t härom förordnat, besluta efter vad som synes kyrkorådet lämpligast.

31 §.

1 mom. De kontanta löneförmånerna skola i sin helhet utbetalas av pastoratet, även om fyllnadstjänstgöring ingår i organisttjänsten.

På samma sätt utbetalas avlöning till vikarie å tjänsten, dock att om särskild vikarie uppehåller fyllnadstjänstgöringen eller del därav, avlöningen åt denne vikarie skall utbetalas av den skola, där fyllnadstjänstgöringen fullgöres.

2 mom. Därest av pastoratet utbetalas samtliga avlöningsförmåner å organisttjänst, i vilken ingår fyllnadstjänstgöring, skola kostnaderna med undantag av resekostnads- och traktamentsersättning fördelas mellan pastoratet och vederbörande skola i förhållande till timtalen för den kyrkomusikaliska verksamheten och fyllnadstjänstgöringen. Har fyllnadstjänstgöringen fullgjorts vid skola, där musiklärartjänsten tillhör en lägre lönegrad än organisttjänsten, skall dock skolan icke ersätta mer än som skulle ha utgått, om tjänsten med bibehållen ortsgrupp tillhört den lägre lönegraden.

3 mom. Skola, där fyllnadstjänstgöring ägt rum, skall erlagga den enligt bestämmelserna i 2 mom. på skolan belöpande delen av avlöningskostnaderna vid utgången av varje kalenderhalvår.

4 mom. Resekostnads- och traktamentsersättningar gäldas av pastoratet, då fråga är om kyrkliga tjänstäligganden, samt av vederbörande skola, då fråga är om fyllnadstjänstgöring.

3 avd. Biträdande kyrkomusiker.

32 §.

De i 2 avd. ovan intagna bestämmelserna angående extra ordinarie och extra organist skola äga motsvarande tillämpning beträffande biträdande kyrkomusiker, där ej annat följer av bestämmelserna i 33 §.

33 §.

1 mom. Extra ordinarie biträdande kyrkomusikertjänst skall vara placerad i

- lönegrad Ce 24, därest för innehav av tjänsten kräves högre organistexamen, högre kantorsexamen och musiklärarexamen,
- lönegrad Ce 21, därest för innehav av tjänsten kräves minst en av nämnda examina, samt
- lönegrad Ce 18, därest för innehav av tjänsten kräves organist- och kantorsexamen.

Därest Kungl. Maj:t i beslut om medgivande att inrätta biträdande kyrkomusikertjänst bestämmer, att tjänsten skall vara förenad med arvode, fastställer Kungl. Maj:t erforderliga avlöningsbestämmelser.

2 mom. Vikarie å extra ordinarie biträdande kyrkomusikertjänst skall, där ej annat följer av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser anställas som extra biträdande kyrkomusiker, om han avlagt lägst organist- och kantorsexamen. För lönegradsplaceringen av sådan vikarie skall gälla följande.

Extra biträdande kyrkomusiker placeras vid vikariat å tjänst med kompetenskraven

- a) högre organistexamen, högre kantorsexamen samt musklärarexamen i lönegrad Cg 21,
 b) minst en av nämnda examina » » Cg 19,
 c) organist- och kantorsexamen » » Cg 16;

dock att extra biträdande kyrkomusiker, som icke uppfyller de för tjänsten uppställda kompetenskraven, icke skall placeras i högre lönegrad än hans egen utbildning skulle berättiga honom till vid anställning såsom extra organist.

Vikarie, som icke avlagt någon av nämnda examina, ävensom vikarie å med arvode förenad biträdande kyrkomusikertjänst skall för sin tjänstgöring åtnjuta arvode enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

4 avd. Kantorer.

34 §.

Allmänna avlöningsbestämmelser.

Kantor åtnjuter för sin *lärtjänstgöring* lön och övriga förmåner enligt avlöningsreglementet för folkskolan, ordinarie kantor såsom ordinarie folk- eller småskollärare, extra ordinarie kantor såsom extra ordinarie folk- eller småskollärare och extra kantor såsom extra folk- eller småskollärare.

För den *kyrkomusikaliska verksamhet*, som ingår i kantorstjänsten, skall kantor åga uppbära *kantorstillägg*, beräknat på sätt i 37 § sägs.

35 §.

Kantorstilläggets storlek.

1 mom. Kantorstillägget utgör per år för varje enligt föreskrifterna i kyrkomusikerstadgan bestämd veckotimme $\frac{1}{30}$ av årslönen i 20 löneklassen eller, beträffande extra ordinarie och extra kantor, 18 löneklassen å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning, dock lägst $\frac{2}{30}$ av nämnda årslön. Såsom årslön skall härvid anses ett belopp motsvarande den i nämnda löneplan angivna årslönen med höjning eller sänkning enligt de grunder, som gälla beträffande de i grundlönatabellerna till löneplansförordningen angivna månadslönerna.

Kantorstillägg skall utgå efter den ortsgrupp, som framgår av 3 §. Föreliggande särskilda skäl, må Kungl. Maj:t beträffande viss kantor eller viss grupp av kantorer bestämma, att kantorstillägg skall utgå efter annan ortsgrupp än den, till vilken stationeringsorten är hänförd.

2 mom. Kantorstillägg utgår för varje kalendermånad med en tolftedel av årsbeloppet. Månadsbelopp jämkas till närmaste hela kronal eller, om det slutar på 50 öre, till närmast högre kronal. Dagbelopp skall, om det icke slutar å helt femtal ören, jämkas till närmaste femtal.

36 §.

1 mom. Bestämmelserna i 6 § 1 och 2 mom. samt 7 § 2 och 3 mom. detta reglemente skola åga motsvarande tillämpning med avseende å kantor och kantorstillägg.

2 mom. Kantor, som utan något sitt förvållande förflyttas till annan kantorstjänst, må erhålla kantorstillägg beräknat på samma veckotimal, som gällde före förflyttningen.

Kantor, som utan något sitt förvållande förflyttas till folk- eller småskollärartjänst, skall åga bibehålla det före förflyttningen utgående kantorstillägget, så länge han innehar tjänst av samma slag som den, till vilken han blivit förflyttad, dock högst fem år.

37 §.

Tid varunder kantorstillägg utgår. Avdrag å kantorstillägget.

1 mom. Kantorstillägg utgår från och med den dag tjänsten enligt antagningsbevis tillträdes till och med den dag tjänsten frånträdes, med iakttagande av de i 36 § angivna bestämmelserna samt föreskrifterna i 2 mom. nedan.

2 mom. För tid, då kantor icke fullgör den kyrkomusikaliska verksamhet, som ingår i tjänsten, av anledning som enligt 18 och 19 §§ avlöningsreglementet för folkskolan medför löneavdrag därest det sker å annan tid än ferietid, skall, allt efter det fråga är om förhållande, som skolat medföra A-, B- eller C-avdrag, kantorstillägget minskas med en fjärdedel eller hälften eller helt avstås.

Kantor tillhör den avdragsgrupp, till vilken han är hänförd såsom folk- eller småskollärare.

38 §.

Semester. Semesterersättning.

1 mom. I sin kyrkomusikaliska verksamhet äger kantor erhålla *semester*.

Semester må uttagas endast å tid, då vikarie å den i kantorstjänsten ingående lärartjänsten icke behöver förordnas.

Beträffande årssemesterns längd samt andra föreskrifter rörande semesterns bestämmande, än den i föregående stycke angivna, skola bestämmelserna i 15 § angående semester för organister i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

2 mom. Extra kantor eller hans dödsbo må i förekommande fall kunna erhålla *semesterersättning*. I fråga om sådan ersättning skola bestämmelserna i 16 § äga motsvarande tillämpning.

39 §.

Vikarie å kantorstjänst.

1 mom. Därest till vikarie å kantorstjänst förordnas person, som är behörig både till lärartjänsten och till den kyrkliga delen av kantorstjänsten, skall vikarien anställas såsom extra ordinarie kantor, om han vid förordnande enbart å lärartjänsten skulle enligt bestämmelserna i avlöningsreglementet för folkskolan ha blivit extra ordinarie lärare, samt eljest såsom extra kantor.

2 mom. Förordnas särskild vikarie för den i kantorstjänst ingående kyrkomusikaliska verksamheten eller avser vikariat sådan tid, då undervisning i skolan ej pågår, skall vikarien anställas såsom orgelspelare.

40 §.

Rese- och traktamentsersättning.

Bestämmelserna i 18 § 2 mom. angående rese- och traktamentsersättning till organist i vissa fall skola äga motsvarande tillämpning beträffande kantor.

41 §.

Ersättning för flyttningskostnader.

Kantor, som förflyttas med stöd av bestämmelserna i kyrkomusikerstadgan, äger uppbära ersättning för flyttningskostnad enligt vad därom särskilt stadgas.

42 §.

Sjukvård. Begravningshjälp.

Kantor äger åtnjuta sjukvård och begravningshjälp enligt bestämmelserna härom i avlöningsreglementet för folkskolan, dock att vid beräkning av förhöjd begravningshjälp, då sådan skall utgå, förhöjningen skall utgöra skillnaden mellan å ena sidan månadslön jämte kantorstillägg och å andra sidan familjepensionen för månad.

43 §.

Beräkning och utbetalning av kantors avlöningsförmåner.

1 mom. Beräkning och utbetalning av de kontanta löneförmåner, som tillkomma kantor för den i tjänsten ingående lärartjänstgöringen, verkställas i enlighet med bestämmelserna härom i avlöningsreglementet för folkskolan.

2 mom. Beräkning och utbetalning av kantorstillägg åligga pastoratet.

5 avd. Orgelspelare.

45 §.

Orgelspelare äger för sin tjänstgöring uppbära arvode.

Är orgelspelare anställd i samma kyrkomusikerdistrikt mer än sex dagar i följd, skall arvodet bestämmas på följande sätt. Arvodet utgör per år för varje enligt föreskrifterna i kyrkomusikerstadgan bestämd veckotimme $\frac{1}{30}$ av årslönen i någon av följande löneklasser å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning, nämligen 18 löneklassen, därest orgelspelaren avlagt lägst organist- och kantorsexamen, och eljest 10 löneklassen. Såsom årslön skall härvid anses ett belopp motsvarande den i nämnda löneplan angivna årslönen med höjning eller sänkning enligt de grunder, som gälla beträffande de i grundlönstabellerna till löneplansförordningen angivna månadslönerna. Arvode skall utgå efter den ortsgrupp, som framgår av 3 §. Arvodet utgår med en tolfedel av årsbeloppet för varje kalendermånad. Månadsbelopp skall jämkas till närmaste hela kronotal eller, där det slutar på 50 öre, till närmast högre hela kronotal. Dagbelopp skall, om det icke slutar på helt femtal ören, jämkas till närmaste femtal.

I andra fall uppbär orgelspelaren arvode med belopp, som fastställs av kyrkorådet.

6 avd. Kyrkomusikers skyldighet att underkasta sig ändring i avlöningsbestämmelserna.

1 mom. Organist och biträdande kyrkomusiker äro pliktiga att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner och ersättningar m. m., om vilka förmåles i nedan angivna delar av reglementet:

9—10 §§ angående placering och uppflyttning i löneklass och lönerum,

14 § I punkt 3 angående tjänstledighet för militärtjänstgöring, då krigsavlöningsreglementet icke är å kyrkomusikern tillämpligt,

14 § I punkt 6 och i anslutning därtill meddelade särskilda bestämmelser angående tjänstledighet för sjukdom m. m., i den mån ändrade bestämmelser påkallas av genomförandet av allmän sjukförsäkring,

15 och 16 §§, såvitt angår tid då krigsavlöningsreglementet är å kyrkomusikern tillämpligt,

18 § angående resekostnads- och traktamentsersättning,

19 § angående ersättning för flyttningskostnader samt

21—28 §§ angående sjukvård.

För kantor gäller i här berörda avseende vad som stadgas i avlöningsreglementet för folkskolan.

2 mom. Kyrkomusiker är vidare skyldig underkasta sig minskning i eller upphörande av *extra inkomster*, vilka kunna medfölja tjänsten eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Detta avlöningsreglemente träder i kraft den 1 juli 1950, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser upphör att gälla, såvitt angår kyrkomusiker, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. För fast anställd kyrkomusiker, som vid den nya kyrkomusikerorganisationens ikraftträdande övergår å *extra ordinarie organisttjänst* men enligt övergångsbestämmelserna till kyrkomusikerstadgan skall vara ordinarie organist å nämnda tjänst, skall stadgandet i 8 § 5 mom. sista stycket detta reglemente jämte de bestämmelser, som hänvisa till detta stadgande, äga motsvarande tillämpning.

2. Kyrkomusiker, som vid reglementets ikraftträdande övergår å *ordinarie eller extra ordinarie organisttjänst* eller å *extra ordinarie biträdande kyrkomusikertjänst*, skall äga att för *löneklassplacering* taga i beräkning hela den tid, varunder han tjänstgjort såsom kyrkomusiker efter avläggandet av de examina eller prov, som enligt kyrkomusikerstadgan utgöra behörighetsvillkor för ordinarie och extra ordinarie organist eller, beträffande biträdande kyrkomusiker, av Kungl. Maj:t bestämts såsom kompetenskrav för tjänsten, dock med avdrag av två år. Har kyrkomusikern icke avlagt alla vederbörliga examina eller prov, skall han äga för löneklassplacering taga i beräkning nämnda tjänstgöringstid med avdrag av sju år.

För varje hel femårsperiod av dylik anställning skall kyrkomusikern placeras en löneklass över den lägsta inom lönegraden, dock icke högre än i lönegradens högsta löneklass. På motsvarande sätt sker placering i lönerum. Vid beräkning av femårsperioder skall hänsyn icke tagas till tid för tjänstledigheter.

3. Därest fast anställd kyrkomusiker, som övergår å *ordinarie eller extra ordinarie organisttjänst*, trots löneklassplacering på sätt i punkt 2 sägs skulle genom övergången komma att lida minskning i sina kontanta avlöningsförmåner, skall han äga uppbära *personligt lönetillägg* enligt följande regler. Lönetillägget skall motsvara skillnaden mellan *dels* organistens kontanta löneförmåner jämte det av domkapitlet uppskattade värdet av tjänstebostad och bränsle eller den kontanta ersättning, som utgått i stället för nämnda förmåner omedelbart före ikraftträdandet av detta reglemente, *dels* lönen, i förekommande fall ökad med kallortstillägg, omedelbart efter ikraftträdandet. Åtnjuter organisten icke pensionsrätt i sin anställning omedelbart före ikraftträdandet, skall det personliga lönetillägget utgå med 75 procent av nämnda skillnad.

Vid bestämmandet av det personliga lönetillägget skall iakttagas, *dels* att den del av lönen efter ikraftträdandet, som belöper på fyllnadstjänstgöring,

icke skall medräknas, *dels ock* att hänsyn icke skall tagas till förekommande olikheter i omfattningen av den kyrkomusikaliska verksamheten före och efter ikraftträdandet.

Personligt lönetillägg må endast utgå, så länge organisten kvarstår i samma tjänst. Tillägget skall vid organistens uppflyttning i löneklass minskas med samma belopp, varmed lönen ökas.

Vid tjänstledighet med C-avdrag å lönen, skall organisten avstå det personliga lönetillägget.

Lönetillägget utbetalas i samma ordning som lönen.

4. Innehavare av förenad folkskollärare- och kyrkomusikertjänst, som vid reglementets ikraftträdande övergår å *kantorstjänst*, skall, därest kantorstillägget uppgår till lägre belopp än den sammanlagda kontanta ersättning för den kyrkomusikaliska verksamheten, vilken han var tillförsäkrad omedelbart före övergången, äga uppbära *personligt lönetillägg* med ett belopp motsvarande skillnaden mellan nämnda ersättning och kantorstillägget.

Lönetillägg må utgå endast så länge kantorn kvarstår i samma tjänst. För tid, varunder kantor helt avstår kantorstillägget, skall han jämväl avstå det personliga lönetillägget.

Personligt lönetillägg utbetalas i samma ordning som kantorstillägg.

5. Såsom särskilt villkor för kyrkomusikers övergång å organisttjänst utan att tjänsten kungöres till ansökan ledig skall i förekommande fall gälla, att kyrkomusikern avgår från hittills samtidigt innehavd musikalärartjänst i skola. Kungl. Maj:t äger dock medgiva, att dylik hittills bestående förening av tjänster övergångsvis kvarstår för tid efter detta reglementes ikraftträdande.

Innehållsförteckning.

	Sid.
I. Avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker	3
1. Inledning	3
2. Allmänna synpunkter	12
1941 års lärarlönesakkunnigas förslag s. 12. — Yttrandena s. 16. — Föredraganden s. 19.	
3. Detaljbestämmelserna i avlöningsreglementet för övningslärare	25
4. Detaljbestämmelserna i avlöningsreglementet för kyrkomusiker.....	60
II. Löneförhållandena för ämneslärare vid fortsättnings- och ersättnings-skolor	75
Skolornas organisation s 76. — Hittillsvarande löneförhållanden s. 78. — 1941 års lärarlönesakkunnigas förslag s. 81. — Yttrandena s. 84. — Föredraganden s. 84.	
Hemställan	86
Bilagor.	
Bilaga 1. 1941 års lärarlönesakkunnigas förslag till avlöningsreglemente för övningslärare	87
Bilaga 2. 1941 års lärarlönesakkunnigas förslag till avlöningsreglemente för kyrkomusiker	108